

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ושתיים-עשרה של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ג באייר התשנ"ד (4 במאי 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

תוכן העניינים

שאלות ותשובות	
סלילת כביש עוקף-יריחו	
הצעות לסדר	
הצעות לסדר-היום	
הפשרת קרקע חקלאית לבנייה בידי מינהל מקרקעי ישראל	
הצעה לסדר-היום	
העלייה במחירי הדירות	
הצעת חוק זכויות עובדים בקופת גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992	
(הצעת חברת הכנסת ל' לבנת)	
הצעת חוק פטור ממס לימאים ולבעלי כלי שיט, התשנ"ג-1993	
(הצעת חבר הכנסת א' הירשזון)	
הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת י' לוי)	
הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון – פטורים), התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
שאלות ותשובות	
הגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת ונונו	
הנפת דגלי אש"ף	
מתן צווי מעצר בשבת	
דברי השופטת אוסטרובסקי-כהן	
הצעת חוק לביטול חוק רמת-הגולן, התשנ"ד-1994	
(הצעת חבר הכנסת ע' דראושה)	
הצעת חוק רשות בתי-המשפט, התשנ"ד-1994	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – איסור אפליה בשל גיל), התשנ"ג-1993	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – זכויות נשים בהיריון), התשנ"ג-1993	
(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)	
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון), התשנ"ג-1993	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
שאלות ותשובות	

הרחקת נערה חירשת-אילמת מפנימייה

מלגות לספורטאים נכים

מועדי בחינות הבגרות

ביטול טיולי בתי-ספר

נישואי תערובת

מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית שוקת

השעיית תלמיד מבית-ספר

העברת שיעורים לתלמידים על-ידי עוזי משולם

הצעות לסדר-היום פעילות אנשי חב"ד ותנועת "בני עקיבא" בחבר המדינות;

תמיכות ומינויים במוסדות תורניים

הצעות לסדר-היום

קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר-היום

קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי ונכסי ההסתדרות

הצעה לסדר-היום

עשרות מפעלים מקבלים היתר לעבודה בשבת

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, כ"ג באייר התשנ"ד, 4 במאי 1994.

אנחנו מתחילים בשאלתא בעל-פה. נכון? לא. שאלתא רגילה. הצעות לסדר; טוב.

הצעה לסדר, שעליה ישיב שר הבינוי והשיכון, שנמצא אתנו כאן – הפשרת קרקע חקלאית לבנייה בידי מינהל מקרקעי ישראל. חברת הכנסת יעל דיין, איננה. חבר הכנסת גדעון פת, בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלתא לשר.

היו"ר ש' וייס:

אולי נתחיל, באמת, בשאלות רגילות. יש לשר שאלתא רגילה אחת. אדוני השר, בבקשה, שאלתא רגילה המופנית לשר הבינוי והשיכון, של חברת הכנסת לימור לבנת, מס' 2985. כבודו.

סלילת כביש עוקף-יריחו

חברת הכנסת ל' לבנת שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ז באייר התשנ"ד (27 באפריל 1994):

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא נסלל כביש עוקף-יריחו עד היום?

2. מתי תחלנה עבודות הסלילה?

3. מתי יהיה הכביש מוכן?

4. עד שהוא ייסלל, איך ייסעו נוסעים בין ירושלים לבין הבקעה והצפון לאחר כינון השלטון הערבי העצמי?

5. האם קיים כביש חלופי?

6. אם לא – האם קיים תכנון לכביש חלופי?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד לענות על השאילתא של חברת הכנסת לימור לבנת. אודה מעל במה זו שאומנם רק לפני שבוע קיבלתי את השאילתא הרגילה שלה, ואני רוצה להודות ולומר שזה חודשים רבים, מאז נחתם ההסכם, למעשה, בינינו לבין אש"ף בתחילת הדרך – היום מגיע לסיומו שלב א', וצריך לברך על הדבר הזה, שכן אנחנו עשויים למצוא עצמנו במצב של סגירת פרק ופתיחת פרק חדש.

חברת הכנסת לימור לבנת דיברה אתי לא רק על כביש עוקף-יריחו; היא דיברה אתי על כל המערכת של הכבישים העוקפים בשטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה. אחד הדגשים היותר גדולים – מדובר, כאן, בכביש עוקף-יריחו שצריך להבטיח את זרימת התנועה מירושלים עד עמק בית-שאן, וממנו לטבריה. חברת הכנסת לבנת עמדה במשך שבועות וביקשה ושאלה ודרשה, מתי מתחילים בזה?

אני מתכבד לומר לה, שבעצם ברגע שקיבלנו את ההנחיה ממערכת הביטחון, הנחיתי מייד את מע"צ להתחיל לתכנן את כביש עוקף-יריחו. מדובר על כ-17 קילומטרים. התכנון המוקדם של הכביש הסתיים. התוכנית הופקדה ונדונה בוועדת משנה לכבישים במועצת תכנון עליונה באזור יהודה ושומרון, נשמעו התנגדויות שנדחו, ובימים הקרובים תקבל התוכנית תוקף. לא רק זה, אלא גם לא המתנתי. במקביל הוכנו תוכניות להפקעה, והמינהל האזרחי באיו"ש החל בימים אלה בהליכים להפקעה. לא רק זה, אלא במקביל לכל ההליכים האלה כבר הוצאנו מכרז של העבודה של שלב א', שהוא השלב הקריטי של הקפל.

אני מניח שהמכרז ייפתח בתוך שלושה-ארבעה ימים, ואני מעריך שבתוך שבועיים מפתחת המכרז הזה נתחיל לעבוד במלוא העוצמה ובמלוא הכוח. אני מעריך שבאופן רגיל סלילת הכביש הזה עשויה היתה לקחת בערך שבעה חודשים, אבל אנחנו עושים הכול כדי לסיים אותה, בהצלחה, בתקופה שבין חודשיים לשלושה חודשים.

לגבי כל השאר, אני מודיע מעל הבמה שעובדתי תוכנית, וגם היא היתה במידה רבה פרי לחצה של חברת הכנסת לימור לבנת, ובה עיבדנו את כל הנושא של הכבישים העוקפים בשטחי יהודה ושומרון. הגשנו אותה למערכת הביטחון, לרבות העלות שלה, ומרגע קבלת ההחלטה נהיה מוכנים. אנחנו כן מאורגנים להתחיל בעבודה בשטח הזה.

בהזדמנות זאת אני רוצה לציין ולהודות לחברת הכנסת לימור לבנת, שכן היא היתה אחד המאזינים הראשיים לנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. מייד אני אאפשר לחברת הכנסת לימור לבנת. פשוט, ברשותך, בכל זאת זה יום קצת לא רגיל. אני חושב שיש סמליות רבה מאוד לכל כיוון בכך שבדיוק היום ובשעה זאת אדוני השר משיב על שאלתא כזאת. אנחנו לא ביימנו זאת, אבל כנראה יש שרי היסטוריה שמביימים.

אנחנו נמצאים ביום שבו בוודאי חלק מחברי הכנסת מלווה את התהליך בשביעות רצון רבה ובחרדה, חלק מחברי הכנסת בוודאי מלא חרדה בעיקר, ואני לא צריך להוסיף לאיזה חלק שייך היושב-ראש, הרי זה ידוע. בכל מקרה, אני רוצה להביע תקווה שגם השעות הקשות, השעות ההיסטוריות, שלגבי חלק בוודאי מזהירות וקשות, ולגבי חלק – קשות ודואבות, אנחנו, ככנסת, נלווה זאת באופן הפרלמנטרי ביותר.

יש, כמובן, סמליות – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, היתה צריכה להיות מחאה. ההסכמים היו צריכים להיות מונחים על שולחן הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אין חוק כזה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – – מן הנימוס. 40 שרי חוץ משתתפים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ביבי, שאלת ואני אשיב לך. התעניינתי בנושא, תאמין לי. באופן לא פורמלי, אם השר וחברת הכנסת לימור לבנת, שמיד תשאל שאילתא נוספת, ירשו לי: כל ההסכמים שעד כה אושרו בכנסת, קמפ-דייוויד, הסכם העקרונות בוושינגטון עם אש"ף – אלה, בעצם, שני ההסכמים הגדולים – אושרו בכנסת לא על-פי חובה חוקתית, אלא על-פי מסורת, שהתחיל בה ראש הממשלה המנוח מנחם בגין והמשיך בה יצחק רבין לפני כשמונה חודשים. זה אחרי שהם נחתמו. מובן שכאשר ראש

הממשלה יחזור מקהיר, אני מתאר לעצמי שתהיה יוזמה כזאת לא רק מצד הממשלה אלא גם מצדנו ככנסת, וזה הסיפור החוקתי. טכנית נדמה לי שקשה מאוד להניח על שולחן הכנסת הסכם שפרטיו האחרונים גובשו לפני רבע שעה. אני אפילו לא חושב שיש פקס שיכול להעביר חומר כזה לכנסת.

עכשיו, גברתי, חברת הכנסת לימור לבנת, שאלה נוספת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, רק שנייה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

נמסר לנו – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה; מייד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

– – – משום – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

היו"ר ש' וייס:

מייד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

משום מורכבות התהליך, לנו, כממשלה, היה גם ברור שעדיין, ברגעים האחרונים, היו עוד נקודות לסגירה. הממשלה כממשלה, אחרי ששמעה את התוכנית בכללותה ועל הרקע העקרוני שלה, הסמיכה את ראש הממשלה לגבש סופית את התוכנית ולהגיש אותה.

אני מעריך, חבר הכנסת ביבי, שלא רחוק היום שבו תונח התוכנית כולה על שולחן הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני משוכנע בכך. חברת הכנסת לימור לבנת, שאלה נוספת.

יגאל ביבי (מפד"ל):

באותו עניין – – –

היו"ר ש' וייס:

אחרי זה. מייד אני אאפשר לך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, חברים, אנחנו באמצע שאילתא. נחזור לזה. מייד, חבר הכנסת חגי מירום. אני מנחש שיש לך הצעה טובה, אני חושב שאני אסכים, השאלה היא אם גם אחרים יסכימו. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להעיר שאני חושבת שהיית צריך לאפשר לי לשאול את השאלה הנוספת לפני שאתה עצמך אפשרת גם לדוברים אחרים, ואז כל המהומה לא היתה מתעוררת, היינו מסיימים את השאילתא, ואז אפשר היה לדבר על דברים אחרים. אבל אי-אפשר להימנע מלציין – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לך שאילתא נוספת. אחר כך, אולי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אינני שומע.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו לא שומעים.

לימור לבנת (הליכוד):

סליחה, לא שומעים אותי?

היו"ר ש' וייס:

עכשיו שומעים.

לימור לבנת (הליכוד):

אנחנו נמצאים עכשיו, ממש ברגעים אלה, כמו שכבר אמרו כאן, ברגעים שבהם ראש הממשלה חותם על הסכם שכל כולו כניעה לטרור וסופו – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, רגע, סליחה, חברת הכנסת לימור לבנת.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אני מוכנה לקום ולצאת מהאולם, אבל אני לא מוכנה שתצנזר אותי.

היו"ר ש' וייס:

לא הבנתי. אני לא מצנזר; יש לך שאילתא נוספת. תסיימי את הפרק.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי דקה, ואתה לא תצנזר את הדקה שלי. אני חושבת שמה שאני שואלת עכשיו הוא רלבנטי מאוד, ואני אינני מסוגלת להבין מדוע לך יש זכות לדבר, כאן, בחגיגות על הרגע הזה, כשיש כאלה שחושבים עליו כך ואחרת, ולי אין זכות, כאשר אני בזכות דיבור, בשאילתא על נושא כביש עוקף-יריחו, כאשר אנשים שגרים באזור הבקעה לא יודעים איך הם ייסעו, איפה מותר להם, איפה אסור להם, ולא קיבלתי על זה תשובה מהשר.

היו"ר ש' וייס:

זה, בהחלט, שייך.

לימור לבנת (הליכוד):

ממשלת ישראל, עכשיו, חותמת על הסכם שהוא כניעה לטרור וסופו שגם יביא טרור, גם עכשיו הוא מביא טרור. אתה מנסה לצנזר אותי כי לא סימפתי ולא נעים לשמוע את מה שיש לי לומר.

היו"ר ש' וייס:

בסדר.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מודיעה שלא יצנזרו אותי כאן. אני מודה לשר על התשובה שלו, אני שמחה שמתחילים לסלול את כביש עוקף-יריחו למרות ההתנגדות שיש לנו, הידועה, להסכם כולו, אבל כרגע אני שואלת, עכשיו, מהי התשובה? איך ייסעו תושבי הבקעה ממקום למקום? איך ייסעו לירושלים? מירושלים? איך ייסעו צפונה? מה יקרה, בעצם, בפועל, בימים הבאים, בחודשים הקרובים, עד אשר ייסלל כביש עוקף-יריחו?

היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור. אדוני השר, תשובתך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מודה לחברת הכנסת לימור לבנת על שאלתה הנוספת. ובכן, נערכנו בעוד מועד בשילוט מקיף, שיכון את התנועה באופן עקרוני לקטע כביש שהולך לאורך קו המערכת, עם אבטחה לאורך הכביש הזה. אני מביע את צערי ואני מבין את זעמם של המתיישבים על כך שפירקו את כל השלטים והוציאו אותם. כך קורה שבא משהו, יורד ממעלה-אדומים, מגיע לצומת-יריחו ומחפש שלט. שמנו שם שלטים. הלכתי לבדוק. לא יכול היה אדם לטעות בכיוון התנועה. נכון, היא לא בדיוק נוחה, אבל אם תשאל אותי האם הדבר הזה גוזל זמן נוסף – אולי עוד עשר דקות בקטע הכללי מירושלים עד טבריה. לא חלמתי, לא אחלום ולא אתן יד לכך שהכביש מירושלים, בירת ישראל לנצח, ועד טבריה ייחסם. בוודאי, עשינו כמה דברים בימים האחרונים כאשר בראש ובראשונה ראינו רק את טובת המתיישבים ורצינו למנוע כל חיכוך. מה שקרה אתמול – גם את ראית בטלוויזיה.

לימור לבנת (הליכוד):

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

גם היום אני פונה אלייך כחברת כנסת אחראית, תעשו הכול כדי למנוע הכנסת צה"ל למאבק הפוליטי הזה, שהוא לגיטימי. לא נחזור למראות האלה, שמתיישבים מתכתשים עם חיילי צה"ל.

לימור לבנת (הליכוד):

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד השר, אז תופיע אתה מול – – –

היו"ר ש' וייס:

זו שאילתא. תשמרו את קריאות הביניים להצעה לסדר-היום.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אתם מדברים כל הזמן על שלום, ותוכנית לא ראינו. כל מה ששמענו מגדולי המתכננים זה מלחמה בטרור ומלחמה בטרור. בואו נעשה ניסיון יחד, ואומנם זהו יום היסטורי, למלחמה יש מחיר עקוב מדם ואנחנו רוצים היום ללכת על מחיר – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אתה הופעת בתשדירי התעמולה של מפלגת העבודה – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אנחנו לא הורדנו שום יישוב.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אנחנו בשאילתות לא נוהגים לאפשר קריאות ביניים. אם אתה משיב אז יש קריאות. עוד מעט תהיה לך הזדמנות לדבר בהצעה לסדר-היום. שם יש יותר מרחב לקריאות ביניים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מודה לך, אדוני; אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת לימור לבנת.

היו"ר ש' וייס:

לפי דעתי אתה סיימת את התשובה על השאילתא ואתה וחוזר לשולחן הממשלה. תודה רבה לשר הבינוי והשיכון.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

הצעות לסדר

היו"ר ש' וייס:

הצעות לסדר לחברי הכנסת חגי מירום ויגאל ביבי. אני מאפשר לשניכם. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי, חברי הכנסת, בין שמישהו רואה בהסכם השלום שנחתם עכשיו הסכם טוב ובין שמישהו רואה בו הסכם רע, מדובר ברגע דרמטי ביותר, שיש לו משמעות.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זאת הצעה לסדר? למה אתה לא מצנזר אותו?

חגי מירום (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני גם לא צנזרתי אותך. אחרי שאמרת את כל דברייך את הערת לי ואני הפסקתי לצנזר אותך. זה הכול.

לימור לבנת (הליכוד):

צנזרת אותי.

חגי מירום (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת, יכול שתכעסי על היושב-ראש, אבל תהיי הוגנת כלפי לפחות. ביקשתי הצעה לסדר, ואני חוזר ואומר – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אני מאוד הוגנת כלפיך – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני לא מתנצל. אפשרתי לחבר הכנסת ביבי להעלות את הנושא קודם והוא דיבר.

לימור לבנת (הליכוד):

למה צנזרת אותי? למה הפרעת לי?

היו"ר ש' וייס:

גברתי, אני עונה לך. אני לא מתנצל בכלל. חבר הכנסת ביבי העלה נושא מדיני ואפשרתי לו. מה שביקשתי ממך הוא לא להשתמש בערוץ של השאילתא ואמרתי לך: אחר כך. זה כל העניין. בזה זה נגמר.

חגי מירום (העבודה):

מדובר, אם כן, בתהליך דרמטי שאנחנו רואים בו תהליך שלום שעומד לסלול נתיבות חדשות בדרכי השלום שלנו עם שכנינו, ומישהו אחר רואה זאת בדרך ההפוכה – רואה בזה הסכם כניעה וכן הלאה.

היו"ר ש' וייס:

אבקש לקצר.

חגי מירום (העבודה):

אבל זה קורה, זה מתרחש ברגע זה, אדוני. רוב חברי הכנסת נמצאים במזנון מול מכשיר הטלוויזיה, כי בשבילם מדובר ברגע דרמטי. ואגב, גם חברים מן הימין ששוללים את ההסכם הזה.

אני חושב שלכבודה של הכנסת, לכבודו של הבית, לכבודו של המעמד, לכבודו של היום המיוחד הזה – שנעשה כאן עכשיו הפסקה של שעה בדיוני הכנסת. זה במסגרת סמכותך, אדוני היושב-ראש.

לימור לבנת (הליכוד):

בואו נכניס טלוויזיה למליאה.

חגי מירום (העבודה):

נעבור לצפות בדרמה המתחוללת בקהיר ונשוב לכאן אחר כך רגועים יותר, או אולי סוערים יותר, כל אחד על-פי דרכו. אבל לא יימנע מאתנו לצפות ולעקוב אחר התהליך ההיסטורי הזה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי, בקצרה בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בתפקידך כיושב-ראש הכנסת, אני מודע לכך שאתה דואג לכבודה של הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

משתדל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני משוכנע שראש הממשלה, בפורום הגדול של 2,000 האורחים ובפני כל העולם, לא יודיע היום שם בקהיר שהוא יביא את ההסכם לאישור הכנסת. אני בטוח שהוא לא יודיע זאת. לכן חשוב שהיושב-ראש יאמר עכשיו בהתאם למסורת המקובלת, שהסכמים כאלה באים לאישורה של הכנסת. היושב-ראש יודיע כעת יום, תאריך, שבשבוע הבא כל העולם ידע שכנסת ישראל תצטרך לתת את דעתה להסכם ולאשר את ההסכם. אני מצפה מהיושב-ראש שיודיע עכשיו, שבשבוע הבא יבוא ההסכם לאישורה של הכנסת, לכבודה של הכנסת.

לחבר הכנסת חגי מירום, ידידי, לא כל האנשים רוצים לראות את התסריט הזה. יש כאלה שאוהבים תסריט יותר סימפטי.

חגי מירום (העבודה):

רוב חברי הכנסת נמצאים שם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לכן, הכנסת צריכה לעבוד, ולא חייבים לראות את התסריט הזוועתי הזה, לדעתי.

היו"ר ש' וייס:

רבתי, זה לא נושא להצבעה.

לגבי ההסכם, חבר הכנסת ביבי, כפי שאמרתי, זה לא חלק מהחוקה שלנו – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

זו מסורת.

היו"ר ש' וייס:

זה מה שציינתי בראשית דברי. אני לא חושב בכלל שראש הממשלה יצחק רבין ירצה להפר מסורת שהוא המשיך בה מרצונו לפני כשמונה חודשים. זה מה שאני עכשיו יכול לומר. אני לא יכול לחייב. אני מביע בכך יותר מתקווה שזה מה שיקרה.

לגבי ההצעה של חברנו, חבר הכנסת חגי מירום, אני שקלתי את האפשרות הזאת, גם מתוך כך שברור לגמרי גודל הרגע, כפי שאמרתי בפתיחת הישיבה. אני אומר, גודל הרגע לגבי כל צדי הבית, לטוב ולרע, וגם מתוך כך שפרקטית ידעתי שחלק גדול מחברי הכנסת יהיו צמודים לשם. מצד שני, אנחנו מקיימים חיי כנסת בכל השעות ובכל הימים.

חגי מירום (העבודה):

אנחנו מפסיקים לעתים.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מפסיקים בדרך כלל בהסכמות.

חגי מירום (העבודה):

מתי יוצא לנו לראות את השלום במו עינינו?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני מדבר עכשיו על שיקול שלי. אתה צודק, תאמין לי שגם יושב-ראש הכנסת משתוקק לשבת שם ולראות. אני יכול להביע את רגשותי. זה לגיטימי בשבילי.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להציע לך – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, בכל החברות, אני מתקומם נגד ההערה הזאת. אינני ירא. היו לי פה הרבה החלטות שלא מצביעות על שום יראה. יש לי כללים ואני יודע שצריך לקיים אותם. אם היתה הסכמה – אני ברצון אעשה זאת. אם אין הסכמה, אנחנו נקיים את דיוני הכנסת, וכבר ביטאנו כאן כל אחד, במשך 20 הדקות שלנו, את השקפתנו על מה שקורה, וזה בוודאי יבוא לביטוי במשך כל היום, וגם זו דרך להתייחס לתהליך הגדול הזה. זה לא עניין של יראה. יש לי כיושב-ראש הבית גם איזה תפקידים לפעמים, שצריכים לבסס החלטות על הסכמה. אני אומר לך שוב, אני מודע לכך שנהיה כאן מעטים, אני מבין ללבם של כל חברי הכנסת שיושבים שם, ובעוד זמן מה אני אשאל את חברי הכנסת אם יש הסכמה. אני בהחלט בעד שנעשה הפסקה, אבל אינני רוצה להפוך גם את זה לנושא של חיכוך.

חיים קופמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש ועדות שעובדות עכשיו.

היו"ר ש' וייס:

תאמין לי שאני יודע שיש ועדות שיושבות עכשיו. אגב, גם ועדות בראשות חברי כנסת מן הקואליציה. אני יודע. הבית עובד, מה לעשות?

עכשיו אני עושה מה שממילא התכוונתי לעשות, ואני עושה את זה אפילו ביתר שאת אחרי הצעתו של חבר הכנסת חגי מירום פה. מי מכם מוכן לקבל את ההצעה הזאת, שלי היא נראית מאוד סבירה, שנפסיק עכשיו עד השעה 12:00 ואז נחדש את הישיבה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אנחנו נגד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

— — — יש לי סדר-יום עמוס.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שאתה עסוק. ידעתי את זה, אבל אני לא רוצה להעלות את הנימוקים פה על השולחן. הרי היינו מודעים לצורך להתחיל כך היום.

חברי הכנסת, ממשיכים, איש איש על-פי רגשותיו. אני מייפה את כוחם של חברי הכנסת — —

חגי מירום (העבודה):

— זה לא יעצור את תהליך השלום. הוא יימשך, הוא יתקדם. אנחנו נתרגש ממנו. אנחנו נצפה לכך — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מייצג אותך, ותראה גם בשמי. תודה רבה.

רבותי, ממשיכים. גם זה סוג של ביטוי, וזה לגיטימי מה שהוא אמר. תאמינו לי, כל עוד זה לא בקול גדול מדי ובלי מיצגים, זה לגיטימי לחלוטין.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

לא. גם כשזה מהאופוזיציה, אין לך בכלל מה להתלונן.

לימור לבנת (הליכוד):

בהחלט יש על מה להתלונן.

היו"ר ש' וייס:

את יכולה אולי להתלונן על כך שאני מתנהג ברכות רבה מדי גם כלפיך וגם כלפי אחרים.

לימור לבנת (הליכוד):

— — חברי כנסת מהקואליציה ומהאופוזיציה.

היו"ר ש' וייס:

אני אפילו לא מוצא צורך לענות על זה.

הצעות לסדר-היום

הפשרת קרקע חקלאית לבנייה בידי מינהל מקרקעי ישראל

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו להצעות לסדר-היום מס' 3914 ו-3924. חברת הכנסת יעל דיין תעלה את הנושא: הפשרת קרקע חקלאית לבנייה בידי מינהל מקרקעי ישראל. אחריה – חבר הכנסת גדעון פת.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מיותר לציין שעבורי יום חג היום הזה. חג לי, חג לעזתים, חג לתושבי יריחו, חג שצריך להיות לכל תושב ולכל אזרח בישראל ובשטחים הכבושים, שחלקם מקבלים היום גם סממני עצמאות וגם את השלטון העצמי. אנחנו מתחילים היום ספירה חדשה, והספירה הזו היא ספירה חדשה לא רק לעם הפלשתיני, היא ספירה חדשה לכל אחד מאתנו, משום שיש בה סימנים לא רק של השלום, לא רק של סוף הכיבוש, אלא גם של שינוי סדרי עדיפויות במדינת ישראל לתושבי מדינת ישראל.

לשנות סדרי עדיפויות יפה שעה אחת קודם, ואין צורך לחכות עד שכל ההסכם וכל הסכמי השלום ייחתמו. אנחנו צריכים לחזור למפת הנורמליות, ומפת הנורמליות שאנחנו נאבקים עליה זה 46 שנה כדי להעמיד בסדרי עדיפויות דברים שאינם קשורים רק במאבק, דברים שאינם קשורים רק בסכסוך, דברים שקשורים בחיים האמיתיים שלנו, גם בעתיד ילדינו, גם ביום-יום שלנו, גם באיכות החיים, גם בשמירה על איכות הסביבה שלנו.

אנחנו נחזור לחיות כמדינה נורמלית. אנחנו נחזור לחיות בשטח קטן יותר, נחזיר לעם הפלשתיני, בהסכמה ובוויתורים הדדיים, את זכויותיהם הלאומיות, את צלמם האנושי, את שטח מחייתם, ואנחנו על האדמה שלנו, עם צלמנו האנושי, עם סדר-יומנו, נחזור להשליט בו את סדרי העדיפויות שעיקרם איכות חיים, לא איפה יהיה הגבול, אלא איך נחיה בתוך הגבולות שיהיו בינינו לבין שכנינו שאתם נחיה בשלום.

איכות החיים הזו כוללת איכות סביבה, ואיכות החיים הזו וסדר-היום שלנו כוללים מניעת עיוותים גם לגבי השטחים שיש לנו וגם לגבי מה אנחנו עושים אתם, גם האדמות שיש לנו, גם מה אנחנו עושים אתן, האוויר שלנו, המים שלנו, הניקיון שלהם, החיים הבריאים שלנו והשמירה על הארץ האהובה עלינו.

היושבים כאן לפחות יודעים במה מדובר. אני מתייחסת להחלטת מינהל מקרקעי ישראל להפשרת קרקע חקלאית לבנייה. יש החלטות 533 ו-611 של מועצת מינהל מקרקעי ישראל, המאפשרות הפשרה של שטח חקלאי לצורכי בנייה.

אני מבקשת שכל ההחלטות האלה יישארו כפופות לתוכנית התכנון הקיימת, ששומרת באלף ואחת דרכים על איכות החיים ועל איכות הסביבה. אני מבקשת לא לנהוג בפזיזות, אני מבקשת לא לנהוג בשיקולים מסחריים שעומדים בניגוד לשיקולי איכות החיים. אני מבקשת לא לזרז את זה, לא להלחץ את הוועדה שהוקמה, כדי לקבל החלטות שעניינן או בכייה לדורות או באמת תשתית לחיים נורמליים ולא איכות חיים.

אני יודעת שיש כאן היבט מסחרי, יש כאן היבט של הפרשת קרקע חקלאית שתאפשר לקיבוצים אולי שיקום עצמם. אני מבקשת שהשיקום של הקיבוצים לא יעשה על חשבון הסביבה. אני מבקשת לא לקחת מאתנו רזרבה של שטחים פתוחים. אני מבקשת שבמידה שהקיבוצים – ובוודאי מגיע להם – לא אגיד יתעשרו, אבל יימצאו נשכרים, לפחות זה יחולק בצורה שווה והגיונית עם המשקים שנמצאים במצוקה. זה לא עסק פרטי של קיבוץ זה או אחר שפתאום ייווצרו הפרשי רמות. אנחנו מחויבים להתיישבות, אנחנו מחויבים לקיבוצים, ואנחנו מחויבים למי שבעבר נועדה לו אדמה חקלאית, והיום אנחנו משנים ייעוד, אבל זו עדיין בעיה של כל ההתיישבות. אנחנו יכולים באמצעות זה לפתור הרבה בעיות.

אני מציעה, חלק מהשטחים האלה שמופשרים לבנייה, לשים ברזרבה בשביל המתנחלים שירצו וכבר עכשיו רוצים לחזור לשטח "הקו הירוק". אני מציעה מראש להביא את זה בחשבון. אולי לא היום, לממשלה אין מדיניות מוצהרת כזו. יש לנו רשימות של רבים וטובים שרוצים לחזור ולגור על אדמתם ומולדתם ולא על אדמה של מישהו אחר ובמולדת של מישהו אחר. מדינת ישראל, ממשלת ישראל חייבת להם לא רק פיצוי, אלא גם פיצוי נאות, איכות חיים. ומאחר שמדובר בהרבה מקרים של מתיישבים חקלאים, אני מציעה לא לפזר את הנכס הזה שמפזרים, אלא לייעד אותו, במוצהר ובמכוון, בחלקים גדולים, לפיצוי ולאיכות חיים טובה ולשטחים פתוחים, ואלה שייושבו ייושבו על-ידי אחינו, בנינו, תושבינו החוזרים לאזרחות בריבונות מדינת ישראל, מפנים שטחים לא להם ומקבלים את הפיצוי המתאים בשטחים האלה שהמינהל מפשיר.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חברת הכנסת יעל דיין. חבר הכנסת גדעון פת, באותו נושא.

גדעון פת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מברך את שר הבינוי והשיכון הנמצא עמנו כאן ולא הצטרף לעמיתיו שירדו מצרימה. פעם ירדו בני ישראל למצרים – – –

יעל דיין (העבודה):

הפעם ירדו ליריחו.

גדעון פת (הליכוד):

פעם ירדו בני ישראל למצרים לשבור שבר, ואנחנו יודעים מה היתה אז המשמעות. בימים אלה אצו- רצו חלק ממנהיגי ישראל לעשות שבר גדול למדינת ישראל ולעם ישראל. פואד ידידי, אני מאמין שיבוא יום ותוכל לומר בגאווה שאתה לא היית בטקס של הבזאר המזרחי המתקיים ברגעים אלה בקהיר.

אגב, אדוני היושב-ראש, בדרכי לכאן שמעתי ברדיו שראש השב"כ נפגש עם שני "פתחיסטים" ודן אתם בנושאים מסוימים. פה בישראל אסור לגלות מיהו ראש השב"כ, והדבר נשמר בסוד, לא כלפי השר בן-אליעזר, כמובן; וגם אני מכיר את ראש השב"כ, אתה, אדוני היושב-ראש, ודאי מכיר אותו. אבל איזה אבסורד, שבמצרים הוא מתגלה ברוב הדרו וכאן בישראל אסור שעם ישראל ידע מיהו, מה שמו.

היו"ר ש' וייס:

אני מנחש שאת ה"פתחיסטים" האלה הוא כבר פגש לא פעם אחת.

גדעון פת (הליכוד):

כן, אבל היום הוא עשה את זה בפומבי.

אדוני היושב-ראש, לעניין שמצאתי לנכון להעלות כאן היום בכנסת. בחודש מאי 1992 קיבלה מועצת מינהל מקרקעי ישראל החלטה מס' 533 בעניין שינוי ייעוד. החלטה זו כשלעצמה היתה, להערכתי, שגויה, והיא נתקבלה בחיפזון במטרה להבטיח עתודות קרקע גדולות, בעיקר במרכז הארץ, לצורכי הבנייה המואצת שנתחייבה מן התחזית של חידוש העלייה ממדינות חבר העמים בעיקר.

רבות דובר, גם מעל במה זו, על אודות הבנייה המואצת, זו שהתבצעה בשנים 1990, 1991 ו-1992, באותן שנים שבהן חזינו עלייה, הן ממדינות חבר העמים והן מאתיופיה, אשר הגיעה להיקפים של כחצי מיליון עולים באותן שנים.

בכ"ח בתשרי התשנ"ד, 13 באוקטובר 1993, החליטה מועצת מינהל מקרקעי ישראל, על-פי הנחיה מגבוה, כך נאמר, החלטה אחרת, אשר באה במקום ההחלטה שקיבלה, כאמור, המועצה כעשרה חודשים קודם לכן. ההצעה החדשה, שמספרה 611, באה כביכול לשפר את ההחלטה השגויה הראשונה של מועצת המינהל. ההבדל המהותי בין שתי ההחלטות נובע מכך שההחלטה הראשונה קבעה תנאי לשינוי הייעוד, והוא ששינוי הייעוד ייעשה לאחר הליכי התכנון שיתבצעו על-ידי הרשויות המוסמכות, בעוד החלטה מס' 611 השאירה את כל המרכיבים התכנוניים פרוצים לכל עבר, כך שהיוזמה לשינוי ייעוד תבוא מבעלי הזכות בקרקע ומן היזמים החיצונים שירכשו את הזכויות באותן קרקעות.

החלטה זו של מועצת המינהל מייד משכה תשומת לב של עורכי-דין ומאכערים למיניהם, אשר ראו את מירב האפשרויות הטמונות בהחלטה, אשר בעיקרן תאפשרנה ליישובים חקלאיים, מושבים, אולם בעיקר קיבוצים, משום שמתחת ידם כמויות אדירות של קרקעות, למכור קרקעות אלו לכל המרבה

במחיר, ובלבד שנוסף על הסכומים שאותם יקבלו בעלי הזכות הנוכחיים בקרקעות אלה, ישלמו למינהל מקרקעי ישראל 51% ממה שישולם לאותם בעלי הזכות.

על-פי החלטה מס' 611 של מועצת המינהל: "רשאי מינהל מקרקעי ישראל להתיר שינוי ייעוד של קרקע חקלאית למטרות מגורים, תעשייה, מסחר, תיירות או קיט, למי שקרקע זו הוחכרה לדורות, לרבות חכירה בחוזים זמניים מתחדשים, אם אומנם הייעוד נקבע על-פי תוכנית בניין ערים מאושרת, או שייקבע בעתיד". כן נקבע כי החוכר, כלומר בעל הרשות בקרקע, רשאי לבחור באחת משתי החלופות: להחזיר את הקרקע למינהל ולקבל פיצוי כספי או תמורה אחרת, והפיצוי ינוע בין 25% ל-40% משווי הקרקע על-פי ייעודה החדש, שיאושר או יאופשר בעתיד, כפי שיקבע השמאי הממשלתי; חלופה שנייה – לשלם, כאמור, 51% משווי הקרקע, שיקבע המינהל, ולחתום על הסכם חכירה חדש עם המינהל. אם אכן בחר החוכר להשתמש בחלופה השנייה ולשלם למינהל 51% מערך הקרקע, יוכל אזי לנצל את הקרקע לפי ייעודה החדש או להחכירה בחכירת משנה לגוף אחר כראות עיניו. דהיינו, החכרת משנה רגילה או בדרך של עסקת אחוזים.

בנציבות מס הכנסה ומס רכוש הוצגו מודלים שונים לחישובי המס שייגבה על-פי שתי החלופות וכן על-פי תקופת החכירה שהתקיימה עד כה. בשתי החלופות מדובר בכסף גדול, גדול מאוד, שערכו יכול שייגיעו למאות מיליארדי שקלים.

אדוני היושב-ראש, במי דברים אמורים? בדרך הטבע לא מדובר באותם יישובים חקלאיים, בעיקר אותם קיבוצים המצויים לאורך קווי העימות או במרכז של הנגב. מדובר ביישובים המצויים במרכז של המדינה, מרביתם בין זיכרון-יעקב בצפון לאשדוד בדרום, ובמספר לא גדול של קיבוצים, בעיקר לאורך מה שהיה קרוי "הקו הירוק". יש גם קיבוצים וכמה יישובים אחרים בפריפריה של הערים חיפה, טבריה, נהריה, עפולה ודומיהן. בעיקרון, העניין זהה לגבי יישובים חקלאיים כגון מושבים, מושבות וכפרים שיתופיים, אבל ההיקפים המשמעותיים מצויים במסגרות הקיבוציות, מאחר שלקיבוצים למיניהם עשרות אלפי ומאות אלפי דונמים, חלקם בשימוש וחלקם שאינם בשימוש, ולמול הפיתוי הגדול להרוויח בגדול ובקלות ולקבל מן המדינה רכוש בשווי של מאות מיליוני דולרים, מי יהיה הגיבור במחיצתנו שלא יבקש לעצמו חלק מן הנתח?

המדינה, בכל שנות קיומה ועוד קודם לכן העניקה למגזר החקלאי, ובצדק, שטחי קרקע גדולים, כפי שהצטרכו, וחינם. הקרקעות הללו עמדו לצורכי פרנסתם של היישובים החקלאיים, מי יותר ומי פחות. המדינה פיתחה את האזורים שבהם נמצאים היישובים הללו והשביחה את ערך הקרקעות שלהם. מהי אפוא זכותם של אותם יישובים לבוא היום ולקבל אותן קרקעות לצורכי מכירתן ולא עיבודן, ועל-ידי זאת להיהפך לקולקטיב של מיליונרים, שלזכותם של כל אחד מחברי הקיבוצים או משפחות הקיבוצים והיישובים החקלאיים יעמדו מאות אלפי, ואולי גם מיליונים של דולרים, כאמור, לכל יחידה משפחתית?

בגדול, אדוני היושב-ראש, אם בשטח הרלבנטי מצויים כ-4 מיליוני דונמים של אדמה חקלאית ורק מיליון דונמים בלבד יעברו ידיים, על בסיס החלטת מועצת המינהל, ואם מדובר בבנייה לא צפופה, נניח חמש דירות לדונם, אזי על מיליון דונמים ניתן יהיה לבנות במרוצת 20 או 25 או 30 השנים הבאות 5 מיליוני דירות. אם מתוך 5 מיליוני הדירות הללו, בעסקות קומבינציה, יקבלו היישובים החקלאיים, ובעיקר הקיבוצים, רק 20%, מכלל הדירות, הרי במרוצת השנים יהיו אותם יישובים בעלי מיליון דירות. אם כל דירה בבנייה מן הסוג הזה תהיה שווה, נניח, כ-120,000 דולר, הרי מדובר בסך הכול של 120 מיליארד דולר.

היו"ר ש' וייס:

הם יוכלו לקנות את ארצות-הברית לפי החשבון הזה, אולי גם את קנדה.

גדעון פת (הליכוד):

זה החשבון, תבדוק אותו.

האין בכך אבסורד? האין בכך – אם אכן החלטת המינהל תתבצע, ואפילו חלקים ממנה – משום שוד קרקעות לאור היום ובחסות החלטות של גורם סטטוטורי ממלכתי?

אין עיני צרה ביישובים החקלאיים וודאי שלא בקיבוצים. אני מאוד רוצה במושבניקים ובאיכרים מבוססים כלכלית ובקיבוצים עשירים, והוכחתי זאת בכל התפקידים שבהם כיהנתי בממשלות ישראל, ובלבד שעושרם וביסוסם הכלכלי יבואו מיגיע כפיהם ולא בדרך של ספקולציה בקרקעות המדינה. אינני סבור שמה שחסר במדינה ומה שחסר לקיבוצים רבים במרכז הארץ זו התפתחות תכנונית, כפי שדיברה על כך חברת הכנסת דיין, שכתוצאה מכך תיבנה סביב כל קיבוץ או יישוב חקלאי חגורת ביטחון של בתי דירות ומגדלי דירות.

מאידך גיסא, אדוני היושב-ראש, כולנו מודעים לגירעונות הענקיים – וגם על כך דיברה חברת הכנסת דיין – ולחובות העצומים של המגזר החקלאי. אנחנו יודעים, פחות או יותר, כמה יעלה לנו הסדר חובות המושבים. אין איש בינינו שידע במדויק כמה יעלה לציבור הסדר חובות הקיבוצים. בשני המקרים גם יחד זה לא יסתכם בפחות מ-15 עד 20 מיליארד שקל. תמיד שמענו על המערכות ההדדיות, בעיקר בתנועות הקיבוציות. האם ייתכן מצב שמספר קטן של קיבוצים, 50 או 60, כל חבר בהם יהפוך למיליונר, וביחד לקבוצה של מולטימיליונרים, ולעומת זאת יישארו הרבה מאוד קיבוצים בסד החובות שהצטברו מהעבר ויבקשו מהמדינה לקחת על עצמה את מירב האחריות לחובות אלו?

אם אכן תהיה המדינה מוכנה למתן פיצוי, אף שאינו מגיע – אבל אני חושב שצריך לתת פיצוי – למי שהמדינה נתנה לו קרקעות ביד רחבה ובשפע, חייב להימצא הסדר שלפחות מחצית מסכומי התשלום תועבר ל"פול", לקופה משותפת, שמתוכה יוצאו הכספים הנדרשים, הן להסדר המגזר החקלאי, המושבי והכפרי, והן להסדר הקיבוצים. המדינה גם חייבת לקבוע איזה אחוז מכלל הקרקעות המוחכרות היום למגזר החקלאי, ובעיקר לקיבוצים, יותר להעברה, למכירה, לחכירת משנה ולעסקות קומבינציה.

היו"ר ש' וייס:

אולי תסכם בעל-פה? יש לנו סדר-יום מאוד עמוס. תשתדל.

גדעון פת (הליכוד):

אני מייד מסיים.

אסור ששיעור זה יעלה על 5% מכלל הקרקעות המעובדות או הנטועות, או 10% מכלל הקרקעות שאינן בשימוש או שלא עובדו ולא נוצלו בשלוש או בחמש השנים האחרונות.

היו"ר ש' וייס:

אני רואה, לפי מה שרשום אצלך, שזה יותר מכמה דקות.

גדעון פת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה עניין כל כך חשוב וכל כך כבד כלכלית וגם חברתית. אינני בא פה לנגח את הממשלה, חס וחלילה. הרי גם בממשלה אין דעה אחת בעניין הזה. אני יודע את ההתלבטויות הקשות והגדולות ששר הבינוי והשיכון עצמו עובר בעניין הזה. מצד אחד, הוא מאוד רוצה בעתודת קרקעות לצורך בניית דירות, ומצד שני הוא רואה גם את הסכנות.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע פורמלית שהנושא יידון כאן במליאת הכנסת. אבל פרקטית אני מציע לשר הבינוי והשיכון להעביר את ההצעה המוגשת כאן על-ידי להמשך דיון ומעקב, בעיקר מעקב, לוועדת הכלכלה של הכנסת.

אני יודע שיושבת כיום ועדה מיוחדת בראשותו של מנכ"ל משרד האוצר. לא יזיק אם גם הכנסת תהיה מעורבת בעניין, גם לגבי האספקטים החשובים מאוד מאוד שהציגה כאן חברת הכנסת יעל דיין. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גדעון פת. אדוני שר הבינוי והשיכון, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך ששני חברי הכנסת המציעים יופתעו אם אביע להם את תודתי על כך שהם העלו את הנושא הזה. הוא נושא מעניין, חשוב, שייך לכולנו, והוא נושא שגם ללא ההצעות לסדר-היום הגעתי למסקנות מסוימות לגביו, ובעקבותיהן פניתי וביקשתי הקמת ועדה שתבחן את כל הנושא.

גדעון פת (הליכוד):

אבל גם הקפאת – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הבעיה שלי היא להסביר גם לחברת הכנסת יעל דיין, שלגבי איכות חיים ואיכות סביבה הן דבר נכון מאוד. אבל אני רואה כחלק מאיכות החיים גם את היכולת של ממשלת ישראל ושל המדינה לספק דיור לכל מי שזקוק לו ואינו יכול להשיגו.

אני רואה כחובתי וכחובת הממשלה להביא לכך, באמצעות תהליך שבו תהיה מעורבת הממשלה, שמחירי הדירות ההולכים ומאמירים בשנים האחרונות ייעצרו, ייבלמו, ואף תתחיל איזו מגמת ירידה.

כולנו בקיאים בנושא הזה ואינני מחדש כאן דבר. נקודת המוצא היחידה בשוק חופשי כזה היא: כמה שאפשר יותר היצף קרקעות, שיביא בסיכומו של עניין לכמה שאפשר יותר בניית דירות.

חבר הכנסת קופמן בוודאי יגיע בנושא הזה בהצעתו לסדר-היום שתבוא מייד, ואני בוודאי אפרט.

אני לא אחזור על כל מה שנאמר כאן, כי ניתנה סקירה, ועובדתית אי-אפשר לבוא ולסתור סקירות. לומר: אני אתקן אותך בזווית זו או אחרת, זה פשוט מגוחך. אני רוצה לשים את הדברים על השולחן כפשוטם.

להחלטה מס' 533 היו סיבות משלה. היה גל עלייה. אני חושב שלא היתה ברירה. אבל כאשר אני התייצבתי בתפקידי, הבנתי שעלי מוטלת החובה להתחיל לתקן את המצב ולהביא את העניין הזה דרך כלים שלובים, שיבטיחו אכן שחרור מסיבי של קרקע, וזה יביא לכמה שאפשר יותר בנייה.

חברת הכנסת יעל דיין וחבר הכנסת גדעון פת, מותר לי בשלב מסוים של העבודה לבוא ולבחון מה בעצם האמצעי, מה הטכניקה, מה הדרך שבה בחרנו מתוך אמונה שהדבר הזה ישחרר קרקע, ולאילו תוצאות הביא כל זה.

ובכן, לצערי הגדול מצאתי את עצמי במצב, שאחרי שהבאתי את החלטה מס' 611 למועצת מינהל מקרקעי ישראל, ההצבעה עליה היתה פה-אחד, משום שהבינו שכאשר מדברים על אזורי ביקוש – ואין כמו חברי הכנסת פת וקופמן שמבינים בדבר הזה, מה זה אומר, כשמדברים על כך שבתל-אביב, בירושלים ובחיפה אין עוד רזרבות קרקע. היינו צריכים לצאת וללכת למרחבים. בחלק מהאזורים הממשלה לקחה יוזמה במה שנקרא מתיחת אזורי ביקוש. התחלנו ביישוב מודיעין, ואני מקווה שעד סוף השנה נשחרר 15,000 יחידות דיור למכרז ונעמוד במספר הזה. התחלנו בבית-שמש כחלק

מתשובות שצריך לתת לירושלים, ושם הכנו תוכנית ל-27,000 יחידות דיור, כאשר 1,000 היחידות הראשונות כבר יצאו לדרך.

בנתניה, רק ביום שישי האחרון הלכנו באזור החולות והפשרנו קרקעות. הבאנו לכך שעיריית נתניה יחד אתי ועם מינהל מקרקעי ישראל חתמה על מסמך שלפיו נשחרר 18,000 יחידות דיור ו-8,000 יחידות חדרים לבתי-מלון, אני מקווה בתהליך דו-שנתי או תלת-שנתי, עוד נראה.

בסיכומי של עניין, היינו צריכים ללכת ולפנות לאגפים. נכון ציין חבר הכנסת גדעון פת כאשר תיחם את הסביבה. היינו צריכים שם למצוא את התשובות.

אולם, אני רוצה לתקן אותך בדבר אחד, אם כי לא שמעתי הצהרה ברורה מפיו בנושא הזה. אף שחוזר המינהל עם הקיבוצים ועם המושבים מתחדש מדי כמה שנים, אני רואה בהתיישבות החקלאית כמחזיקה בקרקע הזאת חזקת עולם. לא יעלה על דעתנו כחברה וכמדינה לבוא יום אחד אל משקים, יישובים, קיבוצים שיעיבו את פניה של הארץ הזאת 80 ו-90 שנה ואפילו 100 שנה – –

גדעון פת (הליכוד):

לא הצעתי זאת.

חיים קופמן (הליכוד):

למה אתה לא מתייחס לחקלאים הפרטיים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קופמן, אתה עוד מעט תדבר, תוכל להרחיב את היריעה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני ראיתי בכך חזקת עולם. אני גם מודע למצב החקלאות היום בארץ.

גדעון פת (הליכוד):

והחכירה נעשתה לדורות מלכתחילה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

נכון, החכירה היא חכירה לדורות.

אמרנו: בואו נפתח נתיב, כפי שציינו כאן לפני, של פיצוי דרך שקלול מחיר הקרקע אחרי ההפשרה, אפילו במחיר מכרז. האפשרות השנייה היא יזמות.

אחרי שנה וחצי שחררנו ל-PRERULING, אפשרות תחילת תכנון, 10,720 יחידות דיור, 40 עסקאות. אבל אני שואל: איפה הדירה הראשונה? איפה היא? אני שאלתי יזם אחד: אתה זכית ב-1,000 יחידות בשיטה זו ואחרת, מדוע אתה לא מתחיל לבנות אותן? והוא אמר לי: אני עובד על-פי כוחות שוק, על-פי היצע וביקוש, וכאשר ישתלם לי אני אשחרר בדיוק את המספר שישתלם לי.

לא זו היתה כוונת הממשלה. אני מודע לתיאורים שלך, והם היו חלק משיקול הדעת שלי בעניין גדודי המאכערים וגדודי יזמים ועוד ועוד. אני כבר לא מדבר על ערך שהולך ומתמוטט לנגד עינינו, וזה ערך ההתיישבות. יש פה בעיה מוסרית ציבורית מהמעלה הראשונה. לכן אמרתי להפסיק, לעשות חשיבה מחודשת.

אבל לא רק זה, חברי הכנסת, אלא מתברר לי היום שאני לא יודע על חלק גדול של העסקות, של העתקת חזקה מיד ליד. זאת, מפני שהם מופיעים רק כאשר הם מבקשים את ה-PRERULING ממנהל מקרקעי ישראל. והחובה עליהם היתה לבוא ולהודיע למינהל על תחילת ההתקשרות. גם על זה הם פסחו. תשאל אותי היום כשר הבינוי והשיכון האם אני יודע כמה חוזים נחתמו, אומר לך שאני לא יודע. אני רק יודע שמדובר בעשרות אלפי יחידות דיור.

ולכן אמרתי: עד כאן. זו מדינה שמחזיקה קרקעות, שיש לה מינהל מקרקעי ישראל, וקיימות פילוסופיה וחשיבה: למה אנחנו מחזיקים קרקעות? – כי זו מדינה מיוחדת במינה, מדינה שפתחה את שעריה לעלייה, וחייבים לשמור את הרזרבות האלה.

והנה דווקא אזורים, שעם תשתיות הכבישים והתשתיות שאנחנו עושים היום יכולים כולם להיות אזור ביקוש גדול אחד, כשאתה בא ומדבר על אזורים מזיכרון-יעקב עד אשדוד, עד אשקלון – בעיני רוחי אני רואה בתוך ארבע-חמש שנים את האזורים האלה כאזורי הביקוש הכי גדולים במדינת ישראל, כי המדינה גם הולכת ומתקצרת מבחינת מרחקים, דרך הכבישים, לא דרך הסדרים מדיניים.

ולכן אמרתי, אל אלוקים, לא זו היתה כוונתי. ואני לא רוצה לפתוח את הפה שלי ולומר כאן מה קראתי בחוזים ומה קיבל עורך-הדין ומה קיבל היזם ומה קיבל אותו חקלאי, ואני אומר לכם, שכואב לי הלב עליו. אתה דיברת פה על מיליארדים. לא אצלם.

גדעון פת (הליכוד):

לא, לא אצלם.

שר הבינוני והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא אצלם המיליארדים. כשאתה בא ורואה את החקלאי ורואה מה נשאר לו בידיים, מ-8% עד 12% מהמוצר הסופי, אתה אומר: מה בדיוק ה"גליק" הגדול?

גדעון פת (הליכוד):

ולמאכער 17%.

שר הבינוני והשיכון ב' בן-אליעזר:

ראיתי גם חוזים של 18%.

לכן אמרתי: חברים, אני, כמדינה, אחראי לשליטה על הקרקעות האלה. אני כבר לא מדבר על זה שמכרו מחוץ לאזורי התכנון ומחוץ לתמ"א 31. אמרתי: רק רגע, מדינה יש בה גם סדר. אם כבר, אני כן רוצה לשחרר קרקעות, אבל שאני אקבע, בכפיפות לאזורים חיוניים, לאזורים שמתאימים לתמ"א 31, לאזורי הביקוש העתידי כפי שאני רואה אותו. מדוע שאני כמדינה לא אהיה היזם? או מדוע החקלאי לא יפנה אלי כיזם?

הרי מה אני עושה ברגע שאני לוקח קרקע? – בדיוק מה שעשיתי במודיעין. אותו שטח של 3,500 יחידות דיור, שבמקרה אחר זכה בו קבלן אחד או יזם אחד – המדינה הוציאה אותו ופתחה מכרז, והתייצבו שם 60 קבלנים, וזכו 11. זו נקודת ההתחלה, ואני מניח שבתוך שנה, שנה ורבע, כולם יגמרו את הדבר הזה. יש גם לוח זמנים.

לכן החלטתי להקים ועדה בראשות מנכ"ל האוצר, ולוועדה הזו הבאתי את כל הצדדים הנוגעים בדבר – מנכ"ל משרד הבינוני והשיכון, מנהל מינהל מקרקעי ישראל, מנכ"ל משרד החקלאות, כי מדובר פה בקרקעות חקלאיות, הבאתי גם את נציב מס הכנסה, כי יש פה היבט כולל של מיסוי, וצריך ללמוד את הדבר הזה, והבאתי גם את מר יונתן גולני שהוא אחראי לתכנון הלאומי במשרד הפנים – ואמרתי להם: חברים, שבו, ונא לתת הזדמנות לכולם, לכל הצדדים, למתיישבים, לחקלאים. כל מי שרוצה להופיע, יבוא ויפיע. ובסיכומי של עניין, הוועדה שהוקמה על-ידי ועל-ידי שר האוצר ובהסכמתו יצאה לדרך.

אני לא רוצה לומר היום מה הכיוונים שלה, כי גם אני לא יודע. אני יודע מה הלך הרוחות. אין לחצים. זו ועדה די מורכבת. אם את מתכוונת לכך שבאים אנשים ומדברים בפאתוס ונלחמים על שלהם, זו זכותם. השאלה היא אם הוועדה כוועדה נתונה ללחץ או לא נתונה ללחץ. בפני הוועדה הצבתי שורה של עקרונות, שמונה עקרונות, שמתי להם אותם על השולחן ואמרתי להם: צאו לדרך.

אני מעריך, גברתי חברת הכנסת יעל דיין וחברי חבר הכנסת גדעון פת, שהוועדה תסיים את העבודה שלה כהמלצה בפני השרים, אחרי שורה של מסקנות ומשמעויות, והשרים יצטרכו לקבל החלטה בעניין הזה.

אני כן מעודד את המשך המעקב על-ידי הכנסת. זו חובת הכנסת להמשיך לעקוב, כמו שחובתי להופיע בוועדת הכלכלה ולהציג בסיכומי של עניין את מסקנות הוועדה ואת החלטות השרים.

אני מבקש להסתפק בתשובת השר, לפחות עד אותו שלב שיהיו מסקנות הוועדה. אני כן מחייב את הדרישה שוועדת הכלכלה תמשיך לעקוב אחרי הדבר הזה, אני כן מתחייב להזמין את עצמי בפני ועדת הכלכלה כדי למסור דין-וחשבון. אני מודה לכם.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר הבינוי והשיכון.

חברי הכנסת, יש הצעה להסיר את ההצעה של חברת הכנסת יעל דיין.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא, אני לא הצעתי זאת.

היו"ר ש' וייס:

לא שלך, אלה זכויות חברי הכנסת. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה, טול אחד המיקרופונים.

יעל דיין (העבודה):

גדעון פת (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

רק רגע אחד. אדוני השר, אתה הצעת להסתפק בתשובתך?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני הצעתי להסתפק בתשובתי.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חברת הכנסת יעל דיין, את מסתפקת בתשובתו של השר?

יעל דיין (העבודה):

— — —

גדעון פת (הליכוד):

אני הבינתי שהצעתו לא היתה להסתפק בתשובה, אלא להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה ולדון בו אחרי המסקנות.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, אני דואג כאן לצד הפרוצדורלי; יש פרוצדורה פרלמנטרית, חבר הכנסת פת.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע לך, אדוני השר — — —

היו"ר ש' וייס:

רגע, חבר הכנסת תיכון, נפתור את זה. הרי לך בכל מקרה תהיה נישה טובה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מבקש להסתפק כרגע בתשובת השר, תוך התחייבות להתייצב בפני ועדת הכלכלה עם פרסום דוח ההמלצות והחלטות השרים ולדון.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת יעל דיין, את מסתפקת בתשובת השר?

יעל דיין (העבודה):

אבל שיהיה ברור – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, יש פה התחייבות, לא תקנונית, מוסרית. את רק צריכה להגיד לי כן או לא, כי יש פרוצדורה.

יעל דיין (העבודה):

אבל אני שואלת, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אין לנו פה בירורים. הרי השר אמר שהוא מתחייב.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא נוהל תקנוני.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת יעל דיין, השאלה שלי היא האם את מסתפקת בתשובת השר.

יעל דיין (העבודה):

אני שואלת, כבוד היושב-ראש, אם יש דבר כזה שהנושא יורד לוועדה במועד – – –

היו"ר ש' וייס:

אין. יש רק אמירה של שר, שהיא דבר חשוב מאוד, אבל זה לא מעוגן בתקנון. עכשיו תעני לי.

יעל דיין (העבודה):

אני מבקשת שזה יעבור לוועדת הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, זכותו של חבר הכנסת – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה יכול לשאול את השר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדעון פת, אתה מסתפק בתשובת השר?

גדעון פת (הליכוד):

אני הבינתי – ואולי זה יקל גם על חברת הכנסת יעל דיין – שהשר – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

— — —

גדעון פת (הליכוד):

אני הבינותי מהשר בן-אליעזר, שהוא מציע שבשלב זה נסתפק בתשובתו והוא מודיע לנו שמייד לאחר סיכום עבודת הוועדה והחלטת השרים הנושא יעבור לוועדת הכלכלה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, עכשיו לסיכום. אנחנו לא יכולים כל יום להמציא תקנון, אלא אם כן זה חיוני.

יעל דיין (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

כעת יש מצב תקנוני כזה: השר מבקש להסתפק בהודעתו. תקנונית – לא ציבורית ומוסרית, ואני מאוד מחשיב את אמירתו ורוחש לה אמון מלא – אם אתם תסכימו להצעתו, אין הצבעה, ואז גם אין זכות להציע להסיר. זה הסיפור.

חברת הכנסת יעל דיין, האם את מקבלת את הצעתו של השר? אני לא לוחץ, אני שואל.

יעל דיין (העבודה):

לא, אני רוצה שזה יעבור לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פת, אתה מקבל את הצעתו של השר?

גדעון פת (הליכוד):

אני אומר, שאם זה יעבור לוועדה, הוועדה תמתין לדוח – – –

היו"ר ש' וייס:

תיכף נגיע אליך. רבותי, יש לי קושי לכתוב כל יום תקנון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא מציע אותה הצעה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, מכיוון שחברת הכנסת יעל דיין רוצה להעביר את הנושא לוועדה, זכותך להציע להסיר. מייד לאחר מכן נעבור לחבר הכנסת פת.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מוטרד מאוד ממה שקורה בהחלטות 533 ו-611 של מועצת מינהל מקרקעי ישראל. אני מודאג משום העובדה שבנושא הזה עוסקים אינטרסנטים, ולכן גם מתקבלות החלטות שלא לעניין. אני לא בטוח שמוועדת-פוגל יצא משהו, נוכח הלחץ של האינטרסנטים, והרי טובת המשק מחייבת לסלק את האינטרסנטים ובעלי הקרקע מכל מוסד שמקבל החלטות באשר להפשרת קרקע.

לכן, אני מבקש לשמוע ממך האם הממשלה תקבל בכל מקרה את המלצות ועדת-פוגל, או שהאינטרסנטים יבטלו גם את החלטות ועדת-פוגל.

היו"ר ש' וייס:

כמובן, אתה לא תוכל להשיב לו, ואגיד לך למה לא תוכל להשיב לו. אין פרוצדורה כזאת, מכיוון שהוא מבקש – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

בדיוק, מכיוון שהוא גם מבקש – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מצטער – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, עוד מעט יש עוד נושא, ואתה תוכל בקלות להשיב. מכיוון שהוא מציע להסיר, אם הנושא יוסר מסדר-היום, גם לא תוכל להשיב לו בוועדה, אבל עוד מעט יש לנו הצעה אחרת שבה תוכל לעגן את כל תשובתך.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חבר הכנסת גדעון פת, אתה הסתפקת בתשובת השר?

גדעון פת (הליכוד):

לא – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, יש לנו שתי הצעות. יש הצעה של חברי הכנסת יעל דיין וגדעון פת לקיים דיון במליאה. יש הצעה של השר להסתפק בהודעתו. עכשיו אני רוצה לשאול את אדוני השר, מכיוון – – –

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה לא הולך כך. השר מציע לפנים משורת הדין להסתפק בהודעתו. משלא התקבלה הצעתו, הוא צריך לומר מה הוא מבקש.

היו"ר ש' וייס:

זה בדיוק מה שאני רוצה לבקש ממנו, האם הוא רוצה דיון במליאה או בוועדה. זה בדיוק מה שרציתי לשאול אותו, תתאר לעצמך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד, אני לא מבקש דיון במליאה, כי אני רוצה להיות ענייני – – –

היו"ר ש' וייס:

אז דיון בוועדה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אמרתי והתחייבתי לפניכם משורת הדין, והצעת: בואו נמתין עד סוף עבודתה של הוועדה. הוועדה תביא המלצות, השרים יצטרכו לקבל או לא לקבל את המלצות הוועדה הזאת ולהביא את העניין הזה לממשלה. התחייבתי שאם לא יזמינו אותי, אני אזורם דיון בעניין בוועדת הכלכלה ואציג בפניה את הכול.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, יכול להיות שאילו אני הייתי אחד המציעים הייתי מקבל את ההתחייבות שלך. אבל יש לנו כאן כללים. המצב התקנוני כרגע הוא מאוד פשוט. יש לנו בעצם הצעה לדיון במליאה. אין הצעה לדיון בוועדה, אלא אם כן – – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני שאלתי את השר. אני שואל האם השר מסכים שזה יעבור לוועדה. זאת שאלתי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מסכים שהדבר הזה יעבור לוועדה – – –

היו"ר ש' וייס:

נקודה. אין כאן התניות. אני מצטער נורא, אבל כך זה פועל. אני בעדך, אבל לפני יש תקנון.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

בבקשה

היו"ר ש' וייס:

אני שואל עכשיו את חברת הכנסת דיין, האם את מסכימה שזה יועבר לוועדה?

יעל דיין (העבודה):

כן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדעון פת מסכים. תראו איך אנחנו לועסים תקנון שהוא כל כך ברור.

אם כן, תהיה הצבעה. יש לפנינו שתי הצעות. יש הצעה של חבר הכנסת דן תיכון להסיר את הנושא, יש הצעה להעביר את הנושא לוועדה. מי שמצביע בעד, מצביע בעד העברה לוועדה. אם זה נגד, בכלל לא יהיה דיון. כך זה תקנונית. ההצבעה החלה. בעד – המשמעות היא העברה לוועדה. עם זאת, לי אין ספק שאם זה יאושר ויועבר לוועדה, ואם השר יפנה לוועדה ויבקש המתנה מסוימת, הוועדה תסכים. אין לי ספק בכך. זה מקובל, זה חלק מכללי המשחק.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש שנקיים דיון גם בוועדת הכספים – – –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו כבר בתהליך הצבעה. בסיבוב הבא. תציע את זה כשיועלה הנושא של חבר הכנסת קופמן.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך, הנושא יעבור לטיפול של ועדת הכלכלה. אני מדגיש שוב, לי יש הרבה סיבות להניח שבקשת השר, שהיא מעשית וקונסטרוקטיבית, תתקבל על דעת הוועדה, לגבי המועד.

הצעה לסדר-היום

העלייה במחירי הדירות

היו"ר ש' וייס:

הנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 3963 של חבר הכנסת קופמן בנושא: העלייה במחירי הדירות. עשר דקות לרשותו. מכיוון שהשר כבר ענה על הנושא שלך – – –

חיים קופמן (הליכוד):

לא בדיוק.

היו"ר ש' וייס:

טוב, יש בוודאי עוד הרבה מה לומר.

חיים קופמן (הליכוד):

אז אתה רוצה להוסיף לי זמן על חשבוננו?

היו"ר ש' וייס:

לא. חשבתי להציע לשר שמה שהוא ענה ייחשב כבר כתשובה גם לך. בבקשה.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום יום עצוב, זוהי שעה עצובה. הציונות בנסיגה. עם שחזר לאדמתו, למולדתו, במחיר דמים כבד, נוטש אותה בגלל מנהיגות קצרת רואי ותאבת שלטון, המשתמשת בנכסים הלאומיים שלנו למטרות פוליטיות, אישיות, פרטיות ומפלגתיות.

לא פלא שהיום, שישה ימים לפני הבחירות להסתדרות, חותמים על הסכם עם אש"ף ומנסים להפוך זאת לחגיגה, בתמיכת קבוצה מגויסת של נערי הנוער העובד והלומד, שנסעו לקהיר כדי להוכיח שהעם עם רבין, ואתמול הם היו עוד בסרטון טלוויזיה לצורך שיפור תדמיתה של ההסתדרות. זה נוער אבוד, כשם שמנהיגיו איבדו את הצפון ואת המצפון.

קרוב לוודאי שערב הבחירות לכנסת יחגגו רבין ופרס עם אסד חגיגה נוספת, לפני הבחירות. כך לא בונים שלום. כך לא בונים שלום. בישראל השתרש הביטוי "כך לא בונים חומה", כך לא בונים את מדינת ישראל. ההנהגה הקיימת קיבלה נכסים עצומים, ובזבזה אותם. אפילו אלה שהיו מוכנים לגישה של שטחים תמורת שלום יודעים ששטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה נמסרים תמורת טרור איום, מתמיד ומתמשך על ביטחון הפנים של ישראל, ובעתיד גם על הביטחון הכללי. מי שמאפשר מעבר של אלפי כלי רכב מעזה לגדה ולירדן, הלוך וחזור על הכבישים העמוסים של ישראל, מזמין טרור ואיום על ביטחון הפנים ואי-שקט הולך וגובר.

ועכשיו לנושא שלפנינו, בעיית הדיור. אילו היתה עכשיו התפתחות בתחום הבנייה ביהודה ובשומרון, לא היתה מצוקת בנייה כזאת במרכז.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

יש 5,000 יחידות דיור ריקות.

חיים קופמן (הליכוד):

רק תאפשר, ואל תקלקל את כל ההטבות שהיו. ביטלת את ההטבות, ואתה מוכן לתת אותן עכשיו בכל פינה ובכל מקום. זו הבעיה.

היו"ר ש' וייס:

יש לי שאלה, חבר הכנסת קופמן. אנחנו פה ארבעה איש. תאמין לי שאם תאמר את הדברים, גם כן נשמע אותם.

חיים קופמן (הליכוד):

זה היה פותר לך הרבה בעיות, אפילו אישיות, מבחינה זאת שהיית מוכיח לשבס שאתה מסוגל – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

עשרות אלפי כדורים לא יכלו לי אז – – –

חיים קופמן (הליכוד):

היית מוכיח לשבס שאתה מסוגל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קופמן, קצת יותר בשקט. אנחנו פה בישיבה אינטימית, באמת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

— — —

חיים קופמן (הליכוד):

אתה לא יורד לסוף דעתי. היית מוכיח לשבס ומרעיו שאתה מסוגל לבנות יותר מהר, יותר טוב ובעלות נמוכה יותר – – –

דן תיכון (הליכוד):

מי זה שבס שהוא צריך להוכיח לו?

חיים קופמן (הליכוד):

אתה לא היית בארץ. היום הוא הקובע. הוא שלח לשר מכתב, מכתב חנופה הוא שלח – – –

שר הבינוני והשיכון ב' בן-אליעזר:

– – –

דן תיכון (הליכוד):

מי זה שבס? מה פתאום צריך השר להוכיח לפקיד?

היו"ר ש' וייס:

סליחה, רבותי, את כל זה אפשר לעשות בקול קצת יותר נמוך. אנחנו פה קבוצה אינטימית. ניתן ביטוי לאינטימיות הזאת.

חיים קופמן (הליכוד):

אולי נצליח לעורר את כל אלה שצופים עכשיו בטלוויזיה.

חיים קופמן (הליכוד):

הממשלה הזאת אחראית לסחרור העצום במחירי הדיור ולפיגור בבנייה ובהתחלות הבנייה. אתם גם גרמתם לכך שזה הפך להיות מרכיב רציני ביותר באינפלציה. אתם צריכים היום לבקש סליחה ומחילה משר הבינוני הקודם, שר הבינוני של הליכוד, מר אריאל שרון, שבנה בתוך זמן קצר 90,000 דירות כדי לקלוט את העלייה המסיבית מברית-המועצות.

יושב-ראש הנהלת בנק הפועלים, עמירם סיוון, אומר אתמול בערב בעיתון "גלובס": שרון שינה את המפה בשטח הדיור. הוא מעביר ביקורת על הבנייה בדרום ובצפון. אבל איפה בייגה שוחט, שר האוצר? איפה חיים אורון? כולם עודדו ותמכו בשר הבינוני אריק שרון שיבנה בצפון, שיבנה בדרום, שיוסיף עוד דירות ועוד דירות. מדוע? כי היה צפי למיליון עולים. וחשבו אז שבאותה הזדמנות יהיו בזה פתרונות לאכלוס מדינת ישראל, לא רק בפריפריה המרכזית של תל-אביב.

היום אנחנו נתקעים במצב בלתי סביר עם בעיות ביורוקרטיות קשות, ואני לא יודע איך נצא מהן. אתם, שהבטחתם עלייה גדולה, ויאיר צבן, שהיום משמש שר העלייה והקליטה, האשים אותנו שהממשלה מונעת בכוונה עלייה מברית-המועצות כי היא חוששת מאבטלה. היום אנחנו מדברים על 3,000 עולים בחודש, סך הכול 40,000–45,000 עולים השנה.

אתה, אדוני יושב-ראש הכנסת, שכל כך ער לנושא הזה, שכל כך אכפת לך לנושא הזה, אתה צריך להושיב את הממשלה על ספסל הנאשמים: איך ירדנו בצורה כזאת – – –

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש כנסת לא עושה דברים כאלה.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה עושה לפעמים בביטוי, בהרצאה, בהופעה לפני תלמידים. יש לך מספיק במות בשביל זה.

היו"ר ש' וייס:

אין לי גם בפני מי לפרוס את – – –

חיים קופמן (הליכוד):

כן, יש לנו באמת בעיה היום. כולם נעלמו. אתה יודע מדוע. חלקם נמצאים בחגיגה, וחלקם מתביישים שהם לא בחגיגה, ולכן לא הופיעו כאן.

לעצם הנושא. אנחנו צריכים להתמודד עם הבעיה הזאת ולהפסיק עם הוויכוחים בתוככי הממשלה איזו תוכנית יש לאמץ לעידוד הבנייה: תוכנית שבס, כשבדרך זו עקפו את שר הבינוני, את השר בנימין בן-אליעזר, או תוכניות שיש במשרד האוצר, או אולי תוכניות אחרות. כי אין אסטרטגיה, אין תוכנית כוללת. ההיפך הוא הנכון: שר אחד מכשיל שר שני. אדמות מינהל לא נמכרות בקצב הראוי בגלל ההססנות של הממשלה, כן מחירי מינימום, לא מחירי מינימום, כן הפשרת קרקעות, לא הפשרת

קרקעות, כן הפחתת מסים על קרקעות ותשומות בנייה, או להיפך – ביטול הנחות של מס שבח, שיהיה כנראה עכשיו עם פקיעת החוק.

דן תיכון (הליכוד):

מאין לקחת את אשר אמרת?

חיים קופמן (הליכוד):

התקנות האלה פוקעות בסוף השנה.

דן תיכון (הליכוד):

כבר אמרתי לך, נאריך אותן.

חיים קופמן (הליכוד):

בינתיים ההשקעה בקרקע הפכה להיות יעד של שוק ההון, של החיסכון. תקשיב לי היטב, שר הבינוי, בעצם עדיף היום לא לבנות אלא לתקוע את התוכנית בוועדת בניין ערים ולחכות עם כל מיני סיפורים של חריגות. אני מאשים גם את הסקטור הפרטי וגם את כל הגורמים. למה אצה להם הדרך? ערך הקרקע עולה כל הזמן, לכן לא אכפת להם שהאישור יבוא בעוד שנה או בעוד שנתיים. בינתיים מחפשים כל מיני הטבות חריגות, מרכזים מסחריים, "קאנטרי קלאבים", וכל מה שקשור.

אנחנו צריכים לעשות, ועת לעשות בגדול ובתנופה. יש להוציא קרקעות למכרזים כשהן כבר מאושרות לבנייה, שלא יהיה אפשר לזוז שמאלה וימינה. יש לקבוע מועדי התחלה וסיום. במקרים מסוימים גם להתחייב לרכוש אחוז מסוים. אני לא רואה בזה אסון. המעורבות הממשלתית בלאו הכי גדולה. הקרקע היא בלאו הכי ממשלתית, כך שאני לא רואה בזה אסון. הייתי מתנה את ההתחייבות לרכישה באופן וביחס מסוים למחיר הכולל שהיזם קיבל. למה לקנות ממנו ב-10%-15%, אם הוא הרוויח עליה 85%-90%, הון עתק? למצוא איזה יחס, איזו פרופורציה מסוימת, כך שההוצאות של הממשלה בגין זה לא תהיינה גדולות.

יש לבצע שינוי במיסוי על תשומות הבנייה. יש להוריד את מס השבח, שהוא גבוה מאוד. 50% מס שבח לאחר שמחזיקים בקרקע כל כך הרבה זמן בעצם בולמים את הרצון לבנות עליה, בעיקר במרכזי הערים. מה אומר בעל הקרקע? לא כדאי, לא משתלם. צריך להוריד את מס השבח וגם לתאם עם הרשויות המקומיות את הנושא של היטלי השבחה, אלה סכומים עצומים, לא משתלם היום לבנות בתנאים אלה של ישראל.

יש לבדוק תשומת בנייה כמו מלט. ופה הייתי רוצה את אוזנך, כי רוב השרים לא מתייחסים לכך, לרבות השרים מממשלת הליכוד. המחיר של מלט בארץ כפול מהמחירים בחוץ-לארץ או ממחיר היבוא לישראל. זה נמצא בידי מונופול שנקרא "נשר", שמאזניו לא חשופים, שאיננו חברה ציבורית. הוא שייך לחברות ציבוריות. הוא לא מעוניין בפרסום הרווחים האדירים שיש לו. וגם מי שהוא ראש הקונצרן, נניח "כלל", לא רוצה להראות כמה הכנסה נטו יש לו מ"נשר", ולכן מסתירים זאת.

צריך למצוא פתרון למחיר המלט, למחיר הברזל, למחירים של כל תשומות הבנייה, אבל כל הנושא הזה חבוי מתחת לקרקע. הייתי פותח את היבוא – ליבוא אמיתי. כיום היבואן הגדול ביותר בישראל זה שוב "נשר", על כל השמות שסובבים אותו. ולא לבדוק את המחירים ביציאה מבית-החרושת, אלא באיזה מחיר הוא מגיע לאתר. יש פיקוח על המחירים עד היציאה מבית-החרושת, בשערי בית-החרושת. אין פיקוח על המחיר עד שהוא מגיע לאתר הבנייה.

אני גם חושב שהגיע הזמן לעודד בנייה להשכרה. היא תפתור עכשיו הרבה מאוד בעיות. מדוע? כי המרכז צריך להיות מכרז של קרקעות מינהל מקרקעי ישראל לבנייה להשכרה בסטנדרדים מסוימים. יש לנו פינוק גדול בארץ. עד היום לא בונים דיור פרטי, נניח עם שטחים מקיר אל קיר, שכן רגע אתה עושה אותם ובן רגע אתה מבצע אותם בלי הרבה כוח אדם. בבנייה להשכרה בסטנדרדים מסוימים אפשר כבר להתחיל. נניח שבמרכז היו היום 5,000–6,000 דירות בבנייה להשכרה והפרויקט היה נבנה מראש אך ורק לבנייה להשכרה.

אני לא נבהל, ואני אומר כאן לחברי דן תיכון, גם מסבסוד הממשלה בדיור להשכרה; אם זה בנושא של הבטחה של אחוז מסוים, אם יקרה איזה פנצ'ר, אחוז מבחינת השימוש, או נניח בשכר הדירה. דבר כזה היה גורם למצב, שקודם כול עולה חדש, זוג צעיר, רווק או רווקה יכולים היו להתמודד במחירים סבירים. זה היה מוריד מהלחץ של הבנייה.

שמעתי היום בדיון עם נגיד בנק ישראל, ואוזני היו כרויות – כנראה יש הרבה מאוד דירות בארץ שנרכשו כהשקעה ולא משמשות לדיור. פשוט לא כדאי. אם ערך הדירה עלה מ-200,000 דולר ל-250,000 דולר ול-350,000 דולר, אי-אפשר לקבל שכר דירה פרופורציונלי מכניס. לא כדאי להשכיר אותן, לא משתלם. מחזיקים את הדירות האלה רק כנכס. והערייה השקיעה, יש בתי-ספר – יש כאן ילדים – יש כאן כל מה שקשור בזאת.

צריך כאן מהפכה שלמה בכל התפיסה.

אני רוצה גם להתייחס לנושא של עובדים זרים. אני לא התביישתי ולא חששתי להכריז מעל הדוכן הזה כל הזמן שצריך להביא עובדים זרים לשנה, לשנתיים, בעיקר בגלל המצב של חוסר ביטחון לגבי עובדי יהודה ושומרון וחבל-עזה. אי-אפשר לבנות בנייה רצינית וסבירה על גלים של ירידות ועלויות בכוח אדם, חוסר יציבות, חשש ופחד מחבלנים ו"חמאסים". חייבים בקטע הזה להביא כמות של עובדים, לתת להם לעבוד, עם כל הבעיות החברתיות שאנחנו צופים, ואני לא חושב שהן חמורות כל כך. הנושא הזה חייב לקבל פתרונות, ואז יתקצר משך העבודה ועלות הבנייה תהיה זולה יותר.

אני גם לא מאמין ביכולת שלנו, כבוד השר, לשכנע ישראלים יהודים וערביי ישראל לעבור לעבודת כפיים קשה בבנייה. אני מאמין בזאת. הבן של החיית בברוקלין הפך להיות פרופסור ודוקטור ועורך-דין ובנקאי ואיש מחשבים. כך קרה גם בארץ. הישראלים, תמורת כל סכום שלא יהיה, יש עבודות

בבנייה שהם לא מוכנים לעשות אותן. לכן אנו ניכנס במהרה למציאות כזאת, שנצטרך להביא עובדים זרים מחוץ-לארץ. לא יעזור, כל ההתחכמויות שלנו בתחום הזה לא תועלנה, גם אם תעלה את השכר ל-5,000 או 6,000 שקל לחודש.

אני רוצה להתייחס לנושא אקטואלי היום, לפני הבחירות להסתדרות. "שיכון עובדים", חברה של הסתדרות העובדים. מה הם בונים? – דירות ברמת-אביב. מי צריך אותם למטרה הזאת? איפה הבנייה העממית שלהם בארץ? מה הם תורמים? לא שמעתי לא את הברפלד ולא את רמון, לא שמעתי אף אחד מהם מעלה את הנושא הזה. וגם הממשלה הסוציאליסטית הזאת לא מתייחסת לנושא הזה. מי צריך את "שיכון עובדים" כחברה שבונה לעשירים? לא תמצא ב"שיכון עובדים" דירה אחת שמחירה נמוך מ-200,000 דולר בכל אתר שלא יהיה. הם יושבים על קרקעות שהמדינה העניקה להם, ויש לעשות סדר גם בתחום הזה.

לסיום, אנחנו צריכים להפוך את הפריפריה לאטרקטיבית יותר. אני קורא פריפריה אפילו לבאר-שבע. כבר העליתי את הנושא הזה כמה פעמים. אילו היתה באר-שבע עיר בת 300,000 או 400,000 תושבים, גוף הנושא את עצמו מבחינת תרבות, חינוך, רווחה, תעשייה, תעסוקה – ראשיה לא היו באים הנה בנושאים של רכב ותנועה. היא גם היתה פותרת בעיה של מחירי הדיור במרכז הארץ. היום, בעידן הטלוויזיה, הכבלים, חלק גדול מהבידור כבר נמצא בתוך הבית. צריך להעלות את היוקרה של המקומות האלה, כמו זו של כרמיאל, חיפה, ירושלים. כל אחד גאה היום לגור בירושלים. לפני 20–30 שנה לא זה היה המצב. צריך להתמקד בעיר כמו באר-שבע, ובצורה משמעותית להגדיל ולבסס אותה.

מלה אחרונה לגבי נושא שעלה קודם. שר הבינוי, תדאג גם לחקלאי הפרטי הקטן, לא רק למושבניק ולקיבוצניק. אם תיקח באופן יחסי את מספר חברי הקיבוצים לגבי האדמות שרוצים להפשיר, במרכז הארץ בעיקר, וכנ"ל במושבים, תמצא שהחקלאי הקטן שקיבל אדמה מהמינהל, עוד מתקופת הטורקים, שעברה אחר כך לנציב הבריטי ואחר כך למינהל מקרקעי ישראל – הוא על 15 דונם, 10 דונם, 8 דונם, מקופח. אצלו מפקיעים את הקרקע ולא נותנים לו את הפיצוי, כמו שהולכים לתת עכשיו לקבוצות אוכלוסייה של 200 איש בקיבוץ ו-300 איש במושב. אני מבקש שגם לנושא הזה תהיה התייחסות.

אני מודה לך ואני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

היו"ר ע' עלי:

אתה לא יכול. אתה יכול לדרוש דיון במליאת הכנסת.

חיים קופמן (הליכוד):

אני מוכן להתפשר.

היו"ר ע' עלי:

אל תתפשר. הרי טיבה של הצעה לסדר-היום הוא שאתה מבקש שהנושא יעלה לדיון במליאת הכנסת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתהיה הפסקה כמו בקהיר.

היו"ר ע' עלי:

שלא תהיינה אי-הבנות, לא תהיה הפסקה. אין סיבה שתהיה הפסקה. הכנסת עובדת. בזה נגמר העניין.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי יופתעו חברי, אבל נדמה לי ששמענו פה הרצאה מעניינת, מקצועית ואף מאלפת. יופתע חבר הכנסת קופמן לשמוע, שחלק גדול מהדברים שהוא העלה כאן בהחלט מקובלים עלי.

עם זאת, אנחנו כמשרד הבינוי והשיכון מוטרדים מנושא העלייה במחירי הדירות, בניגוד למה שקבעת בהתחלה – לא נורא. אני כן מוטרד, משום שבעיני רוחי אני רואה את הבן, אני רואה את הילדים שלנו, אני רואה את אוכלוסיות המצוקה ואני רואה את הזוגות הצעירים עם שלושה וארבעה ילדים שעוברים מדירה לדירה, ועל-פי רוב שכר הדירה שלהם כמעט עובר את המשכורת של אחד מבני הזוג. אני לא מדבר על חשמל, על מים ועל טלפון. חובתנו להתחשב בדבר הזה. חובתנו לפעמים גם לעשות מאזן נפש כדי לראות איפה אנחנו עומדים.

אני חושב שכאדם ידען אתה תסכים אתי בוודאי שלעליית מחירי הדירות היו כמה וכמה סיבות. ראשית, עלייה בשער הדולר, ממוצע שנתי של 8%. במהלך השנה לפחות עלה מחיר הדולר ב-8%. שיעורי צמיחה גבוהים במשק בשנים האחרונות, בממוצע כ-6% בשנה, וציפיות להמשך שיעורי הצמיחה האלה. גידול בכמות הכסף שנמצא בידי הציבור. ראינו את הדבר הזה דרך הגיאות בבורסה, כשפרסמו ש-25% מכלל הציבור מעורבים – בתוך הבורסה. פה לא מדובר במיליונים, פה מדובר במיליארדים.

אתה בוודאי מבין כמוני – ואני שמח על עמדתך בנושא של ייבוא עובדים זרים – שמיצינו את המקסימום בכוח העבודה הישראלי. כאשר קיבלה הממשלה את אחת ההחלטות החשובות שלה, לגייס לקטיף הפרחים 100,000 סטודנטים ששבתו ושרפו צמיגים, הצענו: במקום הדבר הזה, בואו תעבדו בפרחים, נשלם לכם, נסבסד, נאכיל אתכם ונסיע אתכם. פתחנו הרשמה בכל הארץ הזאת.

אתה לא תופתע אם אגיד לך שמתוך 100,000 השובתים, רק 100 נרשמו. ברוב חוצפתם הם גם דורשים שנשלם להם דמי אבטלה.

חיים קופמן (הליכוד):

הם לא מוכנים אפילו לקלף תפוז.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אלה הילדים של כולנו. אין פה בעיה לא של ליכוד ולא של מפלגת העבודה. זה הדור שאנחנו מחנכים.

נוסף על זה, מעבר לזה שקלטנו 24,000 עובדים ישראלים, המספרים די בדוקים, וזה המקסימום, אגב רובם עולים חדשים וישראלים שהם תושבים ערבים, הרי בסך הכול הסגר הזה, שנמשך כבר חודשים רבים – גם כשלא היה סגר, מי כמוני יודע שבעצם כמות ימי העבודה נטו לא עברה את 17 היום, ופה יש לך סגר, ופה יש לך עוצר, ופה יש לך מעצר, ופה יש לך בדיקות, ופה יש לך ההוראה החדשה, ובצדק, שעובד מהשטחים לא יישן במקום העבודה, ועל-פי רוב הוא ישן במקום העבודה.

אתה גם יודע מה הוא שיעור עלות העבודה בנטו של בניית הדירה. כשאני אומר 40%, אנשים אומרים לי שאני משוגע. בינתיים זה כסף, וכסף עומד כרוך בריבית.

אין לי צל של ספק, שההחלטה לייבא 20,000 עובדים היתה החלטה נכונה. לצערי הגדול, אינני יכול לתת ציון לשבח לגבי הזמן שעבר מרגע שקיבלה הממשלה החלטה על ייבוא 5,000 עובדים ואחר כך על ייבוא 15,000 עובדים, לפי ההצעה שלי. עובדתית, רק בימים אלו מתחילים להגיע 5,000 העובדים הראשונים, ואני מקווה שמשרד הפנים יערך מהר מאוד וישחרר אותם.

אין זה סוד בשבילך גם שהצגתי בפני ראש הממשלה תוכנית להוזלת מחירי הדירות. קבעתי אז, שיש כמה וכמה מרכיבים, שאם לא נתקוף אותם בו-זמנית, אני לא חושב שיש סיכוי לתוכנית, ואני אחזור על זה.

בתחום הקרקע, אני פועל השנה לשחרר – מעבר למה שהתחייבנו – קרקעות ל-50,000 יחידות דיור כבר בימים אלו. שחררתי קרקעות בכמה מקומות. בנתניה נחתם הסכם בין מינהל מקרקעי ישראל לבין עיריית נתניה לשחרור שטחים, 18,000 יחידות דיור ו-4,000 חדרי בית-מלון. אני מקווה שעד סוף 1995 נראה כ-8,000 יחידות דיור. זאת תוכנית פריסה רב-שנתית, מתחילים עכשיו בשלבים הסופיים של התכנון.

אנחנו מוכנים היום עם מכרזים ל-28,000–27,000 יחידות דיור, למשל באזור בית-שמש. אתה חושב שזה כל כך קל. 56,000 יחידות דיור תקועות במשרד הפנים, חלק מהן שנים, חלק מהן חודשים.

חיים קופמן (הליכוד):

ראש הממשלה הוא שר הפנים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

שים לב לפתיח שלי ושים לב איך אתה מגיב. אני אומר עוד הפעם, עובדתית, הוועדה הארצית והוועדה המחוזית והוועדה המקומית והסחטנות בוועדה המקומית – כל זה זמן, ומוציאים לך את הנשמה. אני מקווה שהממשלה מודעת היום למצוקה הזו ותיתן את הדחיפה האפשרית בנושא הזה.

אתה יודע מה מצבי בתחום הארכיאולוגיה? מה קורה בנושא הזה? אני תקוע עם 12,000 יחידות דיור זמינות. ומה התוצאה? לא רק שאני מממן את חפירות ההצלה, וגם זה הון עתק, אתה יודע את זה, לא בטוח שאחרי מימון חפירות ההצלה יתירו לך. אתה יודע שהארץ הזאת כולה אתר ארכיאולוגי גדול אחד וגם בית-קברות גדול אחד. איפה שאתה רק חופר – מוצא עצם. מוצא עצם – נדמו כל הדחפורים, מתייצב מי שמתייצב וגמרנו את העסק הזה, הפסקה עוד לשבועיים-שלושה שבועות.

בתחום של איכות הסביבה, 40,000 יחידות דיור תקועות.

לכן, אני מקווה, חבר הכנסת קופמן, שבנושא הקרקע השנה נעשה מאמץ גדול מאוד. אגב, כבר שחררתי באזור חריש, והקציתי את כל השטח הזה לעמותות חרדיות. שחררנו שם קרקע ל-15,000 יחידות דיור.

עכשיו כמובן גם השינוי בהחלטה 611. ללא צל של ספק, נצטרך לגבש דרך נכונה דרכה, כדי שזה לא יהיה מכשיר שינוצל בידי מאכערים וספקולנטים, אלא כדי שישירות ישירות את מצב הקרקעות.

בתחום התכנון, גיבשנו הצעה לשינוי חוק התכנון והבנייה והנחנו אותה על שולחן הממשלה. השינוי המוצע מיועד לקצר הליכים ולזרז את השלבים הסטטוטוריים בהבאת קרקע למצב זמין.

בתחום המימון, הצעתי היתה והתקבלה, שאנו מיישמים כרגע מנגנון חדש עם הבנקים, שמיועד להגדיל את האשראי שניתן לחברות לבנות למגורים.

בתחום המיסוי, צדקת ועוד איך צדקת. אני חושב שזו הרגל הרביעית שבלעדיה אני לא רואה יציבות. אנחנו בוחנים עכשיו עם האוצר החלטה, והאוצר לא דחה אותה. אני מקווה שנשכנע את האוצר להחליט מהר מאוד גם בתחום המיסוי. אני מדבר על אותו מיסוי שחל על מערכת הבנייה, לרבות מסי קרקע, כגון מס רכוש והיטל השבחה, מסי ייבוא על חומרי בנייה וכן אגרות בנייה למיניהן.

בתחום הבנייה והפיתוח, השנה אנחנו משקיעים 250 מיליון שקל למטרות פיתוח שכונות חדשות, מימון תשתיות, כל זאת לצורך מתיחת אזורי הביקוש, כפי שעשינו גם בבית-שמש, גם בחריש, גם במודיעין, גם בנתניה ועוד בכמה מקומות, וכך אני מקווה שנביא להרחבת ההיצע של הדיור.

לגבי סלילת הכבישים הבין-עירוניים. עשינו בשנה שעברה ועושים גם השנה ומוסיפים על זה. תחילת העבודה, אני מקווה, בתוך חודשיים, אם החוק הנוגע לכביש מס' 6 יאושר בכנסת. נניח אותו, אני מקווה בתוך שבוע, ואז בתוך חודשיים אנחנו מסוגלים גם מבחינה תקציבית להתחיל בסלילת כביש מס' 6.

אני מקבל את מה שאמרת בכל התחום של המונופולרציה והקרטיזציה, ולא אוסיף על ההסברים שלך.

אני חושב שאנחנו חייבים פעם אחת ולתמיד גם להתמודד עם הנושא הזה, ולא שיהלכו עלינו אימים כל הזמן.

הכול מדברים על ההסדר החדש עם הפלשתינים, כן רוצים אותו, לא רוצים אותו. בסיכומי של עניין, אם אנחנו לא נוזיל, הרי שהירדנים הולכים להיכנס לנושא הזה, ואז או שייצאו מלט לכאן, לאזור הזה, והוא יחדור גם לישראל, או שיקימו להם מערכת של מה שהם קוראים בית-חרושת ענק למלט באזור חברון, ואני הרי יודע מה המחירים שם ומה המחירים פה. למה ללכת רחוק, מעבר לים. אני חושב שמוטב להתמודד עם זה.

אנחנו גם עושים הרבה בתחום של האוכלוסיות החלשות. באופן טבעי הדבר הזה לא מעורר סקרנות, כי אתה מדבר על הבעיה המרכזית של אלה שצורכים דיור. אתה יודע כמוני שיש לנו בעיה באזורי ביקוש, כי באזורים שבהם יש ביקוש גבוה, בירושלים, בתל-אביב ובחיפה, אין רזרבות של קרקעות.

אגב, דיברת פה על באר-שבע. לפני שבוע הייתי בבאר-שבע. יש שם 1,500 יחידות דיור. הוריתי להוציא מכרז על 5,000 יחידות דיור. אתה יודע מה, אני בהחלט מאמין שזה אזור ביקוש ואני מאמין שיבואו לשם.

אגב, 1,500 יחידות דיור, שלא נתבלבל, הן מיועדות לתושבי הקרוונים שם והן מיועדות לאוכלוסיית העלייה. זה מה שנקרא דיור סוציאלי לעולים שאין להם יכולת ללכת ולרכוש דירות.

התחלנו במבצע "בנה דירתך", ואני חושב שהוא הולך בסדר.

אנחנו רצים לסיוע גדול יותר למשפחות חד-הוריות, ואני מניח שאתה מודע לעלייה במספר הרכישות של המשפחות האלו.

אנחנו מעודדים היום תושבי קרוונים לרכוש דירות. אני שמח לבשר לך, שלפחות מחצית מתושבי הקרוונים פונו, וחלק גדול מאלה שטרם פונו מחזיקים בחוזים וצריכים לחכות עד שבניית הדירות תיגמר.

גם בשנה הבאה נישאר עם קומץ של אוכלוסייה קשה מאוד, שעם כל ההטבות אין לה יכולת להתמודד עם רכישת דירה, חלק גדול בתוכה הם ישראלים, דיירי האוהלים. נצטרך לחפש פתרונות.

הנושא של התחייבות רכישה, שציינת אותו כאן, חבר הכנסת קופמן, אני אינני פוסל אותו ובלבד שזה יהיה באזורי ביקוש, לא בהכרח תל-אביב. למה לא נאמר שאזורי ביקוש זה מכרמיאל? למה לא נאמר שזה מזכרון-יעקב ועד אשקלון?

עכשיו אישרנו תוכנית ל-10,000 יחידות דיור באשדוד, ותאמין לי, זה לא מספיק.

אחד הדברים שאני רוצה שהקבלנים יחושו אותו – שלא ידאגו, שיבנו. אתה יודע מה, על-פי רוב לא נצטרך לממש את התחייבות הרכישה הזאת.

אני מבקש לסיים ולומר, שלמרות כל השינוי, ומי כמוך מכיר את זה, אנחנו גם ביצענו איזו תפנית חזקה מאוד. לעצור בבת אחת את הבנייה התקציבית והתחייבות רכישה, לעשות מעבר חד, חוץ ממה שהחליטה הממשלה, שהיא תמשיך להתערב בו כי השוק הפרטי לא התערב בו – זה בהחלט שינוי שצריך זמן עד שהוא ייקלט. אתה צריך להיות מוכן לכך. אולי השגיאה היתה בכך שלא הכנו את כל המערכות עוד לפני המעבר החד הזה. אבל ברגע שאתה עובר לתוכנית כלכלית אחרת בתחום הבינוי, אני חושב שצריך לעבור זמן עד שהדבר הזה יקרה. ואני לא מצפה לצניחת מחירים בן-לילה.

בכל אופן, המדיניות שלנו היתה ונשארה להשאיר בידי חברות הבנייה את הכלים להפעלת הבנייה, אבל גם ליצור את התנאים לאפשר לשוק לתפקד כמו שצריך.

אני מניח שאתה מודע לכך, שבגלל מורכבות הענף והשפעת גורמים חיצוניים, כגון שוק ההון ומצבת כוח אדם, לא תהיה מפולת אלא מיתון הדרגתי במחירים.

אני מעריך, שהתוצאות משיווק קרקעות מסיבי, אכיפת לוח זמנים כפי שהצעת וקידום תכנון יורגשו כבר בחצי השני של שנת 1994, או לקראת סוף שנת 1994.

מרכיבים אחרים של התוכנית, כגון היבטי המיסוי ועידוד תיעוש הענף, ישפיעו מאוחר יותר ויורגשו בשוק במהלך שנת 1995.

אינני מתנגד, אדוני היושב-ראש, להעביר את הנושא לדיון בוועדה. אם ירצו שזו תהיה ועדת הכספים, אין לי שום בעיה.

היו"ר ע' עלי:

לחבר הכנסת ויינשטיין יש שאלה. אתה מוכן להשיב?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

עשו עמדי חסד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ציפיתי לשמוע בדבריו קורטוב של חשבון נפש על ההתקפות שהיו לכם על השר שרון, שבתנאים הרבה יותר קשים – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני רוצה לומר לך דבר אחד, חבר הכנסת ויינשטיין. בוודאי שמת לב לכך שאני לא מתייחס לעבר. אני מציע לנצל כל דקה כדי להביט לעתיד. לכן, עזוב את החשבונות. לא צעקות ולא צעקות שלך יגמרו את החשבון. ההיסטוריה תעשה את החשבון. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר הבינוי והשיכון. חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר את ההצעה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, יש לי דקה. שמעתי את הרצאתך המאלפת. אני יכול להבטיח לך רק דבר אחד: המחירים ימשיכו לעלות, אם זו התוכנית שלכם.

אני רוצה לומר לך עוד דבר. כשאדם, כשתנועה נמצאת במצוקה היא נזקקת לרופא אליל. ואחד מרופאי האליל הללו יושב במשרד ראש הממשלה, הוא הופך להיות מומחה לענייני בנייה ומציע לך לחדש את הבנייה הציבורית. אני מזהיר אותך, כמי שלקח חלק בהחלטה להפסיק לבנות באמצעות הממשלה: אל תשגה. הממשלה בונה גרוע, היא בונה ביוקר, הבנייה נמשכת זמן רב. זו תהיה טעות נוראית.

אתם מתהדרים בדגל ההפרטה ואתם הולכים אחורנית. הוא מומחה לכותרות וזוכה לתשומת לב. אני מזהיר אותך, אלה הן תרופות של רופא אליל ולא של רופא. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה.

חבר הכנסת קופמן, האם אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדת הכספים של הכנסת, כהצעת השר?

חיים קופמן (הליכוד):

כן. זה נושא יותר מדי יקר.

היו"ר ע' עלי:

מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת קופמן, בנושא העלייה במחירי הדירות, לוועדת הכספים של הכנסת – יצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

תשעה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. ההצעה תועבר להמשך הדיון בוועדת הכספים.

הצעת חוק זכויות עובדים בקופת גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים).

התשנ"ג-1992

(הצעת חברת הכנסת ל' לבנת)

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: הצעת חוק תי"ח, הצעת חוק זכויות עובדים בקופת גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992. חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עליתי לדון כדי לנמק הצעת חוק פרטית שנקראת הצעת חוק זכויות עובדים בקופת גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992. לפני שעליתי לכאן תיקן אותי חברי, חבר הכנסת דן תיכון, והציע שיהיה כתוב קופות גמל. נכון. אני מקבלת את זה. זאת גם היתה כוונתי.

אבל לפני שאנמק את הצעתי, אני לא יכולה שלא לומר מלה אחת על היום הזה, שהוא לא רק יום שחור לעם ישראל אלא הוא גם יום של ביזיון שאין דוגמתו.

אני לא יודעת כמה אנשים צופים בנו עכשיו. אני מניחה שרוב הציבור מרותק כרגע למרקע ורואה את הביזיון שמתחולל בשידור ישיר כאשר כל מנהיגי העולם, לרבות ראש ממשלת ישראל, עומדים בקהיר ומחכים שיאסר ערפאת יואיל בטובו לחתום על המפות שנלוות להסכם, וערפאת מסרב לחתום.

קריאה:

לימור לבנת (הליכוד):

ב"חסמבה" הזה הייתי. חבר הכנסת אלי דיין, ברוך בואך למליאה, אחרי שגמרת להרים כוסית במזנון הכנסת, וביחד עם ספינת-השוטים שסביבך הרמתם כוסית לחי" הסכם הכניעה הזה שרק מביא – –

—

אלי דיין (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

— — — שרק יביא אותנו לעוד ועוד טרור.

אלי דיין (העבודה):

לא יעזור לכם.

לימור לבנת (הליכוד):

הסכם כניעה ובריחה. אבל אני חייבת לומר עוד מלה אחת — — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רגע, חבר הכנסת דיין, אתה רוצה שאני אקרא אותך לסדר? אתה יודע שאני מכבד אותך מאוד. תמנע ממני את האי-נעימות הזאת.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש להפסיק.

לימור לבנת (הליכוד):

מביאים את עזה לאשקלון.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש.

לימור לבנת (הליכוד):

אני רוצה רק – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לפזר את ההפגנה שם בפתח.

לימור לבנת (הליכוד):

זה דווקא יום ראוי מאוד להפגנות, אדוני היושב-ראש, אם מותר לי להעיר. מכל מקום, עכשיו ראיתי שאכן יאסר ערפאת, אחרי כל התחנונים, הדחיות וההפסקות, הסכים, הוא נעתר להפצרות והסכים לחתום, אבל מה? – הוא לא חתם סתם. הוא חתם והוסיף שם כל מיני מלים, טקסטים, כנראה הוא ניסח הסכם חדש, הסתייגויות או הערות מסוגים מסוימים. הבעיה היא, שראש הממשלה לא יכול היה לראות – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

– – – דירה?

לימור לבנת (הליכוד):

מכונית משומשת לא הייתי קונה ממנו, לא רק דירה.

היו"ר ע' עלי:

רבותי, תאמינו לי שלחברת הכנסת יש כושר ביטוי בלתי רגיל – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אני מודה מאוד ליושב-ראש על – – –

היו"ר ע' עלי:

הדוברים מספסלי הליכוד רק מפריעים לה לבטא את דבריה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רגע — — —

לימור לבנת (הליכוד):

גם אני אופוזיציה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רגע, לא רק שאני לא סותם פיות אלא אני מבקש לאפשר לה לומר את דבריה. אף שזה לא היה על סדר-היום, אני חושב שהדברים אקטואליים ולכן היא יכולה לומר את אשר על לבה. אני מבקש שלא להפריע לה לומר את דבריה. זה נקרא לסתום פה?

לימור לבנת (הליכוד):

תודה רבה ליושב-ראש. ובכן, ראש הממשלה עומד שם בצד, עדיין נבוכ, הוא לא יכול לדעת מה בעצם ערפאת כתב שם, מה כתוב שם. הוא לא יודע, הוא גם לא יכול לראות, והוא גם לא בדיוק דובר ערבית. אז ז'אק נריה ניגש אל ראש הממשלה ולוחש לו באוזן, כי הכול "חסמבה", חבורת סוד מוחלט בהחלט. בימים אלה נפטר יגאל מוסינזון, זיכרוננו לברכה, אנחנו עדיין נמצאים בימי השבעה — — —

אברהם הירשזון (הליכוד):

אילו לא היה נפטר יכול להיות שהוא היה כותב עוד ספר.

לימור לבנת (הליכוד):

יכול להיות שגם על זה. אז הוא לוחש לו באוזן, לרבין, מה בעצם ערפאת כתב בתוספות לחתימה שלו. אז עכשיו רבין יודע, ערפאת יודע, ז'אק נריה יודע, אבל אנחנו לא יודעים, עם ישראל לא יודע, כנסת ישראל לא יודעת – – –

יהושע מצא (הליכוד):

רבין יודע, אבל הוא עוד לא מבין.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא עוד לא מבין. את התבשיל הזה הזכיר לי קודם, אני חייבת לומר, חבר הכנסת משה נסים, נביא דברים בשם אומרם, ואני חייבת לומר שזה מזכיר את התרגיל המסריח שבו הגיע לכאן פרס כאילו כדי להציג ממשלה, ואז, ברגע האחרון, פתאום היתה דחייה, כי לא היתה ממשלה. התבשיל לא היה מבושל. אז כאן חותמים על הסכמים, נסוגים ומסיגים את הכוחות בלי שברור מהו שטח יריחו. עוד לא ברור איזה שטח, איפה תהיה אוטונומיה, שום דבר. העיקר – חותמים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

את רוצה להגיד שזה תרגיל של פרס וערפאת נגד רבין?

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא יודעת תרגיל של מי נגד מי, אני בטוחה שזה תרגיל נגד עם ישראל, וזה מה שמדאיג אותי יותר מכל דבר אחר.

אלי דיין (העבודה):

זה לטובת עם ישראל.

לימור לבנת (הליכוד):

לא יכולתי להימנע מלומר את הדברים האלה, אבל אני רוצה להתייחס עכשיו להצעת החוק שלי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו יודעים שלהסתדרות יש שבע קרנות פנסיה, ואגב, הצעת החוק שלי איננה מדברת על קרנות הפנסיה של ההסתדרות, אני רק מזכירה זאת כיוון שבשבוע הבא תהיינה הבחירות להסתדרות, ומכיוון שהצעת החוק הזאת נולדה כתוצאה מהרעיונות של קרן הפנסיה המרכזית, קרן הגמלאות המרכזית, של ההסתדרות, שמאוגדים בהן 450,000 איש מכורח הסכמים קיבוציים.

הקרנות האלה, קרנות הפנסיה, נמצאות באופן קבוע בגירעונות אקטואריים של עשרות מיליארדי שקלים, אני לא יודעת אם זה עכשיו 30 מיליארד שקל – – –

דן תיכון (הליכוד):

31 מיליארד.

היו"ר ע' עלי:

לפי דוח מבקרת המדינה מס' 43 – 30.4 מיליארד.

לימור לבנת (הליכוד):

אמרתי 30 מיליארד – – –

דן תיכון (הליכוד):

לפי דוח מבקרת המדינה – 28 – – –

לימור לבנת (הליכוד):

כן, אבל זה הדוח הקודם.

דן תיכון (הליכוד):

בינתיים עברה שנה.

לימור לבנת (הליכוד):

בינתיים עברה שנה; בדיוק. לכן אמרתי – בערך 30 מיליארד שקלים. פספסתי מיליארד שקל. מה זה, בינינו, מיליארד שקל לכאן או לשם? באמת, לא עניין גדול. מכל מקום, הגירעון האקטוארי, המצב שבו ההתחייבויות עולות על ההכנסות, הוא של 30 מיליארד שקל, 31 מיליארד שקל, סכומי עתק, וקרנות הפנסיה מחפשות כל הזמן פתרונות איך הן תוכלנה להדביק את הפערים האלה.

אני לא רוצה להיכנס למה שהתפרסם רק בימים האחרונים. מבקרת המדינה הודיעה – והאוצר כנראה עומד סוף סוף לבצע, אחרי שנה – שהיא מטילה על ההסתדרות להחזיר כספים לקרנות הפנסיה בגלל השקעה שירדה לטמיון, בגלל ניהול כושל, בגלל כל הדברים האלה.

עלו כל מיני רעיונות, ואחד הרעיונות היה להעלות את גיל הפרישה לנשים, גם לגברים אגב, אבל אחד הרעיונות החשובים יותר שעלו, הרציניים יותר שעלו, רעיון שכבר ממש אושר, אם כי עוד לא בוצע, זה להעלות את גיל הפרישה לנשים, מגיל 60 לגיל 65.

אני רוצה להזכיר, שעל-פי החוק שהכנסת הזאת חוקקה, נשים יכולות להחליט אם הן תפרושנה בגיל 60 או בגיל 65. על-פי אותה הצעה של קרן הגמלאות המרכזית, אם אשה פרשה לגמלאות בגיל 60, היא לא תוכל לקבל את כספה, היא תצטרך להמשיך לשלם, היא תקבל את כספי קרן הפנסיה שלה רק בגיל 65, ועל-ידי כך היא יכולה להפסיד, על-פי החישובים, 12% עד 18%.

אדוני היושב-ראש, לפיכך אני סבורה שטוב תעשה הכנסת אם לא תאפשר לתקן רטרואקטיבית – ואת זה בעצם באה לקבוע הצעת החוק שלי – את גיל הפרישה כך שייפגעו זכויות העובדים. קופת גמל שרוצה להציב תנאים חדשים – תודיע: אלה תנאי מהיום ואילך, וכל עובד ידע בדיוק שרטואקטיבית אי-אפשר לתקן.

אדוני היושב-ראש, הממשלה עומדת, ככל הנראה, לפי תשובה שקיבלתי ממזכירות הממשלה, להתנגד להצעה הזאת, בתירוצים שהם, לצערי, בלתי רציניים. אני הייתי רוצה לראות ערב הבחירות להסתדרות האם הממשלה רוצה לדאוג לגמלאיות ולגמלאים, או שהיא רק יודעת לפרסם את מפלגת העבודה וסיעתו של רמון במודעות גדולות בעיתונים. אני חושבת שכל הציבור רוצה תשובה על השאלה הזאת.

אלי דיין (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת דיין, במת הכנסת היא בדיוק המקום הנכון כדי להגן על העובדים בהעדר הגנה כזאת מצד ההסתדרות.

אלי דיין (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

ההסתדרות היא עצמה זאת שרוצה -- --

אלי דיין (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

כאשר ההסתדרות היא זאת שרוצה לפגוע בעובדות ובעובדים, במת הכנסת היא המקום.

אלי דיין (העבודה):

לימור לבנת (הליכוד):

נראה איך תצביע. נראה איך סיעתך תצביע. נשמע מה אומר השר בשם הממשלה. הממשלה תתנגד, כי הממשלה מתנגדת למניעת פגיעה בגמלאיות, בנשים ובגמלאיות. תודה רבה.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. שר המשפטים, בבקשה.

משה פלד (צומת):

מפלגת העבודה תזכה שוב, אל תדאג.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

גם אנו תומכים, והם מגנים — — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הגמלאים קיבלו היום חוברת רשמית מההסתדרות, במימון ההסתדרות, שתומכת בהברפלד.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, הדוברת הנכבדה לפני — —

יהושע מצא (הליכוד):

חברת הכנסת לימור לבנת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

— — חברת הכנסת לימור לבנת, אבחנה שיש רגעים שבהם נעשית היסטוריה, פשוטו כמשמעו, ואנחנו חיים ברגעים אלה. אלא שהיא ראתה לכנות את הרגעים האלה בשמות ובתארים שלעניות דעתי

רחוקים, כמוכן, מהמציאות ומהאמת. צר לי שהיא מיהרה לרשום את חוות דעתה ולהנציח אותה ב"דברי הכנסת", שכן אני מאחל לה עוד ימים ארוכים של פעילות ציבורית, ואני מאחל שההסכם שנחתם יישא פרי ותוצאותיו תהיינה חיוביות. צריך להשאיר קצת זמן ומרחק כדי לבחון גם את מה שיש בהסכם ומה שאין בו – – –

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להפסיק את הדיבורים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

צריך לתת הזדמנות לעם הישראלי ולעם הפלשתיני לבחון את מה שנחתם ביישום בשטח. לא הייתי ממהר במקומה, אני אומר זאת מתוך הערכה אליה, בקביעת פסק-דין על במת הכנסת, של יום שחור או ביזיון או משהו מעין זה. יכולות להיות מחלוקות, אבל לא עד כדי כך, מה גם שזה הסכם לא למלחמות, לא לשפיכות דמים, אלא הסכם בכיוון שגם את רוצה, אם גם הדרך או הצעת הפתרון הנוכחית לא נראית לך כרגע.

מה שצריך להיאמר בפה מלא, ואני לא אומר יותר מזה – כולנו חושבים שבמלחמות לא יהיה פתרון למה שקורה כאן, שבכיוש בלבד לא יהיה פתרון, שבשליטה צבאית על כ-2 מיליוני פלשתינים לא יהיה פתרון לסכסוך.

דן תיכון (הליכוד):

האם זה דיון מדיני?

שר המשפטים ד' ליבאי:

תסלח לי, לא אני התחלתי, וברגעים אלה אני לא יכול – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אולי תרשה לי, הערת את ההערה שלך. הואיל ואני אפשרתי לחברת הכנסת לימור לבנת, אף שמדובר כאן בהצעת חוק, לא הפרעתי בעדה להשמיע את דבריה ואת הערותיה בנושא הזה, אפילו שמרתי על זכותה לומר את דבריה, אני חושב שהצדק וההגינות מחייבים שגם השר ישיב.

דן תיכון (הליכוד):

תאפשר לכולם.

היו"ר ע' עלי:

השר מדבר ובזה נגמר העניין.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת דן תיכון, אם תוכך כבר, ואתה מתכוון למה שאתה אומר, כאשר חברת הכנסת לימור לבנת החלה בדברי הביקורת החריפים שלה – אני משתדל לדבר פה בלשון נקייה, מעל הבמה הזאת – למה לא קמת אז ואמרת בדיוק מה שאתה אומר עכשיו? מדוע לא אמרת: אדוני היושב-ראש, היא מדברת שלא לעניין; מה עניין הצעת החוק שלה לנושא המדיני?

דן תיכון (הליכוד):

אומר לך למה לא. לה מותר ולך אסור. זה ההבדל.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אז לא קמת ולא הערת ועכשיו אתה מעיר, וזו איפה ואיפה. אני אומר לכבודו של היושב-ראש, שהוא שומר על איזון. הוא אומר: שם נתתי בשל חשיבות הנושא ברגעים אלה, לך אני אתן בשל חשיבות הנושא. והרי אני לא רוצה להאריך, אבל אני לא חושב שגם מבחינת פרוטוקול "דברי הכנסת" אפשר לעבור ברגעים אלה על אמירות כל כך קיצוניות. הרי אני יכול לדבר על נושא זה לא רק רגעים ולא עשרות רגעים – שעות. אני מתפלא, ואני לא התחלתי בניגוח; ניסיתי לדבר בטון נעים, מתחשב, שניתן להבנה, שיירשמו הדברים.

אז מה אתה רוצה? שאני אשאל אותך איך אתה יכול לשבת בסיעת הליכוד, איך אתה יכול לשבת בסיעה שראש הממשלה מטעמה חתם על הסכם השלום עם מצרים, וחתם שם בהנחה ברורה שהוא יעשה לפתרון הבעיה הפלשתינית על-ידי אוטונומיה? ומה אתה רוצה? שממשלות ישראל לא יכבדו את ההסכם ההוא? מה אתה רוצה, שיתעלמו מן העניין? מה אתה רוצה, שניכנס כאן שוב לניגוח? מה אתה רוצה, שנשיא מצרים ומצרים ימשיכו לכבד את הסכם השלום ויראו מנגד איך לא מתקדם שום דבר לפתרון הבעיה הפלשתינית? ימשיכו להחזיק את הצבאות מעבר לתעלה? ימשיכו לכבד את שביתת הנשק? למה? זו רק בעיה מצרית? זו לא בעיה פאן-ערבית? זו לא בעיה של המזרח התיכון? זו לא בעיה של שלום ומלחמה? אין אינטרס לכל העולם לראות פה התקדמות בפתרון הבעיה הפלשתינית? אז מה עושים? יוצאים מחלקים נכבדים של רצועת-עזה.

דן תיכון (הליכוד):

מה עם הנושא?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני, אני מציע שלא תקרא קריאות ביניים ולא תביא את הדברים לידי ניגוח, אלא בוא נחזור לנושא שעל סדר-היום, כי זה מה שרציתי לעסוק בו.

דן תיכון (הליכוד):

תגיד שאין לך רוב. אתה רוצה לדבר על כל נושא שבעולם עד שיספיקו לגייס רוב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אין לי פה בעיה של רוב ומיעוט. בין שזה יעבור בין שזה לא יעבור בקריאה המקדמית, לא על זה יקום ויפול העולם, בייחוד שכולם יודעים שחלק נכבד מהממשלה, בגלל הדברים החשובים שמתרחשים, לא נמצא כרגע באולם, וכולם יכולים להבין למה הממשלה ביום זה היתה במיעוט בהצבעה מסוימת.

דן תיכון (הליכוד):

אז נסגור את הכנסת.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן, לא הרי זה כהרי זה. לא הרי הצעת חוק פרטית כרגע כהרי זה שמתרחש מחוץ לבניין הזה ובנוכחות מי שנוכח שם.

אני רוצה לומר גם לחברת הכנסת לימור לבנת, תראי, ידידתי, יש ביקורת, ויכולה להיות ביקורת, אבל לא את ולא סיעתך הקמתן את קרנות הפנסיה בהסתדרות. לא הן דואגות כל השנים להסתדרות ולקרנות הפנסיה. ועכשיו, להופיע כמגינת כל המבוטחים שם, אני חושב שזה גם כן נקיטת עמדה, שאולי תשפיע על אנשים שלא מבינים שום דבר. אבל מי שמבין את הנושא לא יחשוד שפתאום גם הממשלה וגם ההסתדרות חדלו להגן על הגמלאים, עד שבאה חברת הכנסת לימור לבנת והיא היא הגיבורה בנשים והיא מגינת הגמלאים. עם כל הכבוד, יש הרבה אנשים שיש להם רקורד של הבנה ושל טיפול בנושא.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק שלפיה יוגבל כוחה של קופת גמל לשנות את תקנונה ותוגבל הסמכות והיכולת לערוך הסכם קיבוצי. זאת, כדי למנוע פגיעה בזכויות עובדים ולו למפרע.

תנאי פרישתם של עובדים שזכויותיהם מבוטחות בקרנות הפנסיה נקבעים הן על-פי הסכמים קיבוציים הנחתמים בין המעבידים ובין ארגוני העובדים והן על-פי תקנות הקרנות שהן בגדר חוזה בין חבריהן.

קופת גמל לקצבה רשאית על-פי תקנונה, ובמקרה מסוימים היא אף חייבת לשנות מעת לעת את התנאים שבהם היא מתקשרת עם עמיתה. זהו הכלי באמצעותו – – –

דן תיכון (הליכוד):

הרי 300 המיליון נגנבו מקרן הפנסיה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, תנו להקשיב, אני עוד לא יודע איך להצביע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מה עם קרן תל-חי?

דן תיכון (הליכוד):

מה עם 300 המיליון שנגנבו מקרן הפנסיה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

מה שלומך? מה זה שייך כרגע לעניין.

דן תיכון (הליכוד):

אתה המלצת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, אני רוצה לשמוע את הנימוקים, כי אני עוד לא החלטתי איך להצביע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אז תשמע את התשובה.

דן תיכון (הליכוד):

גנבו את הכסף.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני, יש משטרה, וכשיש גנבה המשטרה מטפלת. יש לך תלונה – תיגש למשטרה. אל תכריז פה על גנבות, ואל תכריז פה על גילוי שחיתויות. באמת, בהבל-פה לא מגלים שחיתות ולא מטפלים בשחיתות. יש טיפול רציני, יש קריאות ביניים. תקרא, תזעק.

קופת גמל לקצבה רשאית על-פי תקנונה, ובמקרה הצורך אף חייבת, לשנות מעת לעת את התנאים שבהם היא מתקשרת עם עמיתה, זהו הכלי שבאמצעותו יכולה קופת הגמל להתאים את מערכת הזכויות והחובות של העמיתים כלפיה, ושלה כלפי עמיתה, בהתאם לתנאים המשתנים של הכלכלה והמשק.

מכל מקום, שינוי בזכויות המבוטחים על-ידי הנהלות קרנות הפנסיה כפוף לביקורת האוצר וטעון אישור מראש של משרד האוצר לפני הפעלתו. כמו-כן כפופים התקנונים וההסכמים הקיבוציים לביקורת שיפוטית, וחובה שהתיקונים ייעשו בדרך מקובלת ובתום לב, ועל כן אין חשש שמישהו ינסה לפגוע במזיד בזכויות קיימות.

יש חשיבות לשמירה על גמישות בביצוע שינויים בתנאי הקרנות, שכן קרנות הפנסיה הגדולות של ההסתדרות נמצאות בגירעון אקטוארי ההולך וגדל, וייתכן כי בעתיד, על מנת לשפר את מצבן, תיבחן גם אפשרות של שינוי תקנוני הקרנות, אם כי כיום אין מתכוונים לשנות את התקנון ואין כל הליך לשינוי התקנון. אבל אי-אפשר מראש לסגור בחוק אפשרות של שינוי תקנון באופן שכל הנושא יעלה והכנסת תתחיל לנהל קרנות פנסיה בחוקים.

זהו האבסורד בהצעת החוק. אי-אפשר שהכנסת תתחיל לנהל קרנות. היום את קרנות הפנסיה, מחר את קופות הגמל האחרות, את הבנקים, ואינני יודע מה עוד, עם כל הכבוד.

דן תיכון (הליכוד):

אין לך מושג...

שר המשפטים ד' ליבאי:

לפיכך, ולאור האמור לעיל, הממשלה מתנגדת להצעת החוק. אין פה הצעת חוק ספציפית לגבי החלטה מסוימת, כגון שיהיה שוויון בגיל. אילו הציעו לנו שוויון בגיל היציאה לפנסיה – אנחנו מסכימים, ובלבד שזה יהיה נתון גם לשיקול דעת של הפנסיונר, האיש הנוגע בדבר. שוויון בין נשים ובין גברים. פה לא מדובר בשוויון, פה לא מדובר בפנסיונרים. פה מדובר בזה שהכנסת רוצה בחקיקה לנהל את קרנות הפנסיה.

אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת לימור לבנת, את רוצה לשכנע שכנוע נוסף?

לימור לבנת (הליכוד):

אני מבקשת לעבור להצבעה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת חוק זכויות עובדים בקופות גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992, של חברת הכנסת לימור לבנת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק זכויות עובדים בקופות גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 בעד, 12 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך, אני קובע שהצעת חוק זכויות העובדים בקופות גמל (מניעת עושק של עובדים וגמלאים), התשנ"ג-1992, עברה בקריאה טרומית ועוברת לוועדת העבודה והרווחה להמשך טיפול פרלמנטרי כמקובל.

הצעת חוק פטור ממס לימאים ולבעלי כלי שיט, התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת א' הירשזון)

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק תתנ"ה, הצעת חוק פטור ממס לימאים ובעלי כלי שיט, התשנ"ג-1993, של חבר הכנסת אברהם הירשזון. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זה שנים מספר מעדיפות חברות הספנות הישראליות להפעיל כלי שיט המפליגים תחת דגלי נוחות. אחת הסיבות להפעלה זו היא עלותו הגבוהה יחסית של הימאי הישראלי למפעיל האונייה.

התופעה הזאת אומנם סייעה לחברות הספנות להפעיל את כלי השיט שלהן בעלות נמוכה יותר, ואולם ימאים ישראלים מצאו עצמם מחוסרי עבודה או מועסקים תקופות קצרות יותר ומשתכרים פחות.

ההערכה היא, שאלפי ימאים ישראלים נפלטו ממעגל המועסקים בים, וחלקם הצטרף לאוכלוסיית המובטלים בישראל. לא רק זאת, אלא שבין העולים הרבים שהגיעו אלינו מברית-המועצות לשעבר מצויים רבים שעיסוקם בימאות, וגם הם אינם יכולים, לכן, למצוא תעסוקה במקצועם.

במקביל, על אף העלות הנמוכה יחסית של הימאי הזר, הוא עולה לחברת הספנות הישראלית במטבע חוץ, אשר עדיף כי יישאר בקופת המדינה.

כדי שלא לפגוע בזכויות הנצברות על יסוד שכרו של הימאי, אני מציע בזה לפטור את הימאי ממס רק על תשלומים הנלווים, אשר לעתים מגיעים לגובה השכר עצמו ואף עולים עליו, ואילו המעסיק יהיה פטור ממס מעסיקים על כל התשלומים לימאי.

הצעת חוק זאת נועדה לסייע לחברת הספנות הישראלית, המתלבטת בין העסקת ימאי זר לבין העסקת ימאי ישראלי, כאשר בפני החברה עומדת רק שאלת הכדאיות הכלכלית, ולהעדיף את הימאי הישראלי, ובכך לפתור, ולו במעט, את בעיית האבטלה בקרב אוכלוסיית הימאים וכן את בעיית העלות הגבוהה של הימאי הישראלי לחברת הספנות הישראלית.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כולנו זוכרים שלפני שנים לא רבות להיות ימאי ישראלי היה כבוד גדול. היו בתי-ספר לימאים, היו בתי-ספר לקציני ים, והרבה מאוד אמהות התגאו שבניהן הולכים ועוסקים במקצוע זה. והנה, בגלל מדיניות לא נכונה של שכר העדיפו החברות – מבחינה כלכלית אולי הן צודקות – ימאים זרים.

אינני אומר שבהצעה שאני מביא עכשיו הפתרונות מדויקים. יכול להיות שצריך לשנות קצת, פה ושם, ואגב, אני פתוח לשינויים אלה. אני רק חושב שהגיע הזמן שנושא הימאות הישראלית יהיה במרכז העניינים, יידון בוועדה, ובעקבותיו יבוא פתרון, שבכל מקרה יהיה לטובת הימאים בישראל, לטובת חברות הספנות וגם לטובת מדינת ישראל.

לכן, אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה של הכנסת בקריאה טרומית, ולאחר מכן נערוך דיון רציני בנושא זה. והרי אתה, חבר הכנסת שפי, יודע שבנושא עובדים צריך לערוך דיון רציני, ממצה. כל עובד כזה מפרנס משפחה. כל אלה שלמדו באותם בתי-ספר לקציני ים ולימאים, שהיו בטוחים שזה עתידם, שאלה חייהם, וההורים השקיעו כסף בלימודיהם – או שהם חייבים היום לעבוד בסוג עבודה אחר, או שנשארו מובטלים. אני חושב שמן הראוי שמצב זה ישונה מן היסוד במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, נתבקשתי להשיב בשם שר האוצר שנמצא בקהיר.

שמעתי את דבריו של חבר הכנסת הירשזון. כשהוא רוצה להיות לפה לימאים, קשה שלא להסכים אתו, ואחר רוצה להיות לפה לעובדים הסוציאליים, ואי-אפשר שלא להסכים אתו, ואחר רוצה להיות לפה לרופאים, וגם אתו אני אסכים, ואחר לאקדמאים – ודאי שאני מסכים. ומה עם הנכים, ומה עם הזקנים, ומה עם הילדים ומה עם האחרים?

יצחק לוי (מפד"ל):

עם האקדמאים כבר הייתם.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן. ולכן, איך אפשר לעמוד כאן ולא להסכים להיטיב עם קבוצה באוכלוסייה?

עם זה, הדברים שהשאיר לי שר האוצר הם דברי התנגדות להצעת חוק זו. הממשלה מתנגדת להצעת החוק המונחת לפניכם, שלפיה יוענק פטור מלא מתשלום מס הכנסה לימאים הישראלים ופטור ממס מעסיקים לבעלים של כלי שיט ישראלי המעסיק ימאים ישראלים.

אשר להצעה לפטור ממס מעסיקים, הנכללת בהצעת חוק זו, הרי שמשם זה בוטל כבר בשנת 1992 ולכן אין צורך לחזור ולבטלו.

כפי שעולה מדברי ההסבר להצעה, הרקע למתן ההטבות שהוא מציע הוא המצב הקשה שבו שרוי ענף הספנות בארץ עקב התחרות עם חברות ספנות זרות. אני חושב שלכך יש לתת את הדעת, ובצדק מעלה חבר הכנסת הירשזון את השאלה הזאת. לא שאין זו שאלה, זוהי אכן בעיה.

אלא שיש התנגדות למתן פטור גורף ממס לטובת ענף הספנות, מאחר שפירוש הפליה לרעה לעומת ענפים יצרניים אחרים, שאף הם צריכים להתמודד עם שווקים זרים, ומדיניות הממשלה היא להפחית את נטל המס, במידת האפשר, על כל המעסיקים, ובכך לעודד את כל המשק בשווקים הבין-לאומיים.

כמו-כן נתנה הממשלה דעתה במיוחד למצב בענף הספנות. בשנת 1992, בעקבות המלצה של ועדה שהוקמה לצורך בדיקת הנושא, הוגדל הניכוי ממס הכנסה ברוטו של ימאי, וניתן פחת מואץ לאוניות במרשם הישראלי, בשיעור של 19% בשנה.

נוסף על כך, זה לא כבר, ב-8 בפברואר 1994, החליטה הממשלה על הסדר סיוע לענף הספנות בהיקף של עד 15 מיליון שקלים חדשים במשך שלוש שנים. הסבסוד יחולק בבסיסו לחברות הספנות הישראליות על-פי קריטריון של מספר הימאים הישראלים המועסקים בכלי השיט של כל חברה. מתן התמיכה יותנה בנקיטת צעדי התייעלות וחיסכון של האיגודים המקצועיים וחברות הספנות.

לאור האמור לעיל, מציעה הממשלה להתנגד להצעת החוק ולהסירה מסדר-היום. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. אני מבין שחבר הכנסת הירשזון לא רוצה להשיב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

נכון.

היו"ר ע' עלי:

מי בעד הצעת חוק פטור ממס לימאים ולבעלי כלי שיט, התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אברהם הירשזון – יצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק פטור ממס לימאים ולבעלי כלי שיט, התשנ"ג–1993,

לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 7, נגד – 2, ללא נמנעים. הצעת החוק אושרה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מבקש לרשום שחבר הכנסת שפי נכח באולם, מכל הקואליציה.

היו"ר ע' עלי:

שר המשפטים, הדברים רשומים. הרי יש כאן הצבעה אלקטרונית וברור מי הצביע נגד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה לא ברור ב"דברי הכנסת", זה ברור רק למי שהולך ומסתכל במחשב.

היו"ר ע' עלי:

אני חושב שתוצאות ההצבעה מצורפות ל"דברי הכנסת".

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא, רשימה שמית לא מופיעה.

היו"ר ע' עלי:

אם כך, שר המשפטים העיר את הערתו והדברים נרשמו. ובכן, הצעת החוק אושרה והיא תעבור לוועדת הכלכלה לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

היו"ר ע' עלי:

הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994 – הצעת חוק א'תקעח. ינמק מהמקום חבר הכנסת יצחק לוי. אני מבין שיש כאן הסכמה של שר המשפטים ושל ועדת השרים לחקיקה, לכן ההנמקה היא מן המקום. יש לך דקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להציע הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד-1994. עניינה של ההצעה הוא לתקן אותו הסדר חדש בתשלום אגרת הרדיו לרכב אשר התקבל לפני חודשים מספר בכנסת ואשר מחייב תוספת לאגרת הרכב אשר בה כלולה אגרת הרדיו. כלומר, מעכשיו אין אגרת רדיו נפרדת אלא יש תוספת מסוימת.

התברר, תוך כדי הדיון בכנסת, שהתוספת הזאת חלה גם על כלי רכב מנועיים שאין להם כלל רדיו, כגון טרקטורים, טרקטורונים, מלגזות. הדבר הזה בוודאי ובוודאי אינו מן ההיגיון ובוודאי אינו צודק

כאשר אנחנו מדברים על ציבור רחב של אנשים שמשתמשים בכלים אלה, שהם בדרך כלל כלי עבודה, והנה, על-פי החוק שהתקבל אז, גם טרקטורים, גם טרקטורונים וגם מלגזות חייבים באותה תוספת. ההצעה הזאת באה לפטור אותם מתוספת זאת.

אני רוצה לציין ששרת התקשורת הודיעה לחבר הכנסת מגן ולי, לפני יומיים, שאף שהיא לא תימצא היום במליאת הכנסת הרי הצעת החוק היא בהסכמתה, ועל כן ההצעה מוגשת מהמקום.

אני מבקש מהכנסת לאשר את העברת הצעת חוק זו לוועדת הכספים של הכנסת. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. שר המשפטים, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

מאחר שהצעת החוק שלי והצעת החוק של חבר הכנסת מגן חופפות, אולי כדאי שהשר ידבר אחרי הצגת הצעת החוק של חבר הכנסת מגן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מבחינתי ניתן להשיב במשותף, מבחינה זו שהא בהא תליא, מבחינת שתי הצעות החוק, והממשלה תומכת בשתייהן, אבל נאמר לי לא אחת שלגבי הצעות חוק מוטב להפריד בין הדבקים.

היו"ר ע' עלי:

כן.

דוד מגן (הליכוד):

השר יכול לענות במשותף על שתי ההצעות וההצבעה תהיה נפרדת.

היו"ר ע' עלי:

ההצבעה תהיה בנפרד, זה ברור, אבל מאחר שאני מבין שבכל זאת יש שוני בין הצעות החוק, תן לשר להשיב על כל אחת בנפרד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ב-14 בפברואר 1994 קיבלה הכנסת תיקון לחוק רשות השידור בהוראת שעה שפטרה מאגרה בגין רדיו ברכב אבל הוסיפה על הסכום שיש לשלם בעד אגרת רישוי רכב סכום נוסף של 76 שקלים שייגבה עבור רשות השידור ויועבר אליה.

בעת הקריאה השנייה והשלישית בכנסת העלו שני חברי הכנסת הנכבדים, חברי הכנסת יצחק לוי ודוד מגן, את נושא הפטורים למי שמשלמים גם כיום אגרה מופחתת, את עניינם של הנכים ומוגבלי הניידות מזה ובעלי כלי רכב חקלאיים והנדסיים מזה, ואז הועברה ההצעה של הממשלה, תוך הסכמה והבנה עם חברי הכנסת הנכבדים, שההערות שלהם יתקבלו וימצאו ביטוי בהסדר מיוחד. בהתאם לכך, ב-16 בפברואר 1994 החליט הוועד המנהל על אותו הסדר שמונח לפני, ולא אקרא את פרטיו.

מה שמציעים עכשיו חברי הכנסת הנכבדים הוא, שאותו הסדר – כיוון שמדובר בגביית כספים ובפטור מכספים – יהיה בחוק, ואני חושב שהם צודקים בגישתם זו. לכן הממשלה תומכת בשתי ההצעות, זו שכבר הועלתה וזו שתועלה מייד על-ידי חבר הכנסת דוד מגן. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להסיר. מאחר שלא איחדת את הדיון והשר כבר השיב על ההצעה של חבר הכנסת לוי, זכותי לדבר עכשיו.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה. למה לך להתפרץ לדלת פתוחה? הייתי נותן לך בלאו הכי. אני רק מסתכל בתקנון לראות כמה דקות מגיעות לך.

דן תיכון (הליכוד):

מגיעות לי בדיוק כמו למציע, אבל לא אנצל אותן.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמעתי את תשובת שר המשפטים, הוא לא כל כך מדייק בתשובה שלו. זאת היתה הצעת חוק של חבר הכנסת דוד מגן, וכל עניין הפטורים עלה, כמדומני, על-ידי באחת מן ההסתייגויות הרבות שהוצגו כאן, וזאת כדי להוכיח עד כמה החוק הזה היה מיותר, לא טוב, נעשה בחיפזון, ולא חשבו על כל הבעיות. אני מניח שנושא הפטורים ילך ויורחב ויהיו עוד פטורים, שכן החוק חוקק והוא חוק לא צודק, לא הוגן, לא היה מקום לאגרה הזאת. הכוונה של חבר הכנסת דוד מגן במקורה היתה אחרת. חבל שהממשלה נתלתה בעניין הזה והחילה את אגרת הרדיו על כל כלי הרכב. בקרוב מאוד יהיו תחנות רדיו אזוריות, מספרן יוגדל, ולא עולה על הדעת שאנחנו ברגע האחרון נעגן את האגרה הזאת ונקנה מונופול בתחום הגבייה לרשות השידור.

כאמור, החוק הזה עבר לאחר פיליבסטר ארוך ביותר. אנחנו הפסדנו, המתנגדים, ואני מנצל את הזכות הזאת למחות על החוק ולא על עצם העובדה שיש כאן הצעת חוק שבאה לתת פטורים. הפטורים הללו צודקים והוגנים, אני נגד האגרה, נגד החקיקה, ובכל הזדמנות שתהיה אני אעלה כאן כדי למחות על חוק לא טוב ועל הכנסות שלא כדין שאושרו על-ידי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

אנחנו עוברים כעת להצבעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש ירשה לי רק להעיר. מותר לחבר כנסת למחות נגד חוקי הכנסת, אבל לא צריך למהר לומר ששר המשפטים לא דייק בדבריו. לא שמעתי דבר אחד שלא דייקתי בו. אני חושב שמותר גם שיהיה כבוד בין חברי הכנסת, שלא לדבר גם שזכותי לעמוד על כך שלא יאמרו דברים בעלמא. תודה.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להשיב.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו לא נקיים עכשיו דיאלוג.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להשיב ואני אוכיח לו במה הוא לא מדייק.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, השר הגיב מה שהגיב ואחר כך תסביר לו. לא נהפוך את הנושא הזה לדיון סביב ההערה הזאת. השר העיר והגיב על דברים שאמרת עליו, ובצדק עשה זאת.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת יצחק לוי? מי שנגד, יצביע נגד. באיזו ועדה נדון הנושא?

דוד מגן (הליכוד):

ועדת הכספים.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 6, נגד – 1. ובכן, הצעת החוק אושרה והיא תועבר לוועדת הכספים של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון – פטורים), התשנ"ד–1994

(הצעת חבר הכנסת ד' מגן)

היו"ר ע' עלי:

באותו נושא – הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה), התשנ"ד–1994, שמספרה א'תקפא. חבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהמשך לדבריו של שר המשפטים, לדבריו של חבר הכנסת יצחק לוי, ובתגובה על חלק מהדברים של חבר הכנסת דן תיכון – הצעת החוק שיזמתי וכינויה א'תקפא נולדה בעיצומו של הדיון בעת הקריאה השנייה על הצעת החוק המקורית. רשות השידור גילתה כוונות טובות והבטיחה להמשיך את ההקלות והפטורים לגבי כל מי שנהנה עד לחיקוקו של החוק הזה, אלא שהסתבר שאין די בתקנות של רשות השידור וצריך לעגן את התקנות הללו בחקיקה מפורשת. מכאן היוזמה של עמיתי חבר הכנסת הרב יצחק לוי וגם יוזמתי שלי.

אני מאמין, כי בעת הדיון בקריאה ראשונה, אם, בעזרת השם, החוק הזה יעבור עכשיו בקריאה מוקדמת כאן במליאה, נוכל לרדת לפרטי פרטים, ובסופו של דבר אין ספק שהציבור יצא נשכר, ואני מודה – לצד העובדה שגם רשות השידור יוצאת נשכרת. אגרת הרדיו ברכב בוטלה, את זאת צריך להדגיש. בעלי מקלטי הרדיו ברכב – ואני מדבר על למעלה מ-90% מבעלי הרכב – משלמים פחות משני-שלישים ממה ששילמו בעבר. על כך צריך לברך.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק.

היו"ר ע' עלי:

אדוני שר המשפטים, נא תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, אני מסכים לדבריו של חבר הכנסת דוד מגן ולדרך שבה הוא הציג את הדברים.

הממשלה תומכת גם בהצעת חוק זאת.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים.

חבר הכנסת דן תיכון מבקש להסיר. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בתשובה על דברי שר המשפטים, שאני מעריך ומוקיר אותו, בעיקר בתפקידו בעבר כיושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה ועתה כשר המשפטים, אני חייב לומר, שבכל פעם שהוא נזקק למלא מקומם של שרים אחרים, יש אי-דיוקים. אני עומד על דעתי, שיש אי-דיוקים.

יעקב שפי (העבודה):

זו לא שאלה של דעה.

דן תיכון (הליכוד):

החוק הזה אינו לתפארת מדינת ישראל. החוק הזה הוא מפלה.

אדוני השר, שער בנפשך, אתה בביתך, בוודאי מאזין לרדיו, אבל אינך משלם אגרת רדיו. למה אתה לא משלם אגרת רדיו? כי הכנסת בשעתה החליטה לבטל את אגרת הרדיו. הטיעון היה, שיש אזרחים רבים במדינת ישראל שאינם מאזינים לרדיו, ולכן האגרה בוטלה. אבל היא נשארה בכל מה שקשור בכלי הרכב. ונכון אמר חבר הכנסת דוד מגן, שבסך הכול רוב האזרחים לא שילמו, בצדק, על אף העובדה שעל-פי החוק היו צריכים לשלם.

דוד מגן (הליכוד):

אני לא אמרתי את המלה "בצדק".

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני מוסיף את המלה "בצדק". החוק במתכונת שבה הוא היה קיים לא היה שוויוני, לא היה אפשר לאכוף אותו, חלק שילם וחלק לא שילם. והרי המטרה היא לאפשר את שידורי הרדיו, אבל הרדיו משדר גם באמצעות הקופסה הזאת וגם באמצעות הקופסה האחרת; גם באמצעות הקופסה שמצויה בביתך וגם באמצעות הקופסה שמצויה במכוניתך. משבטלה האגרה על הקופסה המצויה בביתך, לא ראיתי שום צידוק בעולם שעל-פיו צריך לשלם את האגרה הזאת רק מי שיש לו מכונית.

אני חושב שזה כלי, כמו מאוורר, כמו כל מיני אביזרים, כמו אביזרי בטיחות אחרים שנמצאים היום במכונית, ואינני חושב שצריך לאחד את האגרה הזאת עם אגרה אחרת, אם כי ההעלאה היתה פחותה.

לכן, אני חוזר ואומר, שאין שום צידוק לאגרה הזאת. היא נולדה בטעות, סופה שתעבור מן העולם, שכן חוקים לא הוגנים ולא שוויוניים אין מקומם בספר החוקים. על כך אני מצר.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דן תיכון.

אדוני שר המשפטים, אתה רוצה להשיב?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא, אני הבינתי עכשיו שחבר הכנסת דן תיכון אינו שבע רצון מהחוק. כשהוא אמר שהשר לא דייק, חשבתי שהוא טוען שהצגתי עובדות לא מדויקות. אבל עכשיו אין לי מחלוקת אתו, פרט לזה שלעניות דעתי יש להבדיל בין עניין שבדעה על חוק לבין עניין עובדתי שצריך לתאר אותו כפי שהיה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. תודה גם על ההבהרה הן מצד חבר הכנסת דן תיכון והן מצד שר המשפטים.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון – פטורים), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דוד מגן? נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות השידור (הוראת שעה) (תיקון פטורים),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

חמישה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק אושרה והיא תועבר לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה: הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון) (אימוץ בין-ארצי), התשנ"ד–1994.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם הוועדה לענייני ביקורת המדינה: הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד–1994. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, בקריאה שנייה ושלישית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, עכשיו אני צריך להשיב על שאלות.

היו"ר ע' עלי:

כן, אבל ביקשו ממני להקדים את הצעת חוק מבקר המדינה. אני חושב שאתה משיב גם על זה. נעשה את זה בקיצור. בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

שר המשפטים ד' ליבאי:

האם חבר הכנסת מגן ידבר בשם הוועדה?

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

כן, אדוני השר. זה בשם הוועדה, ואני מעריך שהדיון יארוך בדיוק דקה.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, לאחר דיון ער ועירני בנושא הזה, הוראת השעה עברה פה-אחד גם בוועדה וגם במליאת הכנסת בקריאה ראשונה.

לפי סעיפים 16 ו-19 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958, אמור היה דוח מבקר המדינה 44 להיות מונח על שולחן הכנסת ביום ג' הקרוב, 10 במאי 1994. בגלל הבחירות להסתדרות וכל הכרוך בהן, בין היתר, הכנסת החליטה שלא לקיים דיונים באותו יום.

מוצע בשם הוועדה, ושוב אני אומר: לאחר דיון והחלטה פה-אחד, כי הדוח יונח על שולחן הכנסת ביום ח' בסיוון התשנ"ד, 18 במאי 1994.

להצעת החוק הזאת אין הסתייגויות.

אני מודה לחבר הכנסת דן תיכון שוויתר על ההסתייגות, כדי שנוכל לאשר את הוראת השעה בזמן קצר ופה-אחד.

היו"ר ע' עלי:

תודה. הואיל ואין הסתייגויות, אנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994 בקריאה שנייה? נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד סעיף 1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 7, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שלישית.

חבר הכנסת דן תיכון פוצה קודם בשני נאומים, אז הוא ויתר על ההסתייגות.

מי בעד הצעת חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד-1994, בקריאה שלישית? נא להצביע.

הצבעה מס' 8

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק מבקר המדינה (הוראת שעה), התשנ"ד–1994, נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

שישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה בקריאה שלישית, בשעה טובה ומוצלחת.

שאלות ותשובות

היו"ר ע' עלי:

אני מזמין את שר המשפטים להשיב על שאלות של חברי הכנסת. אני מודה לשר המשפטים על הסכמתו שחבר הכנסת דוד מגן יעלה את הצעת מבקר המדינה לפני העלאת השאלות.

דוד מגן (יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה):

אדוני היושב-ראש, אם מותר להוסיף, זוהי סולידריות של היושב-ראש הקודם של הוועדה לענייני ביקורת המדינה עם היושב-ראש הנוכחי.

היו"ר ע' עלי:

כן, אני הבנתי שזו סולידריות גם מצד שר המשפטים וגם מצד חבר הכנסת דן תיכון, שוויתר כל כך בקלות על הנמקת הסתייגותו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

שלושת הנוגעים בדבר נהנו מכך שהחוק עבר זה עתה.

היו"ר ע' עלי:

שר המשפטים ישיב, בבקשה, על שאלות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני רואה שהשואל הראשון איננו, השואל השני איננו, השואל השלישי איננו, השואל הרביעי איננו.

היו"ר ע' עלי:

היות שהשואלים אינם נמצאים, אני מבקש – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מעביר את תשובותי לפרוטוקול.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש ששר המשפטים יעביר את התשובות על שאלות מס' 1847, 2092, 2642 ו-2825 לפרוטוקול.

הגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת ונונו

חבר הכנסת י' עזרן שאל את שר המשפטים ביום י"ח בחשוון התשנ"ד (2 בנובמבר 1993):

בעקבות הפרסומים על הגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת יוסף ונונו, המשמש גם כראש מועצת קריית-מלאכי, נתן חבר הכנסת נסים זוילי ביטוי לתחושת רבים לגבי פרסומים כאלה בסמוך למערכת הבחירות לרשויות המקומיות, שכן חבר הכנסת ונונו מתמודד עתה בקריית-מלאכי. חבר הכנסת זוילי טען, כי "שר המשפטים ושר המשטרה הבטיחו שלא יוגשו כתבי אישום נגד מועמדים לרשויות עד לאחר הבחירות", ועל כך הגיב היועץ המשפטי לממשלה, כי למיטב ידיעתו "אין כזו הוראה והסמכות להגיש כתבי אישום נתונה ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטות". רצ"ב פרסום הדברים ב"חדשות".

בידי פרסום ב"על המשמר" (הרצ"ב), ולפיו באפריל 1983 אמרת כי שוחחת חודשים קודם לכן עם חריש ובייניש ואמרת להם כי "מן הראוי להגיש ככל המוקדם כתבי אישום נגד אישים המתמודדים, באופן שאפשר יהיה לסיים את המשפט של אותם אישים במועד".

ברצוני לשאול:

1. האם הנושא אכן בסמכותך?

2. האם הפרסום ב"על המשמר" נכון?

3. מדוע נמסר לעיתונות, גם אם כתשובה על שאלה, על הכוונה להגיש כתב אישום נגד חבר הכנסת ונונו?

4. האם כבר הוחלט להגיש כתב אישום נגד חבר הכנסת ונונו?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא עינויי הדין או יעילות העבודה של המערכת המשפטית במדינה הוא בסמכותי ובאחריותי, כל עוד מדובר במדיניות כוללת. אין זה בסמכותי להתערב בטיפול מערכת בתיק מסוים. זה באחריות היועץ המשפטי לממשלה מזה ובאחריות הבלעדית של בית-המשפט מזה.

2. הפרסום ב"על המשמר" כפי שצוטט על-ידך הוא נכון.

3. אינני יודע מי מסר לעיתונות על כוונה להגיש כתב אישום נגד חבר הכנסת ונונו. אבל אם נשאלה השאלה, כדברייך, ואם ניתנה תשובה מהימנה שעומדים להגיש כתב אישום, אין אני יכול לשלול את התשובה, כל זמן שלא אדע את נסיבות אמירתה. למיטב ידיעתי, התשובה שניתנה בזמנה על-ידי דוברת המשרד היתה, שטרם הוחלט סופית אם חבר הכנסת ונונו יועמד לדין, וכי הוא יקבל שימוע בפני היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש.

4. בינתיים זכה חבר הכנסת ונונו בשימוע אצל היועץ המשפטי לממשלה, שטרם החליט אם יש מקום להעמידו לדין.

הנפת דגלי אש"ף

חבר הכנסת ר' נחמן שאל את שר המשפטים ביום ט"ז בכסליו התשנ"ד (30 בנובמבר 1993):

הנפת דגלי אש"ף הינה עבירה על-פי החוק בישראל ועל-פי הצו להוראות ביטחון החל ביו"ש. מאז נחתם מזכר ההבנה עם הפלשתינים מונפים דגלי אש"ף בכל רחבי יש"ע וכן בירושלים, וזאת שעה שאש"ף הוא ארגון טרור מוכרז.

ברצוני לשאול:

1. האם ניתנה הנחיה או הוראה שלא להעמיד לדין מניפי דגלי אש"ף ואף לא לחוקרם?

2. אם כן – מי נתן את ההוראה לכך, ובאיזו סמכות?

3. אם לא – כמה תיקים נפתחו בגין הנפת דגלי אש"ף מאז 13 בספטמבר 1993, וכמה תיקים נפתחו בתקופה המקבילה אשתקד?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2. אכן ניתנה הנחיה כאמור בשאילתא. ההנחיה ניתנה על-ידי היועץ המשפטי לממשלה בתוקף סמכותו על-פי דין.

ההנחיה שניתנה בשעתה נתונה עתה בדיון בבית-המשפט העליון בשבתו כבית-משפט גבוה לצדק (בג"ץ 5883/93 יהלום נ. המפכ"ל). במסגרת דיון זה בבג"ץ נערך סיכום בין העותר לבין המשיבים, כי משטרת ישראל תוסיף לקבל תלונות על עבירות של הנפת דגלי אש"ף, והטיפול בתלונות ייעשה בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

מתן צווי מעצר בשבת

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר המשפטים ביום כ"ז בשבט התשנ"ד (8 בפברואר 1994):

נודע לי כי ביום חמישי, ט"ו בשבט התשנ"ד, 27 בינואר 1994, בדיון שנערך בפני השופטת גברת יהודית צור, האריכה השופטת את מעצרו של 23 עצירים ב-48 שעות. כאשר העיר עורך-הדין לשופטת כי העצירים הם אנשים דתיים ולא יוכלו לבוא בשבת מבית-המעצר, אמרה השופטת: "זה לא מעניין אותי, מי שלא יבוא בשבת אדון בעניינו שלא בפניו". רק לאחר איום בפנייה לבג"ץ החליטה השופטת להקדים הדיון את ליום שישי.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

1. מה יעשה משרד המשפטים בנדון?

3. האם תפורסם הנחייתך בחוזר לכלל שופטי ישראל?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מנהל בתי-המשפט הודיעני, כי מתוך עיון בפרוטוקול הדיון שהתקיים בפני השופטת יהודית צור עולה שלא נקבע כל דיון ליום השבת.

ככלל, בתי-המשפט במדינה שובתים בשבתות.

נושא מתן צווי מעצר או הארכת צווי מעצר בבתי-המשפט בימי שבת וחג, במקרים דחופים ביותר ובלתי צפויים מראש, הוא נושא שראוי לבדיקה. לי לא ידוע שהתעוררו בעיות בקשר לכך.

אדון בנושא זה בקרוב עם כבוד נשיא בית-המשפט העליון.

דברי השופטת אוסטרובסקי-כהן

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר המשפטים ביום כ"ד באדר התשנ"ד (7 במרס 1994):

במענה על שאלתתי על דברי השופטת אוסטרובסקי-כהן, הבאת את הכחשתה וטענתה כי מדובר בהשמצה.

ובכן, הציטוט מדבריה הוא: "מה הפלא שהבת שלך הלכה עם ערבים אחרי משפחה כזאת". אמרה, אסרה לצטטם והוציאה את העיתונאים.

ברצוני לשאול:

1. האם עדיין מכחישה השופטת את הפרטים הנ"ל?

2. מה היא תגובתך על כך ועל הכחשתה הקודמת?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מנהל בתי-המשפט פנה אל השופטת בדימוס גברת אוסטרובסקי-כהן וביקש את תגובתה על השאילתא. להלן תגובתה: "כשופטת שיצאה לגמלאות אני אזרח פרטי ואיני מוכנה להמשיך ולהשיב על שאלות אלה".

2. אני מכבד את חבר הכנסת השואל, אבל גם את השופטת בדימוס. משום כך, אני מציע שנעבור לסדר-היום, שדווקא היום הוא חגיגי ביותר.

היו"ר ע' עלי:

אני מודה לשר המשפטים ומצטער על השינוי בסדר-היום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

האם אוכל לשמוע תשובה על השאילתא שלי?

היו"ר ע' עלי:

זה כבר נגמר. שר המשפטים העביר את התשובה לפרוטוקול הכנסת, ותוכל לקרוא אותה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל אני רוצה שהעם ישמע.

היו"ר ע' עלי:

כן, אבל כדי שהעם ישמע צריך להיות נוכח באולם המליאה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שר המשפטים השיב ב"אריכות".

היו"ר ע' עלי:

נכון, לקח לו "הרבה זמן" להשיב על השאלות.

הצעת חוק לביטול חוק רמת-הגולן, התשנ"ד-1994

(הצעת חבר הכנסת ע' דראושה)

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנו עוברים להצעת חוק לביטול חוק רמת-הגולן, התשנ"ד-1994. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. הצעת חוק א'תלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך את שני העמים, הישראלי והפלשתיני, ואת האזור כולו על החתימה על הסכם קהיר לפני שעה קלה, כאשר שני המנהיגים, יצחק רבין ראש ממשלת ישראל ויאסר ערפאת מנהיג אש"ף, חתמו בשם שני העמים, בשם ממשלת ישראל ובשם אש"ף, על ביצוע הסכם העקרונות.

היו קשיים, אבל בכל זאת התגברו עליהם, כשיש רצון טוב אצל שני הצדדים, וזה התממש בחתימה.

אני מאחל לשני העמים, הישראלי והפלשתיני, שאכן ההסכם יבוצע ותהיה התקדמות ונשיג שלום כולל באזור הזה, שיביא לקץ שפיכות הדמים ולשיתוף פעולה פורה בין ישראל ובין העולם הערבי בכללו.

אני זוכר שכאשר העליתי לפני שנים אחדות את ההצעה שלי לביטול חוק המפגשים מעל הבמה הזאת בכנסת, כשנמנעו פגישות בין ישראלים לפלשתינים מאש"ף, הרוב בכנסת התנגד. אומנם הרוב היום איננו בתוך הכנסת, כי אני רואה שמרבית חברי הכנסת נעדרים משיבה זו, אבל בכל אופן אני

זוכר שהרוב התנגד בזמנו לביטול חוק המפגשים וחשב שמשא-ומתן עם אש"ף יזיק למדינת ישראל. היום אני שמח שהממשלה בעצמה, בראשות מר יצחק רבין, מנהלת משא-ומתן עם אש"ף, ביטלה את החוק ומקיימת שיחות שלום עם אש"ף כנציג הפלשתינים, ואנחנו רואים שתהליך השלום מתקדם.

אותם דברים אני רוצה לומר לגבי הצעת החוק שאני מביא היום, הצעת החוק לביטול חוק הגולן, אשר הכנסת קיבלה בשנת 1981. באותו זמן 61 חברי כנסת הצביעו בעד ההצעה, 21 הצביעו נגדה, וסיעת העבודה אז, כשהיתה באופוזיציה, החרימה את הדיון. היום סיעת העבודה נמצאת בשלטון, ראש הממשלה מר יצחק רבין הוא ראש הסיעה, הוא ראש הממשלה וגם יושב-ראש המפלגה, ואני מאמין שהנסיבות השתנו ויש צורך לבוא ולדון היום לעומק בנושא של ביטול חוק הגולן, כאשר האזור כולו מתקדם להשגת שלום, לרבות האזור הזה, וישראל מקיימת היום משא-ומתן עם סוריה. רק לפני כשבוע היה שר החוץ האמריקני במסע דילוגים בין דמשק לירושלים, במגמה לקדם את תהליך השלום בין ישראל לסוריה ולהביא להסדר של שלום שימנע את המצב הקיים בין סוריה לישראל ויפתח אפשרות אמיתית להשגת שלום צודק בין ישראל לסוריה, וזה יכול להביא לשלום כולל באזור כולו.

חוק הגולן שהתקבל בכנסת לא החיל את הריבונות הישראלית על הגולן. הוא רק דיבר על החלת המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה על שטח רמת-הגולן, ושר הפנים מונה כמי שאחראי לביצוע החוק. כיום אנחנו מדברים על עידן אחר, עידן שיש בו אפשרות ואופציה לקידום תהליך השלום בין ישראל לעולם הערבי כולו ובין ישראל לסוריה, והחוק הזה מהווה מכשול לקידום תהליך השלום בין ישראל לסוריה, כאשר אנחנו יודעים שסוריה מכריזה וחוזרת ומכריזה שהיא מוכנה להסדר של שלום מלא עם ישראל תמורת נסיגה מלאה. סוריה רוצה לקבל את הגולן כחלק אינטגרלי מסוריה, וישראל מוכנה כיום להסדר של שלום עם סוריה, כפי ששמעתי משר החוץ שנאם כאן לפני יומיים ואמר שהממשלה מוכנה לבסס את ההסכם הזה על שלושה מרכיבים: נסיגה, שלום וביטחון.

אני גם רוצה להבהיר את השקפת העולם שלי ואת נקודת הראות שלי לגבי הסדר של שלום בין ישראל לסוריה ולומר: הנסיגה צריכה להיות נסיגה כוללת מכל הגולן, כי בלי זה סוריה לא תהיה מוכנה להסדר של שלום עם ישראל. כאשר מדברים על שלום, מדברים על שלום מלא שיש בו הסדר של שלום בין ישראל לסוריה, שלום מלא שיש בו חילופי שגרירים, הכרה הדדית וגם שיתוף פעולה כלכלי והסדרים שיבטיחו את הביטחון של ישראל ושל סוריה. כשאני מדבר על ביטחון – וגם שר החוץ דיבר על הביטחון – הביטחון יכול להיות הסדרים ביטחוניים, ערבויות בין-לאומיות ופירוז המתחייבים מהסדר של ביטחון.

כששאלתי את שר החוץ הסורי למה הוא מתכוון בשלום מלא, הוא אמר: שלום שקיים בין כל המדינות המקיימות יחסי שלום, שלום שכולל את הכול. שאלתי אותו אם זה יכול גם חילופי שגרירים והסדרים ביטחוניים ושיתוף פעולה כלכלי ושיתוף פעולה תיירותי ואחר, והוא אמר: שלום כפי שיש בין כל המדינות הידידותיות המקיימות יחסי שלום.

כססוריה מבהירה את סוג השלום שהיא מתכוונת אליו, אני מאמין שאם החוק הזה, שהתקבל בכנסת בשנת 1981, יתבטל היום, זה יכול לשרת את האינטרסים של מדינת ישראל, יכול לשרת את האינטרסים של סוריה ויכול לשרת את האזור כולו, כי אנחנו כולנו יודעים: סוריה היא המפתח לשלום במזרח התיכון. כשאנחנו נמצאים היום בדרך של הסדר שלום ישראלי-פלשתיני – ויש לברך על כך – אני מאמין שיש חיוניות ויש חשיבות להגיע להסדר של שלום בין ישראל לסוריה. סוריה, כמדינת מפתח, אם היא תעשה שלום עם ישראל – ואני מאמין שאפשר לעשות שלום בין ישראל לסוריה – כי אז זה יפתח אפיק להסכם שלום בין ישראל ובין העולם הערבי בכללו.

לכן אני בא להציע כאן לכנסת לבטל את החוק שהתקבל בשנת 1981 ולאפשר להליך השלום הנוכחי, המתקיים בין ישראל לסוריה, להתקדם כדי להגיע להסכם של שלום בין ישראל לסוריה ולשלום כולל באזור.

אני רוצה גם לציין, שחיים היום בגולן כ-18,000 סורים-דרוזים שרואים את עצמם כסורים לכל דבר ואינם מקבלים את החוק הזה, דוחים אותו ומסרבים לקבל את האזרחות הישראלית, כי הם רואים את עצמם כדרוזים-סורים-ערבים לכל דבר. בגולן חיים כ-12,000 מתנחלים שאפשר לפצות אותם ולהחזיר אותם לתוך גבולות מדינת ישראל, לתוך "הקו הירוק", שהוא הגבול הבין-לאומי של מדינת ישראל.

אני מאמין, שכפי שמדינת ישראל הגיעה להסכם של שלום עם מצרים, שבמסגרתו נסוגה ישראל מסיני תמורת הסכם של שלום, שיש בו פירוז, שיש בו ערבויות, שיש בו שיתוף פעולה כלכלי ושיתוף פעולה אחר בין ישראל למצרים, כך אפשר להגיע היום להסכם של שלום בין ישראל לסוריה, הסכם שיהיה מבוסס על אותם עקרונות: שלום אמת, חילופי שגרירים, שיתוף פעולה כלכלי, תיירות ואחר. והחוק הזה הוא חוק שמנוגד לאינטרסים האמיתיים של מדינת ישראל ולאינטרסים של סוריה ומנוגד לכל אפשרות של הסכם שלום בין ישראל לסוריה.

לכן, אדוני היושב-ראש וחברי הכנסת, אני מציע היום לכנסת להתעלות מעל חילוקי דעות פוליטיים ואחרים ולחוקק את החוק שאני מציע, שבמסגרתו יבוטל חוק הגולן, שממשלת הליכוד, ממשלה ימנית בזמנה, קיבלה כדי למנוע כל אפשרות להשיג שלום עם סוריה. היום יש אפשרות להגיע לשלום עם סוריה, יש אפשרות להגיע להסדר שלום עם העולם הערבי כולו, וזה אפשרי. לכן החוק הזה מהווה מכשול בפני קידום תהליך השלום. על כן אני מציע לכנסת לבטל אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע אינך מציע חוק לביטול מדינת ישראל?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה. שר המשפטים, בבקשה. אני מבקש לצלצל. בתוך חמש דקות אנחנו מצביעים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת דראושה, שמעתי את דבריך בקשב רב. עמדת הממשלה שונה משלך, והיא מתנגדת לביטול חוק רמת-הגולן. אני אסביר.

לפני כן אני רק רוצה לפתוח בהערה אחת. אתה משום-מה ראית להזכיר גם אותו חוק שאסר מפגשים עם אנשי אש"ף. אני, מסיבות שלי, שהבהרתי אותן בזמני, התנגדתי מלכתחילה לחקיקת האיסור, ומאז שהייתי שר המשפטים פעלתי, כידוע לך, מטעם הממשלה לביטולו של האיסור. שם, גם אם נימוקיני היו זהים או שונים, אנחנו פעלנו ביחד. כאן העניין נראה לי שונה לחלוטין.

הטענה המרכזית שלך היא, ואתה הבאת את הדברים בדברי ההסבר, שחוק רמת-הגולן מהווה מכשול בפני התקדמות המשא-ומתן. ולי נראה שהחוק אינו מכשול, כשם שנראה לי שהחוקה הסורית איננה מכשול למשא-ומתן.

אני מניח שאתה ער לכך, ואם לא, אז תיתן דעתך לכך שהחוקה הסורית פותחת בסעיף 1 בכך שהיא אומרת – ואני לא מצטט בדיוק כי כרגע זה לא מונח לפני, אבל אני זוכר היטב את המשמעות – שאף סורי לא רשאי לוותר על אף שעל של אדמה סורית. דהיינו, הם רואים בגולן אדמה סורית, ומבחינה זו נשיא סוריה חייב לפעול על-פי חוקת סוריה והוא לא יכול במשא-ומתן לוותר על שעל של אדמה בגולן. ואם כך, הוא נכנס למעשה לכל משא-ומתן עם דרישה שהוא מחויב בה על-פי החוקה לתבוע ולקבל את כל רמת-הגולן בחזרה. ונציגי מדינת ישראל נכנסים למשא-ומתן לא עם סעיף בחוקה, אבל עם סעיפים בחוק שאומרים להם שהגולן הוא למעשה שטח של מדינת ישראל, גם אם הניסוח הידוע הוא שהמשפט, השיפוט והמינהל של המדינה חלים בשטח רמת-הגולן.

לכן אני אומר שלא נציגים סורים ולא נציגים ישראלים נמצאים במצב שהחוקה או החוק כובלים אותם מלנהל משא-ומתן, אם כי ברור, שאם צד אחד ירצה לוותר על שטח, נראה לי שהסורים יצטרכו לראות מה לעשות עם החוקה שלהם ואנחנו נצטרך לבדוק מה לעשות עם החוק שלנו.

אני רוצה להדגיש דבר אחד, ואני לא רוצה להתרחב מעבר לנושא שאתה העלית בהצעת החוק. גם כאשר אלה שתמכו בזמנם בהצעת החוק, והיא עלתה אז בחופזה ובהפתעה בכנסת, וזה היה מעניין ומרתק לקרוא את "דברי הכנסת" באשר לגלגולה של אותה הצעת חוק; אבל גם אלה שתמכו והביאו אותה לכנסת, ובראשם ראש הממשלה דאז מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, וגם שר הביטחון לשעבר ארנס, ייבדל לחיים ארוכים, גם הם אמרו שאין בחוק ואסור שיהיה בחוק כדי להוות מכשול לניהול משא-ומתן עם סוריה.

השר לשעבר ארנס אמר אז כך: "יש כאלה שיטענו שהחלת החוק, המשפט והמינהל של ישראל על רמת-הגולן תסגור אופציות למשא-ומתן, וגם אם אין עם מי לדבר בסוריה היום, ייתכן שבאחד הימים יהיה עם מי לדבר וצעד זה עלול לסגור אופציה כזו. חברי הכנסת, אין כל יסוד לטענה זו" – אמר השר לשעבר ארנס – "יש לא מעט מקרים בהיסטוריה שהתנהל משא-ומתן" – – –

אני מבקש לומר לחברים שאני מאוד נהנה לראות אותם, ואני מבין שכנראה שידור מסוים נגמר, כי לפתע באה תנועה לתוך אולם הכנסת. אבל אני מבקש להסביר שהם כבר לא נמצאים במזנון. צר לי, אבל אין לי ברירה אלא להעיר זאת. חברת הכנסת יעל דיין וחבר הכנסת אברהם פורז, אתם רשאים להתנהג איך שאתם רוצים, אך זכותי גם להעיר לכם.

אמר ארנס: "יש לא מעט מקרים בהיסטוריה שהתנהל משא-ומתן והועברה טריטוריה לריבונות זו או זו. והעובדה שטריטוריה לא נוהלה על-ידי ממשל צבאי אלא על-ידי ממשל אזרחי, לא מנעה את

המשא-ומתן. אם יבוא יום ויהיה עם מי לדבר בסוריה, אני בטוח שצעד זה לא הוא שימנע את המשא-ומתן עם הממשלה שתהיה קיימת שם באותו זמן".

בדברי תשובתו למתדיינים אמר אז ראש הממשלה מנחם בגין, כשהגיב על דברי חבר הכנסת דאז אמנון רובינשטיין משינוי. אמנון רובינשטיין הגיש אז הסתייגות להצעת חוק הגולן, שאמרה: שום דבר בחוק זה לא ימנע את ישראל מלהיכנס למשא-ומתן לשלום עם סוריה כאשר זאת תביע את נכונותה להכיר בישראל ולחיות עמה בשלום. זו היתה הסתייגותו, והוא ביקש מהכנסת להצביע עליה ולהוסיף אותה לחוק רמת-הגולן.

מה אמר אז ראש הממשלה מנחם בגין? הוא ענה לו כך: "אתה פרופסור למשפטים, אתה חושב שמלים כאלה צריכות להיות כתובות בחוק? הלוא זה עניין מדיני. זה מובן מאליו שאנחנו נוכל להיות מוכנים, בכל שעה ובכל יום עם כל מדינה שתהיה מוכנה לכך, לנהל משא-ומתן לשלום. זה מובן מאליו. איפה ראית בחוק מלים כאלה? מבחינה משפטית יש מקום למלים כאלה בחוק? מבחינה מדינית אני מכריז ליד כל חברי הממשלה שיושבים פה" – אמר מנחם בגין – "שבו ברגע שנשיא סוריה יגיד שהוא מוכן לנהל משא-ומתן עם ישראל על חוזה שלום, בו ברגע ייפתח המשא-ומתן על חוזה שלום עם ישראל, ושום דבר לא יעמוד בפניו".

אני ראיתי להדגיש זאת משום שהשקפה זו נראית לי משותפת בבית הזה לקואליציה ולאופוזיציה, שעניין רמת-הגולן, אם הוא עולה, יכול לעלות למשא-ומתן כמו כל עניין אחר בינינו לבין הסורים. כי, כפי שאמרתי, לא חוקת סוריה ולא חוק רמת-הגולן מהוות מכשול בפני המשא-ומתן.

עד הנה לצד המדיני. ועכשיו – – –

סילבן שלום (הליכוד):

נראה לי שחבר הכנסת דראושה רוצה היום בעסקת חבילה: עזה, יריחו ורמת-הגולן בו-זמנית. הכול במכה אחת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זו עסקת חבלה, לא עסקת חבילה.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא רוצה גם את ירושלים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ועכשיו, ברשותך, חבר הכנסת דראושה, לעניין המשפטי, גם בלי לעסוק כרגע בצד המדיני, שהוא כמובן הדומיננטי והחשוב ביותר. אם הצעת החוק שלך תתקבל, ונבטל את חוק רמת-הגולן, אנחנו נשאיר חלל ריק ברמת-הגולן מבחינה משפטית. מה יהיה שם? הרי ביטול החוק עדיין משאיר את ישראל כאחראית לשטח. גרים שם תושבים. שם המשטרה מסדירה סדר, הצבא עדיין דואג לביטחון. לפי איזה חוק הם יפעלו אם נבטל את חוק רמת-הגולן?

הרי החוק של רמת-הגולן ב-1981 החיל על רמת-הגולן את המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל. אם אתה מציע לבטל את המשפט, השיפוט והמינהל הישראלי, ועוד רטרואקטיבית מיום חקיקת החוק, איזה משפט, איזה חוק, איזה שיפוט יהיו שם?

אתה רוצה לחזור אחורה אל החקיקה הסורית, ואתה רוצה שאנחנו נתחיל לנהל את רמת-הגולן לפי חוקים סוריים מלפני שנים? אני חושב שזו איננה הצעה רצינית, זו לא הצעה בונה, זו לא הצעה כרגע חיובית. לכן אני חושב שהיא תביא למצב בלתי נסבל. לכן אני חושב שגם מהבחינה החוקתית-המשפטית אי-אפשר לקבל הצעה שכזאת.

לכן אני מציע לכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים. חבר הכנסת דראושה, יש לך זכות להגיב, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשפטים, חברי הכנסת, גם לפי התיאוריה של ארץ-ישראל השלמה, שאני לא מסכים לה, הגולן איננו חלק לא מארץ-ישראל שלמה ולא מפלשתין המנדטורית. הגולן נכבש במלחמת 1967.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם ירושלים נכבשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גם ירושלים נכבשה, אבל לגבי הגולן אף פעם לא היו טענות ישראליות. הגולן הוא חלק מסוריה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אנחנו יושבים בגולן יותר שנים מאשר סוריה. אנחנו יושבים 27 שנים והם 19 שנים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הגולן היה תמיד חלק מסוריה ותמיד היו סורים ערבים שחיו בגולן, מעדות שונות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה זה "תמיד"?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הסורים חיים כיום בגולן. הדרוזים שחיים בגולן רואים את עצמם כחלק אינטגרלי מסוריה והם סירבו לקבל את תעודת הזהות הישראלית או האזרחות הישראלית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

והיהודים שחיים בגולן מסרבים לקבל את תעודת הזהות הסורית.

משה פלד (צומת):

אתה נציג סוריה בכנסת?

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש לאפשר לו לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מייצג את הציבור שבחר בי לכנסת, אבל אני מדבר לטובת שני הצדדים, לטובת שני העמים. כי המשך הכיבוש של הגולן, הוא מונע הסכם שלום בין ישראל לסוריה. ולכן, כמי שחפץ בשלום ורוצה בקידום תהליך השלום, אני אומר שיש צורך לשים קץ לכיבוש הישראלי בגולן ובשאר השטחים הפלשתיניים והערביים הכבושים.

משה פלד (צומת):

אברהם הירשזון (הליכוד):

חסיד אומות העולם.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רבותי, חבר הכנסת הירשזון וחבר הכנסת זאבי, הוא מציג כאן את עמדתו, ואני אשמור על זכותו לדבר כאן. אני מבקש להפסיק להפריע לו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר להעיר הערה.

היו"ר ע' עלי:

עם כל הכבוד, זו לא הערה, זו כבר הפרעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היום, אדוני היושב-ראש, אנחנו בפני מצב חדש. יש מצב של משא-ומתן בין ישראל לסוריה, והחוק הזה – אני חוזר ואומר – מהווה מכשול לגבי האפשרות של קידום תהליך השלום בין ישראל לסוריה. ביטולו יהווה איתות חיובי נכון לנשיא אסד ולממשלתו לגבי האפשרות להגיע להסדר שלום עם מדינת ישראל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לממשלה הזו שום דבר לא מפריע להחזיר את ארץ-ישראל. שום דבר לא יפריע לה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

קודם כול, הגולן זה לא ארץ-ישראל, ואתה יודע את זה. הגולן הוא סורי, תמיד היה סורי ויחזור לסוריה. כפי שהתבטל חוק המפגשים, גם יבוא יום ויתבטל החוק הזה. אם לא היום, אז יבוא יום בעתיד שלא יהיה מנוס לכל ממשלה, אם הממשלה הזאת ואם ממשלה אחרת, מלבטל את החוק שהתקבל בשנת 1981 על-ידי ממשלת בגין, על-ידי ממשלת הימין. יבוא יום והחוק יתבטל, והגולן יחזור לסוריה.

לכן אני מציע, כדי לקדם את תהליך השלום וליצור אווירה טובה יותר הן במשא-ומתן בין סוריה לישראל והן במשא-ומתן הכללי בין ישראל ובין העולם הערבי, לבטל את החוק הזה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דראושה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה. מי בעד הצעת חוק לביטול חוק רמת-הגולן, התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת דראושה – יצביע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 2

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 19

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת החוק לביטול חוק רמת-הגולן, התשנ"ד–1994,

מסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 2, נגד – 19. ובכן, הצעת החוק לא אושרה.

הצעת חוק רשות בתי-המשפט, התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ע' עלי:

הצעת חוק רשות בתי-המשפט, התשנ"ד-1994, מאת חברי הכנסת אברהם פורז ודוד צוקר – הצעת חוק א'תמב.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא בפני הכנסת בשמו של חבר הכנסת דדי צוקר ובשמי הצעת חוק שמטרתה לשפר באופן משמעותי ביותר את השירות המשפטי הניתן לתושבי מדינת ישראל.

אין מחלוקת על כך שרמת השופטים אצלנו ורמת פסקי-הדין הן גבוהות. אבל למערכת בתי-המשפט יש חיסרון אחד גדול, והוא העדר אמצעים, העדר משאבים. והתוצאה בהרבה מאוד מקרים היא שהתיקים נמשכים במשך שנים רבות בהעדר אולמות מתאימים, בהעדר די שופטים, בהעדר די כוח עזר שיעזור להם במערכת בתי-המשפט, בפקידות של בתי-המשפט.

מי שרואה את בתי-המשפט שלנו – הוא יכול לראות בתי-משפט יפים מאוד, כדוגמת בית-המשפט העליון, שלמרבה המזל הקמתו התאפשרה הודות לתרומה, לעומת בתי-משפט אחרים בהרבה מאוד מקומות, שהם פשוט עלובים ומהווים חרפה.

הניסיון מלמד, שכאשר גוף סמוך על שולחן המדינה באופן ישיר, התוצאה בדרך כלל איננה טובה. ואני יודע שהדוגמה שאני אביא עכשיו היא לא בדיוק ממין העניין, אבל היא בהחלט דומה.

מי שזוכר את מצבם של הטלפונים במדינת ישראל ואת שירות הטלפונים שקיבלו אזרחי מדינת ישראל לפני הקמת חברת "בזק", מי שזוכר את שירות הדואר שקיבלו אזרחי מדינת ישראל לפני הקמתה של רשות הדואר, וכן רשויות אחרות שהוקמו, יכול לראות את השיפור האדיר. ומהי הסיבה? הסיבה פשוטה מאוד. השיפור החל ברגע שהפכו את רשות הדואר ואת חברת "בזק" לגוף שמבחינה תקציבית יש לו משק כספים סגור. על מנת לפתח היום רשת טלפונים חברת "בזק" איננה צריכה ללכת לשר האוצר ולבקש ממנו כסף, כל הסיפור נראה אחרת לגמרי.

לבתי-המשפט יש הכנסות, וההכנסות הן בדמות אגרה. והאגרה צריכה להספיק כדי לתת שירות משפטי יעיל וטוב גם במובן הכלכלי. לכן אנחנו מציעים להפוך את בתי-המשפט לרשות. אנחנו מציעים שבראש הרשות הזאת יעמוד נשיא בית-המשפט העליון. הוא יהיה במובן הכלכלי יושב-ראש הדיקטטור של הגוף הזה. יהיה מנכ"ל לבתי-המשפט. אני לא אכנס כרגע להרכב.

אני יודע שההצעה הזאת היא הצעה פרובלמטית, יש בה לא מעט בעיות. לא כל דבר אפשר ליישם, אבל היא בהחלט הצעה שראויה לדיון מעמיק בוועדה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש דבר כזה בעולם, שניסו את זה?

אברהם פורז (מרצ):

האמת היא, חבר הכנסת רביץ, שאני לא בדקתי את זה במקומות אחרים בעולם. די לי הניסיון הישראלי. ועל-ידי זה אנחנו בעצם מגדילים את האי-תלות של המערכת השופטת. לא זו בלבד שהמערכת השיפוטית תיהנה מאותה אי-תלות שנהנתה ממנה עד היום בתוכנם של פסקי-הדין, אלא היא גם תזכה לאי-תלות כלכלית במובן הזה שהיא תהיה משק סגור, משק שיוכל לפתח את עצמו. אני מניח, שאם החוק הזה יתקבל בסופו של דבר בווריאנט זה או בווריאנט אחר, תהיה לנו מערכת שיפוטית הרבה הרבה יותר טובה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

האם בדקת אם האגרות יכסו את ההוצאה?

אברהם פורז (מרצ):

בעיקרון האגרות צריכות לכסות את ההוצאה. אבל אם יסתבר שהאגרות אינן מכסות את ההוצאה, הרי אפשר לקבוע בחוק התקציב שיש תרומה מסוימת של המדינה, השתתפות במימון מערכת בתי-המשפט; כמו שאוצר המדינה במשך הרבה מאוד שנים משתתף, לדוגמה, בתקציב רשות השידור, למשל למימון השידורים בחוץ-לארץ. אפשר למצוא את הפתרון.

אני חושב שאין זה ראוי שעל כל תקן של שופט, ועל כל רבע מזכירה, ועל כל חצי בניין, שר המשפטים יצטרך ללכת לאוצר ואחר כך לבוא ולבשר לנו בשמחה גדולה שהוא הצליח באמת להשיג עוד שני תקנים, עוד עשרה תקנים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה עם רשות המהנדסים הממלכתיים?

אברהם פורז (מרצ):

אין צורך. המהנדסים הם אנשים פרטיים שלא נותנים שירות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אלה שעובדים בשירות המדינה.

אברהם פורז (מרצ):

אלה שעובדים בשירות המדינה, כל אחד עובד במשרד ממשלתי אחר; הסיפור פה הוא סיפור אחר לגמרי.

אני בסך הכול מציע בשלב זה להעביר את ההצעה בקריאה מוקדמת. היא תבוא לוועדת החוקה, יבואו כל הגורמים וישטחו את טענותיהם. אם יסתבר שהרעיון הוא רעיון לא טוב ובלתי ישים, הרי כמו הרבה מאוד חוקים אחרים שעוברים פה בקריאה מוקדמת הוא לא יגיע לקריאה ראשונה. אם יסתבר שהרעיון הוא טוב ויש לו תמיכה כללית וישתכנעו חברי הוועדה שכדאי להביא אותו לקריאה ראשונה, יביאו אותו לקריאה ראשונה.

אני יודע ששר המשפטים בוודאי ידבר נגד. אני מתאר לעצמי, שאילו שר האוצר היה פה, הוא היה יכול לדבר עוד יותר נגד, כי בדרך כלל הדברים האלה עולים כסף.

גדליה גל (העבודה):

אולי תנסו קודם בהסתדרות?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גל, אולי תציע במיקרופון, יש לך הצעה מעניינת.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת גל, ביקשו לא לעשות תעמולת בחירות להסתדרות, אבל אני מצפה לחיים חדשים בהסתדרות, אם כבר גררת אותי.

מכל מקום, אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק בקריאה מוקדמת, להעביר את הצעת החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט, העניין ייבדק שם באופן יסודי, ולפי התוצאות שם נראה אם יש מקום לעניין הזה ואם הוא יבוא לקריאה ראשונה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתנגד להצעת החוק שהונחה בפניכם וטען לה עכשיו חבר הכנסת פורז. אני רוצה מאוד בעצמאותה של הרשות השופטת, ביקרה, בתפקודה היעיל. אני עושה כמיטב יכולתי להעמיד לרשותה את הכלים, אני גם עושה בבחינת הצעה שלפיה הרשות השופטת תהיה רשות סטטוטורית עצמאית על-פי חוק, וזאת צריך לעשות בזירות, מתוך שיתוף פעולה של גורמים רציניים רבים, וההצעה הזאת היא בתהליך של בחינה ועיון מעמיק.

עם כל הכבוד, ההצעה של חבר הכנסת פורז איננה מתאימה בעיני, ומפני כבודו אני לא אתן לה תארים נוספים. הטעות הגדולה של חבר הכנסת פורז היא בכך שהוא אומנם מצוי בהפיכת שירותים מסוימים שנתנה הממשלה לתאגידים, משום שאכן משרד ממשלתי לא בנוי לתת היטב שירותים מסוימים, כמו שירותי דואר או שירותי טלפון, לתפעל אותם עם כוח אדם ובאילוצים תקציביים. מבחינה זו, נכון הדבר שהקמת רשות או תאגיד עצמאי יש בה כדי להקל, ואכן נעשה בעניין זה מהפך רציני. אבל לא דומה מתן שירות בולאי או שירות טלפוני לעניין הרשות השופטת של המדינה. המדינה לא יכולה ולא רוצה להעביר את בתי-המשפט שלה, שהם זרוע מעצם רשויות השלטון, לאיזה תאגיד שינהל בשמה רשות שיפוטית, וזהו הבדל מאוד עקרוני. לא את הרשות המבצעת כעיקרון אנחנו יכולים להוציא מרשות ממשלתית, ולא את הכנסת נעביר לאיזה תאגיד, לאיזו חברה שתתחיל לנהל לנו כנסת. הוא הדין ברשות השיפוטית, וכאן, לפי דעתי, יש פגם חמור בתפיסה.

אני כשלעצמי ראיתי להיוועץ במי אם לא כבוד נשיא בית-המשפט העליון, שהוא אמן עלינו, הוא רוצה בעצמאותה של הרשות והוא דואג לה. העברתי אליו את הצעת חבר הכנסת פורז וביקשתי את תגובתו. וברשותו, אני אקרא את תגובתו כאן. כך כותב לי כבוד הנשיא שמגר: "אני מצדד באופן החלטי ובלתי מסויג בעצמאותה של הרשות השופטת, אולם הצעת החוק בנדון אינה מקימה רשות שיפוטית עצמאית. היא הולכת בדרך המותווית לרשויות ציבוריות הנותנות שירותים – דואר, נמלים, נמלי תעופה וכדומה – במקום לאמץ הסדרים המתאימים לאחת משלוש זרועות השלטון העיקריות. חוששני כי יש בה כדי להפחית ממעמדה הנוכחי של הרשות השופטת. מנין למשל הרעיון המשונה, שאין לו אח ורע בעולם, שהרשות השופטת תנוהל על-ידי שני נציגים של לשכת עורכי-הדין ושלושה מינויים פוליטיים שהם רוב במועצה? רשות שיפוטית עצמאית מתנהלת על-ידי שופטים ולא על-ידי פוליטיקאים" – כותב הנשיא שמגר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

היא תצטרך להיות נתונה לביקורת של מבקר המדינה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הרשות, באספקטים המינהליים שלה, נתונה לביקורת מבקר המדינה גם עכשיו, ואני אפילו נעזר, כשר המשפטים, בביקורת כדי להשיג כלים ואמצעים לרשות באמצעות דוח הביקורת, שהוא גם מקובל על הממשלה.

כשאני לוקח את הצעת החוק של חבר הכנסת פורז ואני קורא שהרשות השופטת תהיה תאגיד כשיר לכל פעולה משפטית, ואני אכן קורא בסעיף 8 שלרשות תהיה מועצה של תשעה חברים שימנה נשיא המדינה וחבריה הם, לבד מנשיא בית-משפט עליון ושני שופטים או שופטים בדימוס, שלושה אנשי ציבור שיבחר שר המשפטים באישור הממשלה, שני נציגים שתבחר לשכת עורכי-הדין, משפטן שייבחר על-ידי דקני הפקולטאות למשפטים במוסדות להשכלה גבוהה – מי ינהל את הרשות השיפוטית אם לא נשיא בית-המשפט העליון, אם לא חבר השופטים? שלושה אנשי ציבור ושני נציגים של לשכת עורכי-הדין ועוד פרופסור למשפטים, בכל הכבוד, הם ינהלו אותה? הרי לפי הצעתך, כתוב בסעיף 15(א) ששיבות המועצה יתקיימו לפי קביעת יושב-ראש המועצה לפחות אחת לשלושה חודשים. כך ניתן לנהל רשות שיפוט, בשיבות אחת לשלושה חודשים? כך ניתן לפקח על רשות שיפוט? אתה כתבת: החלטות המועצה יתקבלו ברוב דעות של המשתתפים בהצבעה. וכבר הצביע כבוד נשיא בית-המשפט העליון על כך שנתת את הרוב לאלה שאינם שופטים.

אני חשבת, שאם אתה רוצה רשות עצמאית, אתה בא לסייע לה בשני הדברים הקשים ביותר לרשות, בעניין התקציב ובעניין כוח האדם. מה אני מוצא בהצעה שלך? אני מוצא בסעיף 26: תנאי עבודתם של עובדי הרשות, שכרם, גמלאותיהם ותקניהם יהיו כשל עובדי מדינה. איזו גאולה אתה מביא להם, לעובדים, שהיום רמת שכרם היא מן הנמוכות ביותר בשירות הציבורי, כשיש לעשות כל כך הרבה לשיפור רמת שכרם? אנחנו משתדלים לעשות, אבל כאן אין מרפא.

ואיזו בשורה אתה מביא בעניין התקציב לרשות? סעיף 31(א) בהצעת החוק שלך אומר: המנהל יכין בכל שנה, במועד שתקבע המועצה, את התקציב הרגיל ותקציב הפיתוח של הרשות לשנת הכספים הקרובה. התקציב טעון אישור המועצה, זו אותה מועצה פוליטית, אישור השר, שהוא אותו שר פוליטי, ושר האוצר. אז מה הבשורה? תאמין לי שהדרך שלי לשר האוצר היא הרבה יותר קצרה. תאמין לי שכדי לקבל את 180 מיליון הדולר לבינוי חמישה בתי-משפט היתה דרכי קצרה יותר מכל הסיבוב הזה שאתה מכניס כאן.

אני לא רוצה להתעכב יותר. אני אומר את זה בדאגה; מדוע? כי אני חושב, חבר הכנסת פורז, שיש הצעת חוק ויש הצעת חוק. כשרוצים לשנות סדרי בראשית במערכת שלטונית מרכזית, אני חושב שחבר כנסת רציני, מותר לו לגשת לשר המשפטים, מותר לו להתייעץ אתו. בכל זאת הוא מכיר את המערכת ומכיר את צרכיה. תאמין לי, הוא לא רוצה אותה תחת חסותו. הוא רוצה אותה חזקה ועולה מעלה מעלה ביכולתה, בתנאי עבודתה ובמשאבים שעומדים לרשותה, ואני אצטרך את עזרתך, חבר הכנסת פורז, ייתכן שבקרוב, כדי לשנות דברים במערכת. אז אנחנו צריכים לעבוד יחד, ולפחות, אני חושב שכדאי גם לשמוע לעצתו של כבוד נשיא בית-המשפט העליון, וקראתי לפניך את מכתבו.

הייתי מבקש ממך, אנא, הנח להצעה זו עכשיו, מפני כבודך וכבוד המציע השני. בוא נניח את הדברים כאן ונמשיך לעבוד ביחד, ולא כל אחד בנפרד, כי הצעתך לא מתקבלת על הדעת.

אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשר המשפטים. אני מבין שחבר הכנסת פורז ביקש את זכות התגובה.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כפי שידוע לכולם, הצעה המוגשת לקריאה מוקדמת היא הצעה מאוד מוקדמת והיא טעונה ליבון בוועדה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תציע הצעה לסדר-היום.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני השר ליבאי, כל ההערות של נשיא בית-המשפט העליון, שקראת פה, מקובלות עלי ואני מוכן שיוכנסו.

אם אתה תביא לי את הסכמת שר האוצר, שאין מעורבות של אנשי ציבור בהנהלה, שכל העסק הזה כולו הוא בידי שופטים, עלי זה מקובל. אם תביא לי את הסכמת שר האוצר, בשם הממשלה, ששכר העובדים לא יהיה כשכר עובדי מדינה אלא השכר יהיה גבוה יותר – ואני בעד ניתוק השכר שלהם כדי שהוא יהיה באמת גבוה יותר – אני אתך. לגבי הישיבות, אמרנו ששישיבה תתקיים אחת לשלושה חודשים.

אני מדבר על רעיון, להקים רשות של בתי-המשפט, לכל בתי-המשפט. כולם יהיו שופטים. על זה אני מוכן ללכת.

מה שנשיא בית-המשפט העליון יאמר, מה שאתה תציע, מה שתגיעו להבנה עם האוצר, כל הדברים האלה יכולים בהחלט להיות מקובלים.

אני חושב שלא יקרה שום דבר רע אם ההצעה הזאת תעבור בקריאה מוקדמת. היא תעבור קריאה מוקדמת, ואחר כך נלבן הכול בוועדה. אם לא נגיע להבנות והעסק הזה ייראה כדבר שאין לו ידיים

ורגליים, הוא לא יגיע לקריאה ראשונה. אנחנו מאשרים היום רק את העיקרון של הפיכת בתי-המשפט לרשות עצמאית. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

רבתי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק רשות בתי-המשפט, התשנ"ד–1994?

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק רשות בתי-המשפט, התשנ"ד–1994,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 9, נגד – 7, נמנע אחד. הצעת החוק אושרה והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

רבתי חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה עד שסגנית יושב-ראש הכנסת תגיע לנהל את הישיבה. אני מעריך שזה יהיה בשעה 14:30.

(הישיבה נפסקה בשעה 14:14 ונתחדשה בשעה 14:15).

היו"ר ע' מאור:

אני מחדשת את הישיבה.

חברי הכנסת, אני דוחה את העלאת הצעת החוק שלי, שהיתה אמורה להיות מועלית עכשיו, עד שחברת הכנסת אסתר סלמוביץ, שבדרך כלל ממלאת נאמנה את תפקידה, תגיע לכאן ותנהל את

הישיבה. היא בדרך לכאן. היא התנצלה. לכן אני מחליפה אותה ברצון. כשהיא תגיע אני אעלה את הצעת החוק שלי.

הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – איסור אפליה בשל גיל),

התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שתעלה את הצעת חוק תתתס"ד, הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – איסור אפליה בשל גיל), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת. בבקשה, הנמקה מהמקום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אפלייתם לרעה של דורשי עבודה, בעיקר נשים, בשל גילם, היא תופעה מאוד נפוצה. זו פגיעה חמורה בזכויות האדם ובעקרון השוויון.

מעבידים, גם פרטיים וגם ציבוריים, מסרבים היום להעסיק עובדים ועובדות בני 40 ו-45 בטענה שהם קשישים. לכן ההצעה היא, שבחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה תוסף המלה "גיל" כעילה למניעת אפליה. כלומר, החוק יאסור אפליה גם מטעמי גיל.

אני רוצה להוסיף ולומר, שההצעה שמתגבשת היא, שתוכן הצעת חוק לאיסור אפליה בעבודה, רעיון שמקובל עלי, ושכל הכללים שחלים על איסור אפליה מנימוקים אחרים יחולו גם על אפליה בשל גיל. הכוונה היא לגבי עבודות שמבחינת אופיין ומהותן מחייבות העסקת מין מסוים או גיל מסוים. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. שרת העבודה והרווחה, השרה אורה נמיר, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו דנה בנושא חשוב, והוא איסור אפליה בעבודה מחמת גיל. איסור כזה כבר קיים בחוק שירות התעסוקה, אולם שם מדובר רק

בקבלה לעבודה, ואילו כוונת מגישי הצעת החוק היא להחיל איסור זה על כל הנושאים הקשורים בעבודה – תנאי עבודה, קידום בעבודה וכדומה.

ועדת השרים לענייני חקיקה, שדנה בהצעת החוק, החליטה לתמוך בה בתנאים הבאים: א. הצעת החוק תישא את הכותרת "חוק לאיסור אפליה בעבודה" ולא תיקון לחוק שוויון ההזדמנויות בתעסוקה, שעניינו העיקרי הוא אפליה מחמת מין; ב. תוסף להצעת החוק ההוראה הבאה: אין רואים אפליה לעניין חוק זה כאשר היא מתחייבת מאופיים או ממהותם של התפקיד או המשרה.

גברתי היושבת-ראש, אני שמחה לציין שחברת הכנסת גוז'נסקי הסכימה – – –

סליחה, אדוני היושב-ראש. היתה כאן מהומה עד שלא הבחנתי בחילופים.

היו"ר י' עזרן:

אני מבין, היתה תחלופה מהירה מאוד.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני שמחה, אדוני היושב-ראש, לציין שחברת הכנסת גוז'נסקי הסכימה, בשם מגישי הצעת החוק, לתיקונים הנ"ל, ולפיכך אני מציעה להעביר את הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

לחבר הכנסת דוד מנע יש הצעה אחרת, בבקשה. טוב שגברתי השרה תיקנה, שלא יאמרו חלילה שהיא נגד היושבי-ראש.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני סבור שהצעת החוק הזאת היא הצעת חוק מיותרת, משום שאני חושב שחוק ביטוח אבטלה, שאוסר אפליה בקבלה לעבודה מטעמים שונים, מזכיר גם את הגיל כגורם שאסור להפלות בגינו.

אבל אני גם שמח, למעשה, בכך שמנסים להכניס את הנושא של איסור האפליה הזאת גם בחקיקה אחרת, אם כי להערכתי היא מיותרת. מדוע אני אומר את הדברים האלה? – משום שהבעיה של החוק היא בעיה של אכיפה, היא לא בעיה של חקיקה נוספת. היום, אף שקיים, למשל, בחוק איסור אפליה מטעמי גיל בקבלה לעבודה, הנושא הזה לא נאכף משום שקשה לאכוף על מעסיק לקבל עובד

לעבודה, משום שהוא יכול לנמק את הסירוב בטעמים שונים ומשונים, וכולם יכולים להיכנס במסגרת החוק.

לכן, חברת הכנסת גוז'נסקי, הבעיה, כפי שציינתי, היא בעיה של אכיפה כלפי מעסיקים, שלא יפלו מטעמי גיל מובטלים – אבל הבעיה היא אחרת. היום, לצערי, קיימת תופעה, אני שומע עליה מהשטח, ואני פונה אליכם, אנשי משרד העבודה והרווחה, קיימת היום בעיה של חיוב אנשים ללכת לעבודות שבעבר תפסו אותן עובדות או עובדים בתחום החקלאות מעזה. המשכורת היא משכורת מינימום, ומחייבים אותם ללכת לעבוד בעבודות האלה, בשכר הזה עם תוספת קטנה. אותן נשים ממקומות שונים בדרום מחויבות ללכת ולהחליף עובדות מעזה, ולא – רושמים להן סירובים. המספר הגדל בחודשים האחרונים של סרבני העבודה הוא אך ורק בשל הנושא הזה, של נשים, בעיקר נשים, לא בנות 45–50, אלא 35–40, לעתים גם מטופלות בילדים, לא ילדים קטנים, ילדים קצת יותר גדולים, והן מחויבות ללכת לעבוד במקום עובדת מיש"ע. התופעה הזאת היא בעיקר בדרום. זמני תם?

היו"ר י' עזרן:

לא, יש לך זמן. לאדוני יש עוד שלוש דקות לפחות. בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אם לא נפסיק את התופעה הזאת, שהיא הוראה ישירה של שרת העבודה והרווחה, של חיוב אותן נשים, בנתיבות, באופקים, בבאר-שבע, בשדרות, והתלונות הגיעו מהמקומות האלה – אם לא תהיה הוראה להפסיק את התופעה הזאת, אני חושב שהדברים יפגעו קשות באותם תנאים סוציאליים שמגיעים בלאו הכי לאותם אנשים.

דעתי בנושא היא, שחוק ביטוח אבטלה, שאוסר אפליה בקבלה לעבודה מטעמי גיל – מטעמי דת, מין וכדומה, וגם מטעמי גיל, מספק. הבעיה שלו היא אכיפה. הבעיה של הסעיף היא אכיפה. אבל, אם את חושבת שבנושא הזה אפשר יהיה להיעזר יותר, מבחינת האיסור שלא להכניס נשים או גברים מבוגרים לעבודה, יכול להיות שאפשר יהיה לברך על כך. אבל אני חושב שלפי חוק ביטוח אבטלה אסור להפלות, ולא אוכפים זאת. זאת הבעיה שלנו. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

תודה, כל הכבוד. גם תרמת מזמנך.

רבותי, יש לנו שתי הצעות. גברתי המציעה, האם את מסכימה להצעתה של השרה להעביר את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה? יש הצעה אחרת להסיר. אם כן, מי בעד להעביר לוועדה ומי בעד להסיר? תודה.

דוד מנע (הליכוד):

תגיד איזו הצעת חוק כדי שלא – – –

היו"ר י' עזרן:

כן. הצעת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה לנשים.

קריאה:

לא פועל.

היו"ר י' עזרן:

זאת כיוון שעוד לא הפעלתי. שנייה אחת. תודה. בבקשה, רבותי.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה (תיקון איסור אפליה בשל גיל), התשנ"ג –
1993, לדין מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אחד נמנע. אני קובע שהנושא יעבור לוועדת העבודה והרווחה, כפי שהציעה
השרה. תודה רבה.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – זכויות נשים בהיריון), התשנ"ג–1993

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצעת חוק תתל"ז, של חברת הכנסת ענת מאור, הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – זכויות נשים בהיריון), התשנ"ג–1993. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, חברות וחברי הכנסת, גם הצעת החוק הזאת, כחלק מההצעות הנוספות שמועלות, עוסקת בנושא זכויות האשה בתקופת ההיריון. אנחנו יודעים שבחוק עבודת נשים הושגו הישגים חשובים בעניין, אלא שמתגלות פרצות רבות, חלקן בגלל מניעים של המעסיקים, שלא מפרשים מספיק בתום לב – חלק מהמעסיקים – את חוק עבודת נשים.

הפרצה שהצעת החוק הזאת באה לענות עליה היא בנושא הפיטורים או ההתפטרות בשעת הפסקת העבודה בזמן ההיריון. נמצא שנשים רבות מפסיקות את עבודתן, ואז המעביד, במקום לראות בהן מפוטרות, רואה בהן מתפטרות ביוזמתן, ולא כן הוא.

הנושא הבא שהצעת החוק באה לענות עליו הוא שבתקופת ההיריון ובתקופת חופשת הלידה ייהנו מכל הזכויות וההטבות הנוספות, ולא רק מהשכר עצמו.

משרד העבודה והרווחה פנה אלי להכניס שינויים מספר בהצעת החוק. מאחר שראיתי שהם גם עונים על הצרכים של הנשים בתקופת ההיריון והלידה וגם עונים על הצרכים של הממשלה ומשרד העבודה והרווחה, אני נענית, ולוועדה תבוא הצעת החוק כפי שמשרד העבודה והרווחה הכניס בה שינויים. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, גברתי השרה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, להצעת החוק של חברת הכנסת ענת מאור שלפניכם שתי מטרות עיקריות: האחת – להבטיח שכל זכויות העובדת הקשורות בוותק בעבודה, כגון תוספות ותק, ביגוד והבראה, יישמרו לה גם עבור התקופה שבה היא נמצאת בחופשת לידה; והשנייה – להגן על עובדת בהיריון מפני מעביד הרוצה לפטרה אך אינו מוכן להגיש בקשה להיתר פיטורים כנדרש בחוק.

אני רוצה לומר לכנסת, ליושב-ראש ולחברת הכנסת ענת מאור, שהתופעה הזאת הולכת וגוברת, ומי שחושב שיחידה כזאת או יחידה אחרת יכולה לשמור על כל המעסיקים במדינת ישראל פשוט אינו יודע מה הוא סח.

אני שמחה על התיקון הזה, ואני רוצה לומר לחברי הכנסת, שבמקרים כאלה המעביד מנסה להרע את תנאי עבודתה של העובדת גם אם הוא לא מפטר אותה, ועל-ידי כך לאלצה להתפטר בעצמה מהעבודה. הצעת החוק קובעת, כי הרעת תנאי עבודה של עובדת בהיריון אינה תופסת, והעובדת זכאית למלוא תנאי העבודה המקוריים שלה.

במסגרת הדיונים בהצעת החוק בוועדת השרים לענייני חקיקה סוכם עם חברת הכנסת ענת מאור על נוסח חדש להצעת החוק שלה, שיוגש לוועדת העבודה והרווחה. לאור הנ"ל, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מציעה להעביר את הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור לוועדת העבודה והרווחה, להכנתה לקריאה ראשונה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אין לנו הצעה אחרת. אפשר כמעט לומר את הפסוק: אשא עיני אל ההרות, מאין יבוא עזרי. עזרי – זאת חברת הכנסת ענת מאור, בראשי תיבות – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

— — —

היו"ר י' עזרן:

מה יש? נעבור להצבעה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת

נשים (תיקון זכויות נשים בהיריון), התשנ"ג–1993,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים, אני קובע שהנושא יעבור להכנה לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה. תודה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון), התשנ"ג–1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק תת"כ, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון), התשנ"ג–1993. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להגיש הצעה לתיקון חוק הביטוח הלאומי בנושא גמלה לשמירת היריון.

חוק הביטוח הלאומי קובע, שאשה שנעדרת מעבודתה בתקופת ההיריון, בשל מצב רפואי הנובע מההיריון ומסכן את האשה או את העובר, זכאית לקצבה.

התשלום הזה הוא אחד ההישגים של הנשים העובדות, מאחר שהכללים הרגילים של מחלה אינם חלים על מקרה של היריון, שבצדק לא נחשב מחלה.

עם זאת, יש כמה וכמה הגבלות לגבי קבלת הקצבה הזאת. למשל, האשה שנמצאת בשמירת היריון צריכה להיות בשמירת היריון 30 ימים רצופים לפני שתוכל לקבל את הקצבה. מאחר שאנחנו יודעים שימי המחלה הרגילים של אשה עובדת הם מוגבלים – בין שבועיים לארבעה שבועות – ברור

שבמקרים שאשה צריכה להיות בשמירת היריון פעם אחת 20 יום ואחרי זמן מה עוד 20 יום, היא לא תזכה לקצבה הזאת.

אבל, הצעת החוק שלפניכם אינה עוסקת במכלול השאלות הרציניות הקשורות בכך, אלא רק בנושא של גובה הקצבה. חוק הביטוח הלאומי היום קובע, שגובה הקצבה שמקבלת אשה שנמצאת בשמירת היריון, אשה עובדת כשכירה או עצמאית, הוא סכום הנמוך מבין אחד משני הסכומים הבאים: או שכר עבודתה הרגיל, או 25% מהשכר הממוצע במשק. כיום השכר הממוצע במשק הוא בערך 3,600 שקל. פירוש הדבר שאנחנו מדברים על כך שהגמלה המרבית שיכולה לקבל אשה בשמירת היריון היא 900 שקל לחודש, שזה סכום העולה אך במעט על מחצית משכר המינימום. שכר המינימום במשק היום הוא 1,550 שקל, ו-900 השקל – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

שכר המינימום היום הוא 1,566 שקל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ו-900 השקל, כפי שאתם רואים, הם מעט יותר ממחצית משכר המינימום.

בהנחה שמדובר בנשים עובדות שמשלמות לביטוח הלאומי, אני חושבת שההחלטה הזאת היא החלטה מאוד שרירותית, המפלה את הנשים בהשוואה לגמלאות אחרות הקשורות או במחלה או בימי מילואים וכו'.

לכן, ההצעה המובאת בפניכם מציעה בעצם לתקן רק את הנושא של גובה הקצבה. ההצעה מציעה שהסכום שבו מדובר יהיה הסכום הגבוה שבין השניים, כלומר או שכר העבודה הרגיל או השכר הממוצע במשק, כאשר השכר הממוצע במשק הוא לא 25% ממנו אלא 70% מהשכר הממוצע במשק. פירוש הדבר שההצעה בעצם אומרת, שבתנאים הקיימים הסכום המרבי לא יהיה 900 שקל אלא יהיה בערך 2,500 שקל, כסכום מרבי.

מאחר שנשים רבות משתכרות בסביבות שכר המינימום, אני מניחה שרבות מהנשים העובדות שיזדקקו לקצבה לשמירת היריון יקבלו בסביבות שכר המינימום ולא את הסכום המרבי הזה.

ובכל זאת, מאחר שאנחנו מדברים על נשים שונות, בגילים שונים, עם עבודות שונות, אני חושבת שהתיקון הזה הוא חשוב וחיוני לקידום מעמדה של האשה ולעידוד נשים, במיוחד כשהן נתקלות בקשיים בתקופת ההיריון.

זאת ההצעה, ואני מבקשת את תמיכתכם בה.

היו"ר י' עזרני:

תודה. בבקשה, שרת העבודה והרווחה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת בפניכם דנה בקצבה שמשלם המוסד לביטוח לאומי לאשה הנעדרת מעבודתה בגלל שמירת היריון. ההצעה היא של חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, ענת מאור, אסתר סלמוביץ, נעמי חזן ותופיק זיאד.

גמלה זו משולמת על סמך תיקון לחוק הביטוח הלאומי משנת 1989, שבו נקבע כי שיעור הקצבה יהיה בגובה שכרה הרגיל של האשה ברבע השנה שקדם לשמירת ההיריון ועד לתקרה של 25% מהשכר הממוצע כיום – 886 שקלים לחודש.

בהצעת החוק שאנו דנים בה מוצע להעלות את תקרת הקצבה ל-70% מהשכר הממוצע, דהיינו לסכום חודשי של 2,470 שקלים, וזאת משום שתקרת הקצבה הקיימת היום אינה מהווה תחליף להכנסתה של אשה ששכרה הרגיל גבוה מתקרת הקצבה הקיימת בחוק.

הסכום המרבי לקצבה לשמירת היריון נקבע בשנת 1989, בידיעה כי לא יהא בקצבה זו אלא מענה לצורכיהן של נשים ששכרן נמוך ומתוך רצון ליתן בראש ובראשונה פתרון לאוכלוסייה החלשה ביותר.

ואכן, נתוני המוסד לביטוח לאומי מצביעים על כך שמרבית הנשים הנהנות מהקצבה הן נשים ברמת הכנסה נמוכה. הכנסתן של כ-70% ממקבלות הקצבה מצויה מתחת לסף המס. מרבית האוכלוסייה הנותרת הזכאית לקצבה חייבת במס בשיעור שולי של עד 30%.

רבותי חברי הכנסת, התיקון המוצע לחוק כרוך בתוספת עלות של כ-6 מיליוני שקלים לשנה. בהתחשב בכך שעם קביעת הזכות לקצבת שמירת היריון לא הועלו דמי הביטוח לענף אמהות ולנוכח הגירעון הקיים בענף זה, יהיה הכרח להעלות את דמי הביטוח המשולמים למוסד אם תתקבל הצעת החוק. בכך יגדל נטל התשלומים המוטל על מבוטחי המוסד והמעסיקים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

בכמה?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה יעלה 6 מיליוני שקלים. תן לי לסיים, ותאמין לי, חבר הכנסת יהלום, לא תהיה לך שום שאלה. אין לי בעיה להעלות את המס למעסיקים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

בכמה אגורות לחודש? צריך לדעת כמה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא יודעת. אינני יודעת, אני מציעה שתשמע עד הסוף, ותאמין לי, לא תהיה לך אף שאלה אחת.

רבותי חברי הכנסת, הבוקר החלה ועדת העבודה והרווחה בדיון בתיקוני החקיקה הבאים ליישם את התוכנית למלחמה בעוני. התוכנית שמה דגש במתן מענה למצוקתה של האוכלוסייה החלשה והפגיעה ביותר, הכוללת קשישים ומשפחות עם ילדים שהכנסותיהם נמוכות. ודאי תסכימו אתי, שפתרון בעייתם של אלה בינינו שהכנסתם היא הנמוכה ביותר קודם להרחבת זכויות לאוכלוסיות אחרות.

הצעת חוק זו אינה מתייחסת לנשים ברמות ההכנסה הנמוכות ביותר, ובעת כזו, כאשר הממשלה עושה כל מאמץ על מנת למצוא מענה לבעייתם של העניים ביותר שבינינו, דומני שההצעה היא הצעה גורפת.

עם זאת, אני מציעה להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, ואני מאמינה שנגיע שם לפשרה שלא תפגע קודם כול ובראש ובראשונה בנשים החלשות, ולכך יש לכם הבטחתי. אני מכירה בוודאי מקרוב את כל המגישות של הצעת החוק. נעשה הכול יחד שלא לפגוע באותן נשים ולראות שההוצאה הכללית תהיה כזאת שהתמקדות תהיה במיוחד באוכלוסיות החלשות.

אם תרשי לי, גברתי היושבת-ראש – אני כבר התבלבלתי כל כך הרבה בין אדוני היושב-ראש וגברתי היושבת-ראש – אני רוצה משהו להעיר על הערה שאמר כאן חבר הכנסת דוד מנע, שמכריחים נשים לעבוד בחקלאות. תראו, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חבל שהיא איננה כאן, הביאה את עצמה – בוועדת העבודה והרווחה – כדוגמה לאשה שעבדה בחקלאות ונראית כל כך טוב וכל כך יפה, והיא גם מרגישה כל כך טוב וכל כך יפה. גם אני אחת מהן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה. אני רוצה להסביר את העניין. יש לנו בעיה קשה מאוד. יש לנו היום בארץ 100,000 דורשי עבודה. בחודש ינואר היו 61,000 מקבלי דמי אבטלה; ביניהם, על-פי החוק הקיים היום, 13,000 חייבים ללכת לכל עבודה, ובהם 10,000 נשים.

אני קבעתי שלא כופים על נשים לעבוד בבניין – אף-על-פי שיש נשים שמתנדבות לעבוד בחקלאות, ואני רוצה לתקן כאן עוד דבר שאיננו אמת. כל עובד שהולך לעבוד בחקלאות, הממשלה מסבסדת ב-30 שקל ליום שכר עבודה בתוספת על שכר המינימום. מי שעובד היום בחקלאות משתכר יותר מאשר בתעשייה. אני מכירה הרבה מאוד נשים שעובדות בתעשייה, שפיסית הן עובדות הרבה יותר קשה מאשר בחקלאות והן מקבלות שכר נמוך יותר, כולל 30% פרמיה.

לכן קבעתי, שמי שאין לה תינוק עד גיל שנה וחצי תצא לעבוד בחקלאות.

צר לי לומר לכם, אני אומרת זאת גם לנשים הערביות – לא יעלה על הדעת שאנחנו נביא פלשתיניות לעבוד בחקלאות בישראל, ונשים ערביות בישראל תאמרנה שהן מחוץ לכפר לא יוצאות והן רוצות לקבל אוטומטית דמי אבטלה. דמי אבטלה אינם הטבה סוציאלית, דמי אבטלה צריך לתת בכבוד לכל מי שעושה את מירב המאמצים, רוצה לעבוד, והעבודה איננה בנמצא. אבל לא להעדיף ולא לחזק תרבות של העדפת דמי אבטלה על פני עבודה.

אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש, שהרשית לי להעיר הערה זו, ואני אמשיך במדיניות הזאת שלי. אני רוצה לומר זאת כאן באופן חד-משמעי. אחר כך נביא עובדים זרים, חברי הכנסת, כי חלק מהמובטלים שלנו, לא כולם, לא רוצים לעבוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שרת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת, בקריאה טרומית. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון),

התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) (גמלה לשמירת היריון), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי כנסת, עברה בקריאה טרומית והיא מועברת לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה ראשונה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום: שאלות לסגן שר החינוך והתרבות. אני מזמינה אותו לדון להשיב על שאלות.

הרחקת נערה חירשת-אילמת מפנימייה

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

ב"מעריב" מיום ז' באייר התשנ"ד – 18 באפריל 1994, נכתב שנערה חירשת-אילמת מחוננת אינה לומדת ארבעה חודשים עקב חוב כספי של מועצת קריית-מלאכי למכון שאבחן את כשירותה ללמוד בפנימייה בכפר-סבא.

ברצוני לשאול:

1. הנכונות הידיעות?

2. אם כן – מה ייעשה על מנת לתקן בדחיפות את העוול ולהחזיר את הנערה לפנימייה, לבל תפסיד לימודים ולבל יימנע ממנה לעלות כיתה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. כפי שנמסר לנו על-ידי המועצה המקומית קריית-מלאכי, התלמידה סולקה מהפנימייה לפני כארבעה חודשים.

הנערה סודרה בפנימיית "אונים" על-ידי לשכת הרווחה, וסילוקה מהפנימייה הובא לידיעתם של אנשי הרווחה, ללא כל דיווח למחלקת החינוך או למדור הביקור הסדיר. הרחקתה מהפנימייה נבעה מבעיות רגשיות, ובעיקר מעצם הימצאותה בתנאי פנימייה.

חשוב לזכור כי העובד הסוציאלי המטפל בתלמידה שהה בחוץ-לארץ תקופה ארוכה, וכנראה ממלאת-מקומו לא הספיקה לטפל כראוי בתיק.

הפנימייה התנתה דיון בקבלתה חזרה באבחון פסיכולוגי. האבחון נערך לתלמידה במכון "שלב", אך לא הועבר לעיון הפנימייה בעטיו של חוב כספי של המועצה למכון המאבחן. המחלקה לחינוך הוכנסה לתמונה רק בשבוע האחרון.

עניינה של הנערה הובא מייד לדיון בוועדת השמה שהתכנסה בתאריך 27 באפריל 1994, והוחלט שהיא תלמד ב"אונים" במסגרת אקסטרנית. המועצה מטפלת ביישום ההחלטה בסיוע המחוז.

מלגות לספורטאים נכים

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

ידוע כי משרד החינוך מעניק מלגות לספורטאים מצטיינים. עם זאת, לספורטאים נכים לא ניתנות מלגות מקבילות.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לקבלת מלגה לספורטאי הישגי?

2. מדוע לא ניתנות מלגות מסוג זה גם לספורטאים נכים?

3. הישגיה של הספורטאית מיכל בר מראים כי היא מצטיינת לא רק בקטגוריה של הנכים אלא בכלל. לפיכך, האם אין היא ראויה לקבל מלגה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

1. משרד החינוך והתרבות איננו מעניק מלגות לספורטאים מצטיינים. המשרד מעניק פרסים למספר מוגבל של ספורטאים שהשיגו הישג מיוחד מדי שנה, ובתוכם ספורטאים נכים. יש להניח שהספורטאית הנכה מיכל בר תהיה המועמדת לקבלת פרס לשנת 1994.

2. המשרד תומך בקרן מלגות מייסודם של הוועד האולימפי בישראל וההתאחדות לספורט בישראל. קרן זו פועלת לפי קריטריונים הישגיים ומיועדת לספורטאים מענפי הספורט האישיים המסונפים להתאחדות לספורט ומומלצים על-ידה.

3. הספורטאית מיכל בר חברה בהתאחדות לספורט הנכים בישראל, ואנו הצענו להתאחדות זו לפתוח קרן דומה ולקבל את תמיכתנו. ההתאחדות לספורט נכים וארגוני ספורט הנכים המסונפים אליה ביקשו לשקול את ההצעה, ובימים אלה מתנהלים עמם דיונים בנדון.

אני יכול להוסיף, לפני שאתבקש להשיב על שאלה נוספת, שהיום בשעה 18:00 נקיים ברמת-גן טקס מיוחד שבו תיקח חלק גם מיכל, לכבוד ההישג הגדול שלה ושל חברותיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחברת הכנסת חזן.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר החינוך, ראשית, אני רוצה להודות לך מאוד על הטיפול האישי שלך בנושא הזה.

אני נאלצת עכשיו לשאול שאילתא בעניין משום שבכל זאת בעיני יש איפה ואיפה. הספורטאית מיכל בר היא לא רק אלופת העולם בספורט נכים בהרמת משקולות. ההישג שלה, שהוא שיא עולמי, עולה גם על השיא העולמי של ספורטאיות שאינן נכות. למרות זאת היא מתקשה, וזה מובן מאליו, להמשיך את האימונים ולהתפרנס.

עם זאת, יש ספורטאים שמקבלים הקצבה חודשית, כפי שאתה תיארת, ומשום-מה, למרות כל הניסיונות לא נכללת הספורטאית מיכל בר ברשימה הזאת.

אני מבינה שיש פה בעיות ביורוקרטיות, אבל איך אתה יכול להסביר שיש פה אפליה – בין הישגים של ספורטאית נכה, שהישגיה כל-כך טובים, ובין העובדה שאנחנו תומכים לעתים קרובות בספורטאים הרבה יותר בינוניים, שאינם מגיעים להישגים שלה?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת חזן. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

תודה על השאלה הנוספת. השבתי בכתב ואענה לך גם מעל במת הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, חברת הכנסת נעמי חזן, אנחנו בודקים את הנושא, ובביקורי היום באיל"ן רמת-גן אנסה למצוא דרכים כדי לסייע ולהרחיב, מעבר לקרן.

מועדי בחינות הבגרות

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט"ו באייר התשנ"ד (26 באפריל 1994):

תלמידים ומורים קובלים על כי הצפיפות במועדי בחינות הבגרות אינה מאפשרת הכנה נאותה לבחינות.

רצ"ב תצלום פנייתם של נציגי תלמידים ומורים, מיום 10 באפריל 1994.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים הנ"ל נכונים?

2. לנוכח חשיבותן הרבה של בחינות הבגרות בקביעת עתידם האקדמי של התלמידים, האם וכיצד יפעל משרדך ליצירת תנאים נאותים להצלחת התלמידים?

3. האם ייאות משרדך להיענות לבקשת הקובלים לשינוי מועדי בחינות הבגרות, כמפורט בפנייתם המצ"ב? אם כן – מה הן החלופות המוצעות על-ידי משרדך?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, שואלת נכבדה, רבותי חברי הכנסת – לכל השאלות: בניית לוח מועדי הבחינות כרוכה בשיבוץ מאות רבות של שאלונים, בתחום זמן מוגבל, לאוכלוסייה מגוונת של נבחנים, תוך התחשבות בשורה של אילוצים, מגבלות ובקשות מסוגים שונים, לעתים נוגדות. לוח הבחינות גם תוכנן להשתלב בלוח השנה ומביא בחשבון, בין יתר השיקולים, גם את החגים הרשמיים בכל המגזרים. לדוגמה, רוב התלמידים מבקשים לסיים את הבחינות מוקדם ככל האפשר, כדי להשאיר שבועות מספר בין הבחינה האחרונה לבין הגיוס לצה"ל. לעומתם, יש קבוצה אחרת המבקשת רווח בין הבחינות.

אני יכול לומר את זה גם כאב לתלמידים, אחד בכיתה י"ב והשני בכיתה י"א. אני רואה כמה חשוב לבני ולתלמידים שיהיה להם זמן מספיק כדי שהם יוכלו לצאת אתי לחופשה לפני גיוסם לצבא.

כל שינוי בלוח הקיים, לרבות ההצעות שהועלו, יביא ליצירת בעיות חדשות, ומערכת אילוצים חמורה יותר, שתשפיע על מספר גדול יותר של נבחנים.

במצב עניינים זה אין, לצערנו, ברירה אלא להעדיף להתמקד ברווחת רוב הנבחנים ולוותר בבעיות נקודתיות לאוכלוסיות מצומצמות.

לפני חודשים מספר, בתחילת התהליך, העברנו לבתי-הספר מבנה ראשוני של לוח הבחינות, כדי שאלו ישתופו בשיקולים ויוכלו לבדוק ולהצביע על בעיות, ועל אף הצעות לתיקונים נבנה לוח הבחינות הסופי תוך התחשבות מרבית בהערות שנתקבלו מבתי-הספר, בכפוף למגבלות ולאילוצים הקיימים.

ברור לנו שאין לוח הבחינות הנוכחי מספק את רצונותיהם של כל תלמידי המערכת, אך זה המבנה הטוב ביותר האפשרי, האופטימלי, לפחות עבור רוב הנבחנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לי שאלה נוספת. אדוני סגן שר החינוך, בתגובה על הדברים שאמרת אני רוצה לקרוא קטע מהמכתב שהועבר גם אליך, ופה מצוינים דווקא דברים הפוכים לדברים שצינת: "כידוע, הגיוסם לצבא מתחילים בתאריכים מוקדמים, אך אנו כמתגייסים הקיץ מעדיפים להצליח בבחינות הבגרות ולוותר על ימי החופשה הללו". האם אינך חושב, שלאור הדברים שנכתבו פה ולאור החתימות הרבות שמתנוססות על גבי המכתב הזה, שהעתקו הועבר אליכם, יש פה מקום לבדוק את העניין עם התלמידים, מה הן ההעדפות שלהם, ולהיענות לבקשותיהם?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גם בתשובה על השאלה הראשונה שלך, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אמרתי: אנחנו בדקנו ונמשיך לבדוק ומוכנים תמיד להיות פתוחים, אם אפשר, כדי לסייע לתלמידים. כלומר, אנחנו לא רואים בסיכום של השנה הזאת דבר שיתמשך שנים רבות, אלא אפשר גם לשפר לקראת השנה הבאה. אני רק יכול לבוא ולומר לך, ואמרתי את זה קודם: את עוסקת בעיקר בפנייה של כמה עשרות תלמידים.

היו"ר א' סלמוביץ:

יכול להיות שזה משקף גם פניות של אחרים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אנחנו בודקים, וצריך לראות מה משקף את רצון כלל התלמידים. אם נראה שהפנייה שלך אכן מבטאת את רצונם של מרבית הפונים, ודאי שנצטרך להתאים את עצמנו. כמו שהצבא ידע להתחשב ומאפשר לתלמידי י"ב לבחור היום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

איך בדיוק אתם מתכוונים לבדוק את זה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

יש לנו במשרד הגורם המתאים, ונבדוק. נוציא פנייה לבתי-הספר, לתלמידי י"א, כדי שנשמע מהם ונקבל תשובות ונוכל להתאים את זה בצורה מסודרת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

ביטול טיולי בתי-ספר

חבר הכנסת א' קהלני שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

נודע לי כי מאז הטבח בחברון בוטלו מאות טיולים מתוכננים על-ידי בתי-הספר.

ברצוני לשאול:

1. האם אמת בנתונים שהגיעו לידי, שבין היתר בוטלו גם טיולים במרכז הארץ?
2. האם קיימות המלצות ברורות בתחום הטיולים מטעם משרד החינוך בעקבות הטבח בחברון? אם כן – מה הן, ומה נעשה לאכיפתן?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה חיובית, אולם יש עתה מגמה של התייצבות והטיולים יוצאים לדרך תוך שמירה על ביטחון ובטיחות.
 2. התשובה חיובית. קיימים נוהלי ביטחון. הועברה פנייה למנהלים, למורים, למחנכים ולהורים להמשיך ולטייל.
- ראה גם תשובתי המורחבת על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מגן מיום 26 באפריל 1994 בנושא זה.

נישואי תערובת

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

מפי הרב פירון, לשעבר הרב הראשי לצה"ל, נודע כי בגולה יש כיום שיעור גבוה מאוד של נישואי תערובת, שלעיתים מגיע עד כדי 65%.

ברצוני לשאול:

1. האם קיימות תוכניות למלחמה בנגע זה, ומה הן?

2. האם יפנה משרדך משאבים ניכרים כנדרש וינקוט מאמצים מיוחדים על מנת לצמצם למינימום תופעה זו, וזאת בעיקר על-ידי חיזוק החינוך היהודי בגולה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. משרד החינוך והתרבות כואב ודואב את נגע נישואי התערובת. קשה ואולי בלתי אפשרי לעזור למי שאיננו עוזר לעצמו. למשרד החינוך אין מקורות תקציביים לביצוע פעולות חינוכיות נרחבות מחוץ לגבולותיה של ישראל. תפקידו של משרד החינוך הוא לטפל במערכת החינוך בארץ. הגורם האמור לסייע ולטפל בחינוך היהודי בתפוצות הוא ההסתדרות הציונית העולמית.

עם זאת, כ-300 שליחי חינוך הפועלים במערכות החינוך שבארצות המערב הם מורים בחופשה ללא תשלום ממערכת החינוך הישראלית. פניות ישירות של מוסדות חינוך יהודיים אלינו נענות ברצון על-ידינו.

משרדנו שותף במסגרת "התוכנית המשותפת" בהפקת מערכת מידע (DATA JEM) בתחומים שונים של החינוך היהודי. משרדנו, בשיתוף עם המגבית המאוחדת ברשות החינוך, יוציא לאור ביטאון "קשר-גשר" עם העולם היהודי. הביטאון יופץ בבתי-הספר התיכוניים ויאפשר הידוק הקשרים והזיקה עם העולם היהודי.

מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית שוקת

חבר הכנסת ת' זיאד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

במכתבם אליך מיום 13 באפריל 1994, 225 מתושבי לגיה מבקשים את הפסקת עבודתו של מר חנניה הדרי, מנהל מחלקת החינוך במועצה, ומינויו של משכיל מקומי במקומו, מסיבות שפורטו במכתב.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים שבמכתב נכונים?

2. האם יקבל משרדך את דרישתם, ואם לא – מדוע?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. מנהל מחלקת החינוך במועצה האזורית שוקת אינו עובד המשרד. הוא מונה כחוק במכרז לתפקיד כעובד מועצה ומשמש עובד קבוע. ידוע לנו כי הוא מטפל ביישובי המגזר הבדואי משנת 1983 בלגיה, ומשנת 1991 – בשוקת.

הקשר של המשרד עם המועצה האזורית שוקת בנושאי חינוך עד היום משביע רצון.

השעיית תלמיד מבית-ספר

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

זה כשבועיים מושעה התלמיד י"ח (שמו המלא מופיע במקור) מבית-ספרו בטענות מטענות שונות, שהחמורה בהן, שהתלמיד משתמש בסמים – טענה שהתבררה כחסרת כל שחר לאחר בדיקה רפואית. רצ"ב תצלום מכתבו של אביו מתאריך 11 באפריל 1994.

ברצוני לשאול:

1. כיצד ייתכן שבית-ספר משעה תלמיד בלי לנסות לפתור את בעיותיו ו/או למצוא עבורו פתרון חלופי?

2. כיצד יפתור משרדך את בעייתו של התלמיד, אשר חוק חינוך חובה חל עליו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

1-2. התלמיד מעולם לא נאשם בשימוש בסמים. הטענות לא היו שונות, כי אם מוגדרות, ברורות – היעדרות בלתי מוצדקת לתקופות קצרות וארוכות, התנהגות אלימה כלפי המורות, וכלפי תלמידים פיסית.

המועצה הפדגוגית החליטה להמליץ על העברתו למוסד חינוכי אחר. הערעור אצל המפקח הכולל לא התקבל. ערעור נוסף אצל מנהל המחוז לא התקבל, והוחלט לחפש מוסד חינוכי חלופי. ברור היה לכל

צד, שעד אשר יימצא מקום חלופי, הוא ימשיך את לימודיו בבית-הספר "עמי אסף" עד סוף שנת הלימודים התשנ"ד. אולם הוא הפסיק לבקר בבית-הספר "עמי אסף" מרצונו.

המפקח הכולל והאחראי לחינוך במועצה האזורית דרום-השרון עשו ועושים מאמצים למצוא לו מקום חלופי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני סגן השר, על-פי הנתונים שבידי, התלמיד הושעה מבית-הספר, לא נמצאה לו שום מסגרת חלופית. אני מבקשת לשאול אותך: האם משרד החינוך יודע על המקרה הזה, שכן התלמיד הזה הרי עדיין נמצא במסגרת חוק חינוך חובה? אין פתרונות. אני מבקשת לדעת מה הם הפתרונות המוצעים על-ידיכם ואיך תיפתר הבעיה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

מאחר שבמשרד אנחנו משתדלים לפעול במקרים כאלה גם באופן אישי, אני מתכוון לבדוק באופן אישי את העניין הזה, ואת תקבלי תשובה בכתב ובצורה מסודרת, מה ייעשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מקווה שזה יהיה עוד לפני תום שנת הלימודים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני מבקש שזה ייעשה בעשרת הימים הקרובים, כדי שלא נמצא את עצמנו עם – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להזכיר שהתלמיד כבר מושעה מבית-הספר זה כחודש ימים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני יכול רק להתחייב כאן, ברגע זה, שנעשה את זה מייד עם חזרתי למשרד. הנושא הזה יקבל טיפול מייד.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מודה לך.

העברת שיעורים לתלמידים על-ידי עוזי משולם

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ב באייר התשנ"ד (3 במאי 1994):

במוסף "חותם" של "על המשמר" מיום שישי, 22 באפריל 1994, מספר אחד מנאמניו של עוזי משולם: "הרב עוזי נוהג להגיע בכל יום רביעי לבית-הספר היסודי 'רמב"ם' בראש-העין, להעביר שיעורים של חזרה בתשובה ולדבר על אקטואליה".

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – כיצד נעלם הדבר מעיני המפקחים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. התשובה שלילית. הנ"ל אינו מעביר שיעורים בכל מסגרת שהיא.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החינוך והתרבות.

הצעות לסדר-היום פעילות אנשי חב"ד ותנועת "בני עקיבא" בחבר המדינות;

תמיכות ומינויים במוסדות תורניים

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 3908, 3920, 3937, 3940, 3959 ו-3923 בנושא: פעילות אנשי חב"ד ותנועת "בני עקיבא" בחבר המדינות; תמיכות ומינויים במוסדות תורניים. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר החינוך, רבותי חברי הכנסת, האמת היא, שביום זה היינו צריכים לבטל את כל הצעותינו לסדר-היום ולהתייחס רק לביזיון הגדול שאירע לעם ישראל בקהיר, הן הביזיון הראשי, הגדול, שחצי ממשלת ישראל יורדת מצרימה לבוא ולהפקיר חלקים מארץ-ישראל, והן הביזיון הנוסף, שיושבים כל ראשי העולם, ובתוכם ראש ממשלתנו, שר חוצנו ואחרים, להתחנן בפני רב מחבלים, שיוסיף את חתימתו, אדם שאיש מהנוכחים שם לא היה קונה ממנו מכונית משומשת שמא היא ממולכדת.

אנחנו מצטערים צער רב על שפיפות הקומה של עם ישראל ועל מה שקרה, אבל הנושא שאנחנו עומדים להעלות עכשיו, אדוני סגן שר החינוך, קשור לעניין; קשור לאותה שפיפות וקשור לאותו רצון של הממשלה לבוא ולנהל מדיניות נגד הציבור ולנקוט אמצעים שאינם מקובלים במדינות דמוקרטיות.

אני רוצה להציג בפניך, אדוני סגן השר, את פעילות "בני עקיבא" בחוץ-לארץ. אינני יודע כמה אתה מכיר, אינני יודע כמה אתה בקיא. ובכן, "בני עקיבא" היא היום התנועה שפעילותה בחוץ-לארץ, אולי מלבד חב"ד, היא הרחבה ביותר. "בני עקיבא" פעילה ב-31 מדינות בעולם, "בני עקיבא" פעילה בתוך 31 המדינות האלה ב-338 סניפים. "בני עקיבא" עוסקים בכל העולם בעבודה ציונית אמיתית, בהשרשת ערכי יהדות, בהשרשת ערכי ציונות, בעליית יהודים מחוץ-לארץ, מכל הגליות לארץ-ישראל. אני לא יודע אם יש תנועת נוער שבכלל עוסקת בהעלאת חברים לארץ-ישראל חוץ מ"בני עקיבא".

חברי "בני עקיבא" בכל מקום מתקבלים באהבה, מתקבלים באהדה, מתקבלים ברצון, מכיוון שעבודתם היא באמת כולה עבודה של ערכים, נטולה לגמרי שיקולים אחרים – ערכים ציוניים, ערכים של תורה, ערכים של ארץ-ישראל.

כאשר נפתחו השערים במזרח-אירופה, "בני עקיבא" החליטה מייד להתחיל בפעולה רחבה ברוסיה, בהונגריה, בארצות אחרות. היום פועלים ברוסיה 12 סניפים של "בני עקיבא", כאשר הפעילות שם היא פעילות עם נוער ופעילות קהילתית ופעילות של הוראת העברית ופעילות של עבודה ציונית ופעילות של עלייה.

אני חושב, שכל עם ישראל חייב תודה לחברי "בני עקיבא" בארץ ובכל מקום שהם נמצאים בו, ואם לא היתה "בני עקיבא", ממשלת ישראל היתה צריכה להמציא את "בני עקיבא" כדי שמישהו יעשה את העבודה הזאת.

והנה ראש הממשלה מבקר ברוסיה, וכאשר הוא מבקר ברוסיה לבם של יהודים מספר לא מאפשר להם שלא להגיב על המדיניות הרת-האסון שמוביל ראש הממשלה פה בארץ-ישראל והם יוצאים להפגנה, הפגנה לגיטימית, הפגנה ששלטונות רוסיה לא מנעו, אף ששלטונות רוסיה יודעים למנוע הפגנות, אין להם שום היסוס בכך. שלטונות רוסיה לא מנעו את ההפגנה. והנה בא סגן שר החינוך ומייד מחליט להעניש את "בני עקיבא" ואת חב"ד, שני הארגונים שהפעילות שלהם היא הפעילות הכי חשובה והכי פורייה ברוסיה ובהרבה מקומות אחרים. מייד צריך להעניש.

אדוני סגן השר, אולי עלה בדעתך שאתה צריך לנהוג בכל מקום כמנהג המקום, ושם – כמנהג רוסיה. אכן, זו היתה השיטה הרוסית. מי שהיה מרים יד – לא לדבר על הרמת יד, אבל מי שהיה מביע עמדה נגד השלטון, כך היו נוהגים בו. מפסיקים לו את התקציבים, מדכאים אותו, לא מאפשרים לפעול.

ואם חשבת שברוסיה אתה צריך לנהוג כרוסים, הרי אולי יש הצדקה למה שעשית. אבל היום גם ברוסיה לא עושים כך.

האם אתם כל כך פוחדים מהפגנות? האם אתם כל כך חוששים מהביטוי האמיתי של העם, עד שאתם מוכנים להשתמש בצעדים כל כך לא-דמוקרטיים, שמתאימים למשטרים טוטליטריים? כאשר יש מוסדות במדינת ישראל שבאו ואישרו תקציבים לאותם ארגונים כדי לפעול, אני בכלל לא יודע אם היית מוסמך לומר מה שאמרת. למיטב ידיעתי, רוב התקציבים מגיעים מהסוכנות ולא מהממשלה. אבל גם אם יש תקציבים שבאים מהממשלה, מי הסמיך אותך לבוא ולעצור תקציבים?

אגב, זה לא הדבר היחיד שאתם עושים. אני הגשתי אתמול שאילתא בעניין שאני רואה אותו כדבר חמור ביותר. יש מדרשה בירושלים שאושר לה תקציב מתקציב המדינה על-ידי משרד החינוך. אבל כאשר כל המדרשות קיבלו מקדמות, אתם הקפאתם את המקדמה למדרשה הזאת, מתוך חשבון פוליטי בלבד. מדובר על מדרשת "ידע המקדש" שליד מכון המקדש. כל המדרשות בארץ קיבלו מקדמות, ורק המדרשה הזאת לא קיבלה.

זאת אותה שיטה של סתימת פיות, של נטילת תקציבים, של ייבוש. ודאי וודאי שלשיטה הזאת אין שום בסיס בחוק. אתה יכול לבוא ולומר: זה חוק התקציב והוא חוק של הרשאה. הוא לא מחייב אותנו לתת כסף לשום דבר. אבל מדוע להשתמש בו שימוש פוליטי? מדוע לעשות שימוש כל כך גס באנשי "בני עקיבא", באנשי חב"ד ובמכונים אחרים?

אתם רוצים לסתום פיות? יש דרך הרבה יותר קלה, אדוני סגן השר. תפתחו את "אנצאר" ותכניסו את כולנו לבית-הסוהר. למה לכם לטרוח? למה לכם לתת הוראות לעכב תקציב זה או תקציב אחר? הרי האנשים ידועים. למה לכם לשלוח שוטרים לפזר הפגנות? אנשי "בני עקיבא" מתנגדים למדיניות הממשלה. אנשי המפד"ל מתנגדים למדיניות הממשלה. אנשי הליכוד מתנגדים למדיניות הממשלה; אנשי צומת, אנשי יעוד, אנשי חב"ד.

רחבעם זאבי (מולדת):

שכחת מישוהו.

יצחק לוי (מפד"ל):

אנשי מולדת. כתובתיהם ידועות. בואו ותעצרו את כולנו. יהיה לכם הרבה יותר פשוט. לא תצטרך בכל פעם לטרוח ולהגיב.

אדוני סגן השר, עשית מעשה חמור. החלטתך היא חמורה; אני מקווה שלא תהיינה לה תוצאות, אבל ההכרזה עצמה היא הכרזה חמורה.

אתמול שמענו מיושב-ראש הכנסת, בהזדמנות חגיגת משהו, בארוחת ערב, שיש פעמים במשטרים דמוקרטיים, שמרוב רצון להשליט את המדיניות שלהם, הם הפכו להיות טוטליטריים ואוטוקרטיים. אני חושב שזה מה שקורה למפלגת העבודה ולממשלה.

אז תמשיכו לדכא. אבל בדיכוי לא תשיגו דבר. התוצאה תהיה הפוכה. גם אם יש לממשלה הזאת נקודות מסוימות שאולי ניתן היה לשתף בהן פעולה, או ניתן היה אולי להעריך את פועלה, הרי במעשים שאתם עושים אתם מרחיקים את כולם מהממשלה.

אדוני סגן השר, אני רוצה לפנות אליך לבוא ולהתנצל. יושבים כאן ביציע הציבור חברי "בני עקיבא", מזכ"ל "בני עקיבא" ונציגים אחרים, ואני מקדם אותם בברכה. אני חושב שתשובתך צריכה להיות כאן – התנצלות על מה שאמרת לגבי "בני עקיבא" וחב"ד, התנצלות והערכה לפועלם. אני בכל אופן מקווה שלא נצטרך להעלות הרבה הצעות מהסוג הזה, שיש בהן משום אותם סממנים אנטי-דמוקרטיים חמורים. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את חבר הכנסת משה פלד, ואחריו – חבר הכנסת משה מאיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ואם הוא איננו?

היו"ר א' סלמוביץ:

ואם הוא איננו – חבר הכנסת רחבעם זאבי, כמובן.

משה פלד (צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הסרט השחור שענדתי על דש חולצתי, כאלף עדים הוא על תחושתי ביום הזה.

נדמה לי כי ה"פיגוע" באולם בקהיר הוא אחד הפיגועים הנוראים שידעה מדינת ישראל מאז היווסדה.

אני עובר לנושא שעליו מדובר. זה למעלה משנתיים טורחים לגיונות מפלגת העבודה, החל בגנרלים הבכירים ביותר ועד אחרון החיילים, בהובלת מסע מרושע ואכזרי של דה-לגיטימציה כנגד ציבור חובשי הכיפות הסרוגות.

תחילתו של המסע היתה בהשתלחות חסרת כבוד ורסן במפעל ההתיישבות המפואר שנבנה על-ידי חניכי "בני עקיבא" ברחבי יש"ע והגולן, בחלוקה הסתמית והנבובה ליישובים פוליטיים וליישובים ביטחוניים. אגב, השבוע כבר שמענו את משנתו החדשה של רבין שאמר, והוא התכוון ליישובים בבקעה וברמת-הגולן: "ליישובים של היום ערך ביטחוני שולי".

המשך המסע היה עם הקמת ממשלת ההונאה, כאשר עוד לפני שהוקמה כבר דיברו שריה המיועדים על ייבוש היישובים ביש"ע, דיבורים שיצרו באחת שני מחנות נצים ועוינים זה לזה בחברה הישראלית: המיישבים מחד גיסא והמייבשים מאידך גיסא.

משעבר זמן ומשונכחו שרי הממשלה ומחנה השמאל כי את היצירה האנושית כובשת הדמיון, דוגמת זו שבראה הציונות הדתית לאומית, אי-אפשר להכניע בקלות, עברו אל היעד הבא, אל הנוער, אל חובשי הכיפות הצעירים, אל תנועת "בני עקיבא".

באמירות הבל ורעות רוח, בגישה פשטנית המשתקת מלכתחילה כל שיקול דעת לגוף העניין הנדון, יצאתם למתקפה בחזית השנייה, רק שכחתם כי זוהי תנועה המכנסת בתוכה חטיבת חיים אנושית וחברתית אחרת, שונה ומהפכנית, בקליפתה ובתוכנה גם יחד. כבר בעצם השוני שבעוצמת הדבקות האמיתית, השורשית, בעקרונות, טמונה חובת דרך-ארץ כלשהי, מצד כולנו, בפני התנועה הזאת, בפני הנוער הזה.

הנה נתונים מספר שוודאי אינם ידועים, לא לך, כבוד סגן שר החינוך, גם לא לכבוד ראש מועצת מעלות, וודאי לא לאיש ממחנה השמאל. ובכן:

א. ב"בני עקיבא" של 1994 – כ-55,000 חניכים הפרוסים ב-340 סניפים בכל רחבי הארץ.

ב. המפקד האחרון של תנועות הנוער נערך ב-1963, לפני 31 שנים. מאז, הנוער העובד והלומד מקבל 32% מכספי תנועות הנוער. הצופים גם הם מקבלים 32% מכספי תנועות הנוער. "בני עקיבא", כמה הם מקבלים? 7% בלבד.

אלא שמאז עברו מים רבים בירדן, תנועות ירדו ותנועות עלו, אולם התקציבים לעולם עומדים. בדצמבר 1993, כשמפקד חדש עמד להתממש, עצר אותו לא אחר מאשר יושב-ראש המועצה המייעצת לעניין תנועות הנוער שליד משרד החינוך, הלוא הוא חבר הכנסת רן כהן בכבודו ובעצמו, והעצירה הזאת לא סתמית. היא איננה תמימה, ריח הכסף והשלטון נודף ממנה.

ג. שמונה גרעיני של"פ – שמיניות לערי פיתוח – המשתלבים בחיי הקהילה בעיירות הפיתוח, פועלים באמונה ובמסירות בעכו ובבית-שאן, בקריית-גת, באופקים ובקריית-ים וכו'. קשריהם עם התושבים הם קשרים הדומים לקשרי אחים והורים.

בחבר המדינות 8,000 חניכים ב"בני עקיבא", המודרכים על-ידי 700 מדריכים במוסקבה ובמינסק, בריגה, בלנינגרד, בטשקנט, באלמאטה, בסמרקנד, בקייב, באודסה, בחרקוב, בקייב, בדנייפ ופטרובסק. כבוד סגן השר, היש בלבך העוז, או האיוולת, לעצור ולהפסיק פעילות ברוכה שכזאת? הרי שום תנועה אחרת לא מצליחה לקיים פעילות רצופה, ולו בסניף אחד. אז מה היו איומי האיוולת חסרי הטעם הללו?

אני קובע מעל במה זו, כי אין בישראל מאגר חינוכי חלוצי שייקח על שכמו את המשימה הקדושה הזו. רבים ניסו ונכשלו. רק חניכי "בני עקיבא" ממשיכים במלאכת הקודש. בבוקר הם בבתי-הספר ברוסיה, מלמדים עברית, אחר-הצהריים, בערבים ובשבתות – בפעילות תנועתית, ללא תמורה, ללא משכורת. דמי קיום וטיסה בלבד.

אל מול כל העשייה הזאת, ראה היום כל העולם, בשידור חי, את חניכי הנוער העובד והלומד – שנסעו באוטובוס, על חשבון הנוער העובד, כמובן, לקהיר – באולם החתימה בקהיר, כששלטי "אמת" בידיהם. איזו בושה, איזו איוולת, הכול מאסכולת העבודה, אסכולת הכזב.

יצחק לוי (מפד"ל):

חיים רמון לא שלח גם לשם אוטובוס?

משה פלד (צומת):

אולם כל זה מתגמד אל מול השורה התחתונה.

חבר הכנסת לוי, עשה לי, בבקשה, טובה, הישאר עוד דקה אחת, הנה אני מסיים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני כאן.

משה פלד (צומת):

כל זה מתגמד אל מול השורה התחתונה, אל מול העשייה בשטח: 100 יישובים פורחים ומשגשגים, למרות כוונות הייבוש ולמרות תהליך הדה-לגיטימציה. 100 יישובים הוקמו ב-25 השנים האחרונות ומקשטים את מפת ארץ-ישראל, בנחישות, בעקשנות ובמסירות אין-קץ, באמונה שלמה ובאהבה ללא תנאי לארץ-ישראל ולציונות.

גודל העשייה ההתיישבותית מתעצם שבעתיים אל מול החידלון והאין-אונים של התנועות המיישבות האחרות, אל מול נפילתם של רביד וחריש, פלך, כישור וייט"ב, אל מול הריקנות של תנועות הנוער המסורתיות ועזיבת הנוער אותן.

לא, לא כל רוח של מצוקה יכולה לשבר אותם ולמוטטם, אלא שהמקומם בהתפרצות ובהשתלחות הזאת של בכירי העבודה בנוער הנפלא הזה של "בני עקיבא" הוא ההתפארות והגאווה הנסוכה על פניהם של המשתלחים, כאילו היה זה מעשה של תעוזה ואומץ רוח ופסגת ניצחונם של האדם החופשי בישראל.

אין לכם, ידידי חברי הכנסת, כל צידוק לקיום איומכם ולקיום תנועתכם אם תאמצו את תסמונת החולי והרמייה שבשמם אתם יוצאים למלחמת החורמה בתלמידי ישיבות ההסדר. משעה שכתבתם לוחות ברית משלכם, לעצמכם, וקבעתם בהם מאבק רציף בחובשי הכיפות, מאבק בציונות הדתית-לאומית, הרי מאז הפכתם מתנועה יוצרת, מתנועה בונה ונבנית, לתנועה הורסת, לתנועת רמייה וכזב.

מהרגע שבו תבינו כי עתידה של מדינת ישראל מצוי במאגר הנעורים שלה, מהרגע שבו תבינו כי "הזרעים בדמעה ברנה יקצרו", כי אז תהפכו לאנשי יצירה, לאנשי עשייה יהודית, ציונית ולאומית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה פלד. אני מזמינה את חבר הכנסת משה מאיה – איננו באולם. אני מזמינה את חבר הכנסת רחבעם זאבי. אחריו – חבר הכנסת גדליה גל.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אבל ודואב אני ביום הזה, ביחד עם כל נאמני ארץ-ישראל, על חרפת קהיר, על כך שראש ממשלתנו חתם על כתב כניעה לפני ראש כנופיות אש"ף, שעוד תעתע בו ברגע האחרון.

אם לא נתפכח, יהיה היום הזה, כ"ג באייר התשנ"ד, תמרור וסימן להתחלת חיסולה של מדינת היהודים, רחמנא ליצלן, מין התאבדות מרצון.

ואולי דווקא מהיום הזה תצמח תשועתנו, והממשלה הזאת, ממשלת הכפירה והחיסול, תעבור מן העולם במהרה, ונשוב להיות אדוני הארץ הזאת, שניתנה לנו בהבטחה אלוהית ובדם הבנים, ונהיה עם חופשי בארצנו.

גברתי היושבת-ראש, סגן שר החינוך, התרבות והספורט, מיכה גולדמן, הודיע במוסקבה, כי הוא ישעה את פעילותם של נציגי תנועות "בני עקיבא" וחב"ד ברחבי חבר המדינות. הוא הגיע להחלטה ה"אמיתית" וה"שקולה" הזאת בשל הפגנה שארגנו נציגי התנועות האלה נגד ראש הממשלה רבין ליד בית-הכנסת הגדול במוסקבה.

בהיגיון הזה צריך היה לסגור את תנועות הנוער של השמאל, את הקיבוצים, את "נעמת" ועוד כל מיני גופים שנהגו להפגין נגד ראש הממשלה המנוח מנחם בגין בזמן מלחמת של"ג.

אומר גולדמן שהם קראו לרבין "בוגד". לבגין קראו בזמנו "רוצח".

ועכשיו מתברר גם שתנועת "בני עקיבא" לא ארגנה את ההפגנה הנ"ל ולא השתתפה בה, וגם תנועת חב"ד לא השתתפה בהפגנה נגד רבין במוסקבה. אבל העובדות והאמת אינן חשובות. מיכה גולדמן צריך להפגין לויאליות ונאמנות לאדונו, שעשאו סגן שר, והגזירה יצאה מלפניו, ולעזאזל העובדות ולעזאזל הדמוקרטיה.

ואולי אנחנו עומסים את הגזירה הזאת על מצפוננו של סגן השר גולדמן שלא בצדק, והוא בסך הכול ממלא אחר הוראות אדוניו, שרוצים לבלום את המחאות וההפגנות בכל רחבי העולם היהודי כנגד ממשלת הכפירה והחיסול של ביילין ושריד בראשותו של רבין. נציגיה של הממשלה הזאת מדווחים לה על אכזבה, תמיהה ומחאה בקהילות ישראל. היהודים נבוכים ומבולבלים: הכיצד נכנעה ממשלת ישראל בפני הטרור הערבי? הכיצד סורס צבאה המפואר של ישראל? הכיצד נפלו הכרעות גורליות על עתידו של עם ישראל בקולותיהם של עוכרי הציונות? הכיצד ביישה זקנותו של רבין את צעירותו? איך נפל משמים הילל בן-שחר?

האם סגן השר גולדמן יודע מי היא תנועת חב"ד, מעשיה ומפעליה החובקים עולם? האם הוא יודע מה עשתה תנועה זאת במקומות נידחים ושכוחי-אל כדי להחזיר יהודים אל חיק היהדות, כדי להשיב נשמות תועות וטועות? האם הוא יודע על טיפול ביתומים, מפעלי גמילות חסדים, מתן בסתר, אור בחנוכה ומצה בפסח ושמחה בפורים, חגיגות בר-מצווה ועוד מפעלים יהודיים שעושים שליחי חב"ד בכל העולם?

חבר הכנסת פלד, זה לא חברי.

משה פלד (צומת):

סליחה.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם כל אלה מפריעים לסגן שר החינוך, התרבות והספורט של ישראל?

האם סגן השר יודע שתנועת חב"ד פעלה בברית-המועצות כאשר פעולותיה היו בלתי חוקיות במשטר של אז, ואנשיה הביאו את הבשורה היהודית תוך סכנת נפשות ובחירוף נפשות? את התנועה הזאת הוא רוצה להעניש בחרם?

האם סגן השר יודע מי היא תנועת "בני עקיבא", שזכויותיה ומעשיה האדירים חקוקים על פני מפת הארץ? שבניה הם היום המפקדים המעולים בצה"ל? שהעמידה לנו דורות של חלוצים ולוחמים בעלי הכרה יהודית שורשית ונכונות להקרבה ולהתגייסות למען העם והמדינה?

יצחק לוי (מפד"ל):

ותלמידי חכמים.

רחבעם זאבי (מולדת):

שהיא תנועה ערכית ומחנכת על ברכי תורת ישראל והמוסר היהודי בתקופה של אובדן דרך בעם ובעולם? גם את תנועת "בני עקיבא" רוצה סגן השר לחסל?

סגן השר גולדמן לא שלח את תנועות חב"ד ו"בני עקיבא" לרוסיה, לא אתמול במשטר הבולשביקי וגם לא היום, והוא לא יכול להחזיר אותנו משם והוא לא יכול להפסיק את פעולתן הברוכה שם.

אבל הוא ניסה לעשות זאת לפי מיטב השיטות הבולשביקיות שמפלגתו מחזיקה בהן ונוהגת לפיהן. אנחנו מכירים את השיטות הבולשביקיות של נטילת השלטון בכוח, בשקרים, בהבטחות שווא. אנחנו מכירים את השיטות הבולשביקיות של דיכוי היריב הפוליטי, של רדיפות פוליטיות, של פיטורין, של הרעבה, של רצח אופי, וכל זה מפני המטרה הקדושה, ובהנחה בסיסית שהיריב הוא פחדן, הוא מוג לב ולא יחזיר מלחמה.

אנחנו מכירים את הדרך הבולשביקית לתבוע את זכות ההפגנה, ואת זכות הדיבור, ואת זכות הצעקה, כל עוד הם אינם בשלטון; ולנהוג להיפך כאשר הם נוטלים את הגה השלטון.

אבל הבולשביזם לא יעבור. סגן השר גולדמן לא יפסיק את פעולותיהן של תנועות חב"ד ו"בני עקיבא", כי גזירותיו אינן ציוניות, אינן יהודיות ואינן דמוקרטיות. כדאי לממשלה לבדוק ולבחון את הצהרותיו וכוונותיו של סגן שר החינוך. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמינה את חבר הכנסת גדליה גל. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

גדליה גל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גם עבורי היום הזה הוא יום מיוחד, הוא יום של סיכוי גדול ותקוות גדולות. אני מוטרד גם ממה שקורה היום, וכל אחד צריך להיות מוטרד, אבל בעיקר האם בסופו של תהליך, בעוד ארבע או חמש שנים, יישארו בידינו אותם נכסים ביטחוניים שחשובים לנו בשביל הדורות הבאים. זה הדבר העיקרי שעומד גם היום לנגד עיני. כי ארבע-חמש השנים האלה תעבורנה חיש מהר, והשאלה היא מה יישאר לדורות הבאים.

אני מאוד מוטרד, ובמידה מסוימת אני מתוסכל, כי אני פוגש בבית הזה, גם בצד הזה וגם בצד שלנו, קבוצת אנשים שקשה להם לחיות במצב שבו נשמעים קולות רמים מהצד הזה האומרים: לא לוותר על שום דבר, לאחוז בכול; וכתוצאה מזה נוותר על הכול. ובצד שלנו נשמעים הקולות: מראש לוותר על הכול. והקולות משני החלקים האלה גם יחד יביאו אותנו למצב שאנחנו נוותר על כל הנכסים הביטחוניים, כמו בקעת-הירדן ורמת-הגולן, שאפשר שיישארו בידינו, משום שאין שם התיישבות ערבית ואין סיבה שלא נישאר שם.

אבל היות שאני אופטימי מטבעי, אני עוד מאמין שתימצא הדרך בין האנשים השפויים – –

משה פלד (צומת):

אשרי המאמין.

גדליה גל (העבודה):

– – בשני המחנות, שמוכנים לוותר על הרבה בתנאי שיישאר משהו, כנגד האלטרנטיבה שלא לוותר על דבר ולהישאר בלי שום דבר.

לפנינו תקופה קשה. מה שעברנו בחודשים האחרונים זה רק הטרקלין. אלה שרוצים לחבל בסיכוי לחיות יחד בשלום, הזמן אף להם והם יעשו הכול כדי לחבל, ומשמעות חבלה היא רצח והרג וכל

אותם דברים שאנחנו מצווים לעשות כל מאמץ כדי למנוע אותם. אבל יבואו עלינו ימים קשים מאוד, והשאלה היא איך ננהג איש באחיו, כיצד ננהל את הוויכוח, כיצד ננהל את המאבק הזה.

צר לי שיש אצלנו חברים שאולי איבדו את ההערכה למלה הנאמרת, כמו למלה הכתובה, כל מלה אפשרית וכל דבר, ככל שאומרים אותו באופן קיצוני יותר – יותר טוב ומוסיף.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה מתחיל מראש הממשלה, חבר הכנסת גל.

גדליה גל (העבודה):

אני נזעקתי – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

הוא גם חבר בבית הזה. זה מתחיל מראש הממשלה, שלא מכבד את המלה הנאמרת.

גדליה גל (העבודה):

אני דן עכשיו בנו. למה לי לעסוק בראש הממשלה?

אני לא חושב שסגן השר מיכה גולדמן הציב לעצמו מטרה לפרק את "בני עקיבא", וגם בהצעה לסדר-היום לא קבעתי ש"בני עקיבא" אמרו את מה שאמרו במוסקבה. נזעקתי משום שנאמר מה שנאמר שם, וזה נאמר לא רק שם אלא זה המשך למה שנאמר פה חודשים רבים, החל מ"רבין ערפאת", דרך "רבין בוגד", וכיוצא באלה דברים שמן הראוי היה לגנותם. והצטערתי צער רב, חבר הכנסת לוי, שבין הדברים שאמרת לא מצאת לנכון לומר מלה אחת בגנות המלים האלה. כך אנחנו מתחילים את הוויכוח, שיהיה קשה?

חזרתי אמש בשעה 01:30 מספיר בערבה. והדבר הראשון שראיתי כשנכנסתי לירושלים היה עמוד חשמל ועליו תמונה של "רבין בוגד". האם זה לא ראוי לגינוי? גם כשאתם מנהלים מאבק וויכוח עם סגן השר גולדמן, לא מצאת, אתה, יצחק לוי, צורך לומר מלה אחת בגנות העניין הזה?

משה פלד (צומת):

אנשי מפלגת העבודה תלו. להם מותר?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

משה פלד (צומת):

אנשי מפלגת העבודה תלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת לא להפריע.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, את היית אתנו בבקעה ושמעת את אנשי הבקעה מדברים על רבין.

משה פלד (צומת):

אנשי רמת-הגולן ואנשי הבקעה הם אנשי העבודה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז אנחנו מחליטים לגנות את מפלגת העבודה בנושא זה?

יצחק לוי (מפד"ל):

בין השאר.

גדליה גל (העבודה):

אם משיהו צעק לבגין, זיכרוננו לברכה: "רוצח", האם הוא לא היה ראוי לכל גינוי, והאם לא – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

צעקתם, צעקתם, בכל הגרונות צעקתם, ואף אחד לא – – – ולא היה צדיק אחד ביניהם שבא לצעוק נגד.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת הירשזון, אני מבקשת לא להפריע.

גדליה גל (העבודה):

הדבר היה ראוי לכל גינוי. הדבר גונה. אף אחד לא יכול להעלות על הדעת להשתמש בביטויים כאלה. צריך לשרש ולהוציא אותם מהלקסיקון.

לא אגלה סוד אם אומר, שלפני שלושה או ארבעה חודשים פנו אלי אנשי "אמנה" או מועצת יש"ע וביקשו שאחתום על מנשר התובע שלא לתת נשק בידי מרצחים, ועשיתי זאת. חתמתי. כי אני חושב שלא צריך לתת נשק בידי מי שעסק ברצח.

שאול יהלום (מפד"ל):

ואיך אתה מתייחס לזה שרוב חברי הכנסת חתמו על כך שעכשיו נותנים נשק לאש"ף?

גדליה גל (העבודה):

אבל חודש לאחר מכן, כשהתחילו להופיע השלטים "רבין בוגד", פניתי אליהם ואמרתי: אולי גם זה ראוי לגינוי?

יצחק לוי (מפד"ל):

הם באמת גינו.

גדליה גל (העבודה):

והם החתימו חברים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה יודע שגינינו את זה.

גדליה גל (העבודה):

לא גינו. משה נתן לי את הנייר הזה אתמול, כי שאלתי אותו: למה לא הוצאת את זה? ואני פניתי אליהם לא מפני שמישוהו אמר שעשיתי אתם עסקה. אני חתמתי כי חשבתי שאני צריך לחתום, ושמחתי כשהם אמרו לי שצריך לגנות את התופעה הזו של "רבין בוגד".

זבולון המר (מפד"ל):

נכון.

גדליה גל (העבודה):

והם החתימו את סילבן, את פלד, את בגין, את מרידור, יצחק לוי, מיכאל איתן, שטרית מאיר, בדש פיני, רון נחמן, הירשזון, חנן פורת, דוד לוי, רחבעם זאבי, משה קצב, שילנסקי, ביבי יגאל, גדליה גל, אסעד אסעד, אבנר שאקי, פרוש, הלפרט, אברהם שפירא, והשאירו את זה במגירה. ועל כך אני מצטער.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה פורסם בעיתון.

גדליה גל (העבודה):

ואתה, סגן השר מיכה גולדמן, אם "בני עקיבא" לא קראו שם "רבין הוא בוגד" – תתנצל. ואם אתה נתקל בתופעה שכן קוראים קריאות כאלה, תשתמש בכל הכוח הסמכותי והחוקי שיש לך כדי לדאוג שהדבר הזה ייעקר משורש. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם הירשזון.

גדליה גל (העבודה):

לא קראתי את שמו של חבר הכנסת זבולון המר, כי השם לא היה ברור.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להזכיר את מה שאמר חבר הכנסת גדליה גל, שגם חבר הכנסת זבולון המר חתום על המסמך הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת גדליה גל – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אחרים לא ידידים?

אברהם הירשזון (הליכוד):

בוודאי, ברור. שמרתי במיוחד שטר של 10 שקלים שהגיע לידי כעודף מהמכולת – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה הולך למכולת?

אברהם הירשזון (הליכוד):

כן, שאול, כאחד האדם.

– שטר שכתוב עליו "רבין רוצח" ועוד כל מיני כינויים מסוג זה, רק כדי לעמוד מעל הדוכן הזה ולומר, שאני מגנה את זה בכל תוקף ובכל לשון ומוחה נמרצות נגד השיטה הזאת.

עם זה, אני רוצה לומר לך, כאשר מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, היה ראש ממשלה, המפלגה שלך ואנשיה מהצפון ועד הדרום בשלטי חוצות, בהפגנות בכירות, בהפגנות יום ולילה ליד ביתו של ראש הממשלה, השתמשו בכינויים האלה של "בגין בוגד" ו"בגין רוצח", בכל הכינויים האלה. הם באו מבית-מדרשכם. אתם העמדתם את הסטנדרד הזה.

עובדיה עלי (הליכוד):

מה הקשר לסתימת פיות?

אברהם הירשזון (הליכוד):

ולא שמעתי אף אחד, לא היה צדיק בדורו במפלגת העבודה באותו זמן, שיבוא ויאמר: אני מוחה על כך. אלא שחיתתם היתה מותרת, אולי משום שהם אנשי הליכוד. וזאת כהערת אגב לדברך.

אני מצטרף לאלה שאמרו שהיום יום קשה למדינת ישראל. לגבי הוא יום עצוב. אינני חושב שהחלוצים שבנו את המדינה הזאת חלמו אי-פעם בחייהם, בחלום הגרוע ביותר, שממשלה ישראלית במדינת ישראל, מדינת היהודים, תנהל משא-ומתן שלומיאלית כזה, שיביא אותנו לא להסכם שלום. היום בקהיר – זה לא היה הסכם שלום. זאת היתה הליכה לקנוסה, במלוא מובן הביטוי. אם יש בהיסטוריה אירוע שדומה להליכה לקנוסה, היום זאת היתה הליכה לקנוסה.

גברתי היושבת-ראש, הקלקולים בממשלת רבין גדלים והולכים. אילו היו מספרים לי את הסיפור הבא על סדרי ממשל במדינה מודרנית, הייתי תוהה בקול רם לאמור: המדינה והעומד בראשה השתגעו. ראש הממשלה הישראלי השיג בוודאי שיא עולמי במספר התיקים שהוא מחזיק בהם: ראש הממשלה, שר הביטחון, שר הבריאות, שר הדתות, שר הפנים. ואולי שכחתי עוד איזה משרד. כדאי לבדוק אפשרות לרשום את שמו בספר השיאים של גינס. אינני חושב שיש לזה תקדים, לא בממשלת ישראל ולא בממשלות מודרניות אחרות.

על התופעה הזאת משלם הציבור הישראלי בחיי היום-יום ובחיי השעה. הרי לא ייתכן שבמדינה עתירת בעיות ועם מדיניות חוץ כשלנו יכהן איש אחד, ויהיה מוכשר ככל שיהיה, גם כראש ממשלה

וגם כשר הביטחון. זה מחדל מספר אחת. יש מחיר לדמוקרטיה ולשלטון החוק ולהסדרי הממשל בישראל.

שורת המחדלים הבאים איננה פחות מרשימה. בעוד כל המדינה מתלבטת ומתחבטת בשאלת חוק ביטוח הבריאות הממלכתי, לא מזדרז ראש הממשלה וראש מפלגת העבודה למנות שר במשרה מלאה. גם משרד הפנים נותר יתום משר, ולראש הממשלה פתרונות. הרושם הוא, שהתיקים מחכים למישהו כדי לפתור בעיות פנים-מפלגתיות וקואליציוניות.

ענייני הבריאות והפנים של העם יכולים לחכות, אליבא דראש הממשלה. גם בתחום משרד הדתות יש הפקרות מוחלטת מצד ראש הממשלה. הרושם הוא שהחלטת יצחק רבין שלא לאייש תיק חשוב זה איננה, במחילה, לשם שמים. יש לו בוודאי תוכנית מגירה שנועדה לאפשר למאן דהוא, למפלגה כלשהי לשוב לממשלה ולקבל תיק. לכן אנחנו עדים יום יום להידרדרות גוברת והולכת בשירותי הדת במדינת ישראל, אבל הדבר הזה איננו מטריד את ראש הממשלה.

כותבת סופרת "הארץ" הגברת גולן ב-26 באפריל 1994: "למחרת חתימת ההסכם בין ש"ס לבין רשימתו של חיים רמון להסתדרות התקשר בכיר בלשכת ראש הממשלה למנכ"ל משרד הדתות זאב רוזנברג, והורה לו לחדול מכל פעילות של מינויים למועצות הדתיות וכן להקפיא את הדיונים בוועדות התמיכה למוסדות התורניים בכל הנוגע לתמיכות חדשות". ראש הממשלה, כדרכו, התנער מהנושא הזה.

רבתי חברי הכנסת, ידידי סגן השר מיכה גולדמן, ההכרזה שלך לא היתה סתמית. אתה יודע מה, אולי לטובה היא, משום שמגיע לתנועת "בני עקיבא" שאנחנו, מעל דוכן הכנסת הזאת – ואני מכהן כראש תנועת נוער במשך 20 שנה, עד השנה האחרונה – מגיע לתנועה הזאת שמעל דוכן הכנסת חברי סיעות, לא רק מהמפד"ל אלא גם ממפלגות אחרות, יאמרו לה: יישר כוח. יש להם תנועה נהדרת, יש להם מדריכים נהדרים, יש להם חניכים נהדרים. הם אחת התנועות היחידות שמחנכות לערכים במדינת ישראל ומחוצה לה. ואנחנו פוגשים אותם בכל מקום ובכל אתר.

וגם חב"ד. אולי שנויות במחלוקת עכשיו פעולות של חב"ד, אבל לומר שהתנועה הזאת לא הגיעה ברחבי העולם לכל מקום שיש בו יהודי כדי לתת לו קצת יהדות? כך, במחי יד, מחסלים אותם?

גברתי היושבת-ראש, הזכיר פה חבר הכנסת קודם ואמר, שבמשך 20 השנים האחרונות אנחנו מנסים לעשות הכול כדי שבתנועות הנוער יהיה מפקד חדש. הרי זה דבר לא נורמלי. לפני 30 וכמה שנים היה מפקד. השתנו דברים במדינת ישראל. ואתה יודע, אדוני סגן השר, ואני שוחחתי אתך על הנושא הזה, כל הניסיונות מטורפים. היתה ועדה. לקחו מומחים, והמומחים ישבו ובנו דיאגרמות. והחליטו שביום זה וזה מתחיל מפקד תנועות הנוער. באתם אתם והטלתם וטו על העניין הזה, בתחום זה או אחר. מכתבי לשר החינוך בנושא זה אפילו איננו זוכה למענה.

לכן אני אומר, על רקע זה, כנראה ההתחזקות של תנועת "בני עקיבא" ותנועות דומות לה, בצורת הממשל שאתם מנהלים, כפי שקראתי פה, מוציאה אתכם מדעתכם, ולכן האמירות שלכם אינן מחושבות, אינן יוצאות לאחר חישוב מדויק, אלא הן תוצאה של כעס פנימי הולך וגובר. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אברהם הירשזון. אני מזמינה את סגן שר החינוך והתרבות להתייחס להצעות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני שעות מספר נחתם בקהיר ההסכם עם הפלשתינים, הסכם אשר יביא, אנו מאמינים, לעתיד חדש וטוב יותר למדינת ישראל ויפתח פתח לעתיד טוב יותר לכל מדינות המזרח התיכון.

שאול יהלום (מפד"ל):

מי מאמין? אתה מאמין?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הסדר זה, אשר עדיין יש חילוקי דעות פנימיים לגביו, נחתם כעת, ומדינת ישראל וממשלת ישראל, כמו גם הפלשתינים, יעשו ככל הניתן על מנת לקיימו, וזאת גם אם אין הדבר נראה בתחילה לקבוצות שונות באוכלוסייה היהודית והערבית כאחת.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש לנו 50 חללים מאז אוגוסט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

מדינת ישראל תעמוד עתה בפני מטרה לא קלה. קיצונים משני המחנות יבואו לחפש ולהרוס את ההישג, ולכן על כולנו לקום ולהתאחד.

חברי הכנסת, העולם כולו בוחן אותנו, ובייחוד כאשר אנו נמצאים מחוץ לגבולות המדינה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אתה יודע שלפני ההסכם הזה נחתם הסכם נוסף, הסכם אש"ף-חמאס". כולם יודעים שהחתימה שלו קדמה להסכם של אש"ף-ישראל. אתה יודע בדיוק מה כתוב בהסכם אש"ף-חמאס", שהם לא יפריעו להם. אתה יודע את זה טוב מאוד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, תאפשרי לי. יש כאלה שמפריעים באופן קבוע, אבל כאלה היו גם בעבר וגם יהיו בעתיד, כנראה.

בשבוע שעבר ביקר ראש הממשלה ברוסיה, ביקור היסטורי של ראש ממשלת ישראל, ביקור ראשון אצל נשיא רוסיה. במהלך הביקור, ועל כך אין עוררין, הפגינו נגד ראש הממשלה מפגינים חובשי כיפות אשר נשלחו לחבר המדינות על-ידי מדינת ישראל למען הפצת הרעיון הציוני, למען קידום האינטרסים של מדינת ישראל, למען עידוד העלייה.

שאול יהלום (מפד"ל):

המפגינים היו מקומיים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

בחבר המדינות פועלים כיום כמה עשרות שליחים הנשלחים על-ידי מדינת ישראל ובמימונה, זאת נוסף על שליחים שנשלחים על-ידי הסוכנות היהודית, אשר מבצעת פעילות מבורכת. שליחים אלה הם המראה של החברה שלנו, הם המייצגים את מדינת ישראל, את אמונותיה, כוונותיה, רצונותיה, את ה"אני מאמין" שלה.

גברתי היושבת-ראש, תנועת "בני עקיבא" פועלת זה זמן רב בחבר המדינות. פעולתה מבורכת וחשובה ואנשיה נמצאים ומגיעים למקומות רבים ורחוקים, אשר חלקם מבודדים ותנאי המחיה בהם קשים. מי כמוני, שממונה על הנושא, יודע את העבודה המיוחדת של אנשי "בני עקיבא", ועל כך מגיעה להם תודה מיוחדת.

מדינת ישראל ומשרד החינוך מברכים ומודים על הפעילות המבורכת של "בני עקיבא", כמו גם על הפעילות המבורכת של תנועות אחרות, כמו התק"ם, הנוער העובד והלומד ו"השומר הצעיר".

בשבוע שעבר, פעילותם של חלק מהחניכים לא עלתה בקנה אחד עם מטרתם ושהייתם ברוסיה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בכוונה זה רק תנועות השמאל?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לא, לא, עשיתי את זה בשלבים.

חברי הכנסת, מדינת ישראל מתגאה בהיותה מדינה דמוקרטית, מדינה שבה לכל אחד ואחת מאתנו יש אפשרות להביע את דעתו בגלוי ולא לפחד מתוצאות הבעת דעה זו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה קורא את הנאום הלא-נכון. החלפת דפים עם מישהו. אתה בעד דמוקרטיה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת זאבי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אולם כיהודים וכישראלים אשר נמצאים בחוץ-לארץ במהלך אירוע רשמי של מדינת ישראל, אנו מצפים, ודווקא מאותם גופים אשר באים לחנך ולטעת ציונות, להתנהגות שונה.

מנחם בגין, זיכרונו לברכה, שהזכירו אותו כאן, אמר בזמן שכיחן כיושב-ראש האופוזיציה, שכשהוא יוצא אל מחוץ לגבולות המדינה הוא מניח בצד את כל חילוקי הדעות הפוליטיים והוא יוצא כמייצג של כל עם ישראל.

חילוקי דעות והשקפות הם מסממניה של מדינה דמוקרטית. כל חברה אנושית, כל שכן החברה הישראלית, הינה מרקם רב-גוונים של השקפות. ריבוי זה של השקפות ואורחות חיים הוא בדרך כלל נכס השמור לחברה לטובתה, ויש עמו ברכה מבחינות רבות. אך יש שהריבוי הופך לקיטוב, כאשר חלקים שונים באוכלוסייה נאבקים על נושאים חיוניים להם במנוגד לחלקים אחרים. מאבק זה הינו

מאבק לגיטימי. אך נשאלת השאלה, האם במעמד ממלכתי חד-פעמי, היסטורי, שהיה בביקורו של ראש הממשלה במוסקבה, היו צריכים להעלות חילוקי דעות אלו בחריפות כזאת.

יכולתי כאן, ואני לא רוצה להשתמש, כפי שעושים לפעמים חברי כנסת שהופכים את הבמה הזאת ומציגים כל מיני אביזרים – כדי להוכיח את מה שהיה במוסקבה בביקורו של ראש הממשלה. יכולתי כאן מעל הבמה להציג את התמונות ולהראות את המראה הנורא שהיה בבית-הכנסת, עם אותן דמויות שמצולמות על-ידי צלמי העיתונות שהיו שם, לא צלמי ממשלה. יכולתי להראות סטיקרים שהופצו על-ידי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אז מה? אני מאמין לך שכך אמרו – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

תשמע את סוף דברי.

איזה מין התנהגות זאת, כאשר ראש הממשלה מגיע לבית-הכנסת במוסקבה, היחידים שצועקים ומפריעים הם יהודים מ ישראל.

יצחק לוי (מפד"ל):

מי, שהרוסים יפגינו? מה אכפת להם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הפגנה כזאת תוצאתה אחת – ערעור חוזקו ועוצמתו של העם היהודי במדינת ישראל. אלה שהפריעו גרמו נזק לא רק למדינת ישראל אלא בעיקר לחבריהם מאותם גורמים שנשלחו. כך תמכו במבצע אלה שעזרו וסייעו.

אני רוצה לומר שהיו גם גורמים רבים שסייעו לביקורו של ראש הממשלה. תנועת "בני עקיבא" העולמית, שקיבלתי ממנה אתמול מכתב, ואני בטוח שגם חברי הכנסת של המפד"ל קיבלו, כמו ששר החינוך קיבל, אני יודע ואני ראיתי במו עיני איך חלקם הגדול נרתם לעשות הכול כדי שביקורו של ראש הממשלה יהיה מוצלח ויביא כבוד למדינת ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

איך זה מסתדר עם המסקנה שלך?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

חבר הכנסת זאבי, אני אגיד את מה שיש לי להגיד בצורה מסודרת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש לשאול.

היו"ר א' סלמוביץ:

אי-אפשר. הוא באמצע דבריו. בתום דבריו נאפשר לך לשאול.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להזכיר שהפעילות בחבר המדינות היא פעילות של מספר רב של תנועות. אפשר לראות שם גם את תנועת בית"ר, שחבר הכנסת הירשזון רצה לשמוע את שמה, ואפשר לראות תנועות וגופים וולונטריים שפועלים בחבר המדינות. מורים ישראלים מתנדבים יוצאים במסגרת משרד החינוך ולשכת הקשר לפעילות בחבר המדינות, ומשרד החינוך והתרבות מסייע ועושה הכול כדי להבטיח פעילות בלתי פורמלית ופעילות פורמלית ברחבי חבר המדינות, מה שהיה ברית-המועצות.

גברתי היושבת-ראש, טענה נוספת אשר עלתה לאחרונה הינה השעיית ביקורי תלמידים בכפר-חב"ד. אני רק יכול להצטער על שחבר הכנסת מאיה, אשר העלה את הנושא, לא נמצא כאן. לכן לא אומר את הדברים האלה בעל-פה, אלא אענה לו בכתב ואתייחס לדברים.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני סגן השר, כולנו הזכרנו את חב"ד – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני אתייחס – אבל לא על הביקורים בכפר-חב"ד אלא בחבר המדינות.

אנו, במשרד החינוך, נתקלנו בתופעות של הסתה פרועה, שטיפת מוח ועוד פעולות, אשר לא לשם כך נשלחו הילדים. אני מקווה מאוד שנוכל בקרוב להמשיך במסורת יפה זו, אך זה, חברי הכנסת, תלוי אך ורק באנשי חב"ד עצמם, אשר חייבים להחליט אם הם פועלים לקירוב לבבות בעם ישראל או לנטיעת איבה ושנאה בין יהודים לערבים, בין חילונים לדתיים.

ולבסוף, אני רוצה לקוות שהמקרה החד-פעמי שהיה במוסקבה הוא באמת מקרה חד-פעמי. אני הדגשתי גם בהודעות שיצאו ממוסקבה שאנחנו לא מדברים על הפסקת הפעילות של "בני עקיבא" בחבר המדינות, ומה שנכתב בעיתון זה שאנחנו מתכוונים להשעות אותה פעולה, השעיה ולא הפסקת פעולה, לאחר שהדברים ייבדקו. אמש נפגשתי עם אנשי חב"ד והודעתי להם, שלגבי הפעילות בחבר המדינות אין לנו שום כוונה להפסיק פעילויות אלא להרחיב.

השר המר התחיל בהפעלת שלושה בתי-ספר בחבר המדינות, אני הרחבתי את זה ל-13 בתי-ספר, ואני מתכוון להרחיב את זה ל-15.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כל דבר טוב שאתם עושים, השר המר התחיל בזה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

מעשה טוב, צריך להזכיר אותו. זה מגיע לאדם שעשה דבר חשוב וטוב, וצריך להזכיר את זה.

אנחנו הרחבנו ל-13 בתי-ספר, והכוונה להרחיב ל-15 בתי-ספר.

אנחנו גם נאפשר לתנועות הנוער להרחיב את הפעולה שלהן בחבר המדינות.

יצחק לוי (מפד"ל):

לרבות "בני עקיבא".

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לכל תנועות הנוער נאפשר להרחיב את הפעילויות.

מדברים על חלוקה כזאת או חלוקה אחרת, והזכיר פה חבר הכנסת הירשזון חלוקה לגבי תנועות הנוער. לא התייחסנו – גודל כזה או גודל אחר. כל תנועת נוער שתמצא לפעול ולהרחיב את הפעולה שלה, אנחנו נעשה הכול כדי לסייע לה. כל מי שיכול לסייע לעלייה למדינת ישראל, אנחנו נסייע לו.

אני רואה בפעולה של תנועות הנוער הציוניות הצהרה לגבי העלייה למדינת ישראל.

עשינו פעולה נוספת בפרויקט נעל"ה – נוער עולה לפני ההורים – ובפרויקט נעל"ה-16. הרחבנו את הפעולה.

משה פלד (צומת):

זה מכון גם לפעולה של הנוער העובד היום בקהיר?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אנחנו הולכים להרחיב את הפעולה של נעל"ה-16.

אנחנו עושים פה פעולה רחבה עם התנועה הקיבוצית על כל חלקיה.

משה פלד (צומת):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה, חבר הכנסת פלד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני רוצה לומר כאן מעל הבמה, בשבוע הבא אני עומד להיפגש עם אנשי תנועת "בני עקיבא", כפי שנפגשתי אתמול עם אנשי חב"ד וכפי שאני עומד להיפגש עם התנועות הקיבוציות. אנחנו מתכוונים להסביר להם שאנחנו רוצים להרחיב את הפעולות בחבר המדינות.

אני רוצה לראות באירוע שהיה במוסקבה אירוע חולף, ושכולנו יחד נעשה הכול כדי שהעלייה למדינת ישראל תגבר ותעלה לטובת כולנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, הוא לא ענה לנו. אני מבקש שתבקשי ממנו שיענה לנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, אני לא יכולה לחייב אותו. אני לא אחראית לתוכן הדברים שנאמרים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החינוך והתרבות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני סגן השר, בדברייך כל הדרך ניסית לדבר בקו פייסני. אני חושב שגם אני וגם חברי נעריך מאוד אם תבוא ותאמר, היתה פליטת פה, שגיתי, קורה דבר כזה, ובזה נגמר העניין.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני חושב שאמרתי בצורה ברורה. הלוא היה אירוע. אני לא יכול לבוא ולומר פליטת פה או שגיאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא מדברים על האירוע, מדברים על מה שאתה אמרת.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני אמרתי שאני משווה לגבי אותה עיר ואותו אירוע. לא אמרתי הפסקת פעילות.

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע? בדקת? למדת על התנועות האלה משהו. שולפים מהמותן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני רוצה לבקש להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר החינוך והתרבות.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי מסדר-היום. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת זאבי הזכיר את זיקנתו של ראש הממשלה. לדאבוני, הוא שכח להזכיר מאות אלפי פנסיונרים, גמלאים, שמקבלים בימים אלה חוברת שהוצאה במימון ההסתדרות והיא קוראת להם להצביע בעד הברפלד.

אותם גמלאים שנשחקו, שנגזלו ונגנבו על-ידי קופות הפנסיה של הברפלד, הוא מוציא עכשיו מאות אלפי שקלים, כשהפנסיונרים האלה מקבלים 1,000 או 1,200 שקל לחודש, זה מה שנשאר להם, ושולח להם חוברת ששמה "ניב הגמלאי". הוא שולח את החוברת הזאת, שממומנת בכספי ההסתדרות, למאות אלפי פנסיונרים, וקורא להם להצביע בשבילו ולהציל את ההסתדרות.

שכחת את זה, חבר הכנסת זאבי. אנחנו צריכים להתריע על כך שכספי משלם המסים להסתדרות – כשמאות אלפי פנסיונרים יושבים בבתים ומקבלים כסף קטן, מאות אלפי שקלים הוצאו על חוברת כזאת. זה דבר שחייבים גם היום לומר אותו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. חבר הכנסת שאול יהלום מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, אני ביקשתי, בקשה פורמלית, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק לוי. אני מזדהה עם כל דבריו של חבר הכנסת יצחק לוי.

אני רוצה להעיר שתי הערות קצרות. קודם כול, אדוני סגן השר, אתה הצהרת, ושמעו את קולך ודבריך, שתפסיק הקצבות לתנועות האלה. על זה לא אמרת אף מלה. אנחנו טוענים שכל הדברים הם שקרים. אדרבה, נרצה לראות את התמונות, ואם תתקבל הצעתך להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות, נביא את האנשים.

אבל גם אם זה נכון, בוודאי מותר להפגין בכל מקום, בכלל זה בחוץ-לארץ, והגופים חייבים לקבל את התקציב. זה לא מכיס פרטי של מישהו.

דיברו כאן בעיקר על "בני עקיבא". אני רוצה לומר משפט אחד על תנועת חב"ד, שבתקופת החושך של המשטרים הקומוניסטיים, כשהפעילות של מדינת ישראל היתה חשאית וראש הממשלה לא העז לבקר שם, לא הזמינו אותו לשם והוא לא יכול היה לבקר, היו פעילי חב"ד, בחירוף נפש, נמצאים במקומות האלה ופעלו והצילו ליהדות.

לבוא היום ולפגוע בהם בגלל איזו בעיה, שמישהו אמר משהו, כשעשרות אלפי ילדים מקבלים משהו מהיהדות, אחרי שמשרד החינוך, כידוע לך, מצמצם את פעילותו למען הגברת היהדות, זה עצוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת עובדיה עלי מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה פלד. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, היה כאן מעשה בלעם. ממש מעשה בלעם. קודם כול, אני מבקש לברך את תנועת "בני עקיבא" מעל הבמה הזאת. זאת תנועת נוער נפלאה, שעושה עבודה בלתי רגילה גם בארץ וגם בחוץ-לארץ. אני מבקש להביע כאן הערכה רבה לפעילותה של חב"ד גם בארץ וגם בחוץ-לארץ. ראיתי את חב"ד ואת "בני עקיבא" ברוסיה. ראיתי באיזה חירוף נפש, באיזה קידוש שם השם הם עובדים שם.

זאת חוצפה בלתי רגילה לבוא ולהציע הצעה של סתימת פיות. זה בולשביזם לשמו. ריבוננו של עולם, למה הגענו? שבמדינת ישראל כבר אסור לדבר. מפלגת העבודה מציעה לסתום פיות לאנשים. גם אם זה נכון וב"בני עקיבא" דיברו נגד משהו, נגד מישהו, זאת סיבה להפסיק תקציבים?

לאן אנחנו מגיעים? אנה אנו באים? זאת פשוט דיקטטורה של השלטון הזה, דבר שלא יעלה על הדעת, אני מגנה ומוקיע את סגן שר החינוך והתרבות על ההתנהגות המחפירה והנלוזה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי. חבר הכנסת יוסף בא-גד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדליה גל. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כבוד סגן שר החינוך והתרבות, אני מבקש – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש לא להתחיל לספור עד שאני אוכל לדבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה. אני חוזר כרגע מיריחו, כבוד סגן השר, בה היו אלפי חניכי "בני עקיבא" ודור הכיפות הסרוגות, הציונות הנפלאה שאכפת לה מארץ-ישראל, וחבל שבמקום להביע הוקרה, אתה נטפל.

אילו היית מסתמך על חוץ-לארץ, אמרת שבגין אמר בחוץ-לארץ, אבל שכחת מה עשית לפני זמן קצר, אתה, מה קרה לך בבנייני-האומה נגד מורים דתיים, ומה הם נאלצו להתריס נגדך. זה היה בארץ-ישראל.

כבוד סגן השר, יש לנו שתי תנועות נפלאות: חב"ד, שעושה עבודה יוצאת מן הכלל במסירות נפש, ו"בני עקיבא". של נעליך מעל רגליך, אל תהיה פוליטרוק לסתימת פיות לאותן שתי תנועות נפלאות – בנועם, ברוח טובה, ולא באיומים של הפסקת תקציבים. דבר אתם, הסבר להם, וישב את המחלוקות, אבל לא באיומים. לא בעל המאה יהיה בעל הדעה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד.

אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת, חבר הכנסת לוי. אני מבקש לדעת האם חבר הכנסת יצחק לוי מסכים שהצעתו תעבור לוועדה?

יצחק לוי (מפד"ל):

דיון במליאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת משה פלד?

משה פלד (צומת):

מליאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

דיון במליאה.

היו"ר ע' עלי:

במליאה. חבר הכנסת גדליה גל? איננו. חבר הכנסת הירשזון?

אברהם הירשזון (הליכוד):

במליאה.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להצביע, מי בעד דיון במליאה על ההצעות לסדר-היום? אדוני המזכיר, איך נוהגים ביחס להצעתו של חבר הכנסת גדליה גל, שלא נמצא? גם במליאה.

מי בעד דיון במליאת הכנסת על ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת לוי, פלד, זאבי, גל והירשזון – יצביע.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 14, אין מתנגדים, אחד נמנע. ובכן, הוחלט לדון בהצעות האלה במליאת הכנסת. תודה למציעים.

הצעות לסדר-היום

קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. לפנינו הצעות לסדר-היום מס' 3943 ו-3953: קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר. ראשון הדוברים, חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה.

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להבהיר, חבר הכנסת סילבן שלום, שבשעה 14:15 ביקשתי להכריז על הפסקה בישיבת הכנסת. יש כאן סדר של חלוקת עבודה בין הסגנים, לכל אחד מאתנו יש סדר-יום עמוס משלו, בייחוד לי, בימים אלה, כפי שאתם מתארים לעצמכם, יש לי סדר-יום עמוס לעייפה, ולמרות כל זה אני מקפיד למלא את תפקידי בזמנים שאני חייב למלא אותם. לא ביקשתי להתפנות ולא ביקשתי שיחליפו אותי למרות התעסוקה כיושב-ראש מטה הבחירות. היום אני מנהל את ישיבת הכנסת ארבע שעות. בדרך כלל יושב-ראש הכנסת, כאשר הסגנים לא מגיעים, ממלא את מקומם. אני הודעתי שאם בתוך רבע שעה לא יגיע מישהו שיחליף אותי – לא יכולתי להימצא כאן מפני שחיכו לי ישיבות חשובות ביותר, ויש גם צרכים נוספים לסגנים שיושבים כאן, על הכיסא, גם צרכים ביולוגיים וצרכים אחרים, לכן הכרזתי על הפסקה, ואני מבין שהעניין סודר מאוחר יותר.

אני מבקש לומר שוב, גם למזכירות הכנסת וגם ליושב-ראש הכנסת, שעם כל הכבוד, לנו יש סדר-יום משלנו, יש לנו לוח זמנים משלנו, אנחנו קובעים כאן פגישות, לעתים חשובות ביותר, ואני מבקש שיוקדע על לוח זמנים. זה חלק מהחינוך שאנחנו מחנכים. יש לוח זמנים, ויש שעות. אני לא בא בטענות לסגנית היושב-ראש, חברת הכנסת סלמוביץ, שלה היתה בעיה משלה – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

היו"ר ע' עלי:

הוויכוח לא אתך.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

— — — כיוון שאני הייתי אמורה להחליף אותך, תרשה לי להתייחס.

הי"ר ע' עלי:

אני מבין שהיתה לך בעיה עם פקק, הסבירו לי זאת — — —

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אם תרשה לי — — —

הי"ר ע' עלי:

בבקשה, אין בעיה.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

העניין הוא כזה, שאני הייתי אמורה להחליף את סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת עובדיה עלי. כיוון שביקרתי בבית-הכנסת העתיק ביריחו ומכיוון שנתקענו בפקק ולא יכולנו להגיע, הודענו, באמצעות הפלאפון, שנאחר להגיע.

אני מבקשת להסיר כל אשמה בעניין הזה מכיוון שאני לוקחת אותה על עצמי. היו דברים שלא היתה לי שליטה עליהם, ומי כמוך יודע, סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת עובדיה עלי, שלא אחת קורה שגם אני יושבת על הדוכן אפילו שש שעות. קרה אפילו שברצף. מה לעשות? אבל הפעם אינני חושבת שמזכירות הכנסת או יושב-ראש הכנסת אשמים. אם אתה חושב שמישהו אשם — זה אני, בגלל הפקק שנתקעתי בו. סליחה, על כל פנים.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה. הטענות לא מופנות אלייך, כמובן, ובזה אני רוצה לסגור את העניין. אני מפנה את תשומת הלב. כאשר יש הצבעות פוליטיות לא אחת אנחנו מוחלפים תוך כדי הצבעה, אז גם כאשר יש תקלות כאלה אפשר להחליף. בזה נגמר העניין. רציתי פשוט להבהיר, כיוון שאחדים מחברי הכנסת לא הבינו מה אירע.

בבקשה, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

תודה. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קשה ביום קשה זה, כשממשלת הכזב חתמה על הסכם מביש עם רב המרצחים ערפאת בקהיר, קשה ביום כזה לדבר על דברים שקשורים לקיצוץ תקציבי מוסדות החינוך, נוכח הביזיון שהיה היום, עת ראש ממשלה של מדינת היהודים, בגו שאינו זקוף, התכופף וחתם על הסכם מביש למדינת ישראל. עם זאת, אנחנו חייבים לציין שבתחומים החברתיים הממשלה הזאת גרועה לא פחות מבנושאים ביטחוניים-מדיניים.

הדוברים הקודמים הזכירו את השעיית פעילותם של בתי-ספר בכפר-חב"ד, פעולה חינוכית, יהודית, טובה, מועילה ומצוינת לערכים יהודיים. ד"ר שושני השעה את זה, ויש רושם כאילו הוא חיכה להזדמנות להשעות זאת, משום שאין הם יכולים לראות את מאות תלמידי בתי-הספר התיכוניים באים לכפר-חב"ד, רואים יהדות, רואים יהודים; קשה להם, קשה להם לראות חינוך אחר. השעו זאת, והבולשביקים האחרונים על פני כדור הארץ, אנשי מפלגת העבודה הישראלית, מנסים להפסיק בברית-המועצות פעילות של תנועת הנוער "בני עקיבא", התנועה הטובה, השורשית, החזקה. אבל, אף אחד לא יפסיק את פעילותם של "בני עקיבא", אף אחד לא יפסיק את פעולתו של כפר-חב"ד, כי הערכים היהודיים שלנו בכל אופן ימשיכו לנצח, ואתם, אנשי השמאל, השמאל הזמני, תמשיכו לחפש, לחפש, לחפש כל מיני תרגילים על מנת לצמצם את הפעילות החינוכית-הערכית של אותן תנועות יפות ומפוארות.

מכאן אני מגיע לנושא אחר. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מקצצים בתקציב השמירה של בתי-ספר. שמענו בתקשורת לפני ימים מספר, שמשרד החינוך והתרבות גם מתכוון לקצץ בתקציבי המיגון של בתי-ספר אשר שוכנים ביישובים ובמועצות אזוריות הקרובות למקומות שבהם תכונן האוטונומיה. קיצוץ באמצעי מיגון ושמירה לבתי-ספר.

אדוני היושב-ראש, יום לימודים ארוך, חוק חינוך חינוך, הופכים לפארכה על-ידי הממשלה הזאת. לכאורה זכותו של תלמיד לקבל חינוך חינוך, אבל לאט לאט נדרשים ההורים לשלם בעבור יותר ויותר דברים, ואז אותו חינוך, כביכול חינוך, ניתן בהרבה כסף, בהרבה מאוד כסף.

אני טוען, שהדרישה מההורים להשתתף בהוצאות השמירה על בתי-ספר היא דרישה שאינה חוקית, אינה טובה, אינה מוסרית, משום שהממשלה היא האחראית לשמירת התלמידים במוסדות החינוך.

איך נדרשו ההורים להשתתף בתקציבי השמירה? – לא יאומן כי יסופר: בתקנות שעת-חירום. אותן תקנות שעת-חירום שהבריטים בזמנם חוקקו במדינת ישראל, לפני שנת 1948, ואשר הממשלה המשיכה אותן כתקנות לשעת-חירום לצורכי ביטחון והגנה על האזרחים; משתמשים באותן תקנות לשעת-חירום ושואבים מהן את הכוח התחיקתי לחייב הורים להשתתף במימון השמירה על בתי-ספר. זה לא מוסרי, זה לא הוגן, ספק אם זה חוקי. בכל אופן, זה לא מוסרי.

השמירה על מוסדות חינוך במדינת ישראל מוטלת על כתפיהן של הרשויות, על הממשלה כממשלה, על הרשויות כרשויות. אסור להטיל על ההורים את האחריות לשמירה הביטחונית בבתי-הספר.

לכאורה יבואו ויאמרו: אם הורים לא משלמים נקצץ בשמירה. איפה אתם רוצים שישלמו לכם? – בשדרות, בנתיבות, בשלומי, במגדל-העמק, באור-יהודה, איפה? במקומות שאתם לא מספקים להם תעסוקה למרות הבטחותיכם, אתם לא מספקים להם תנאים מינימליים לקיום מינימלי, פרנסה בכבוד, שם יש ריכוז של אבטלה, אנשים חיים שם על קצבאות, ומהם אתם דורשים עוד מטלה, עוד דרישה – להשתתף בהוצאות השמירה על התלמידים בבתי-הספר.

ואין דרישה לא-מוסרית כמו הדרישה הזאת. אותה שמירה היתה צריכה להיות ממומנת ברובה על-ידי משרד החינוך והתרבות, קרוב ל-55% מהתקציב, 20% מהרשויות המקומיות ו-25% באמצעות ההורים. 27.5 מיליון שקל נדרשו ההורים לשלם באמצעות אגרת שמירה. 27.5 מיליון שקל דרישה מההורים. אני שואל אותך, אדוני סגן שר החינוך, אין לכם כסף? המצב כה חמור שאתם דורשים מההורים להשתתף באגרת שמירה? הרי רק לפני ארבעה ימים העברתם 180 מיליון שקל לקופת-החולים הכללית, שלא עמדה בתוכנית ההבראה, וללא אישור ועדת הכספים של הכנסת. במחיר יד 180 מיליון שקל מאוצר המדינה לקופת-החולים הכושלת, ואתם באים ואומרים: אין לנו כסף, נדרוש מההורים 27.5 מיליון שקל לתקציב השמירה, נסגור מוקדי חירום של מגן-דוד-אדום בכמה מקומות בארץ, אין לנו כסף, אין לנו תקציב.

רק זה מה שחסר לכם? – אותם 27.5 מיליון שקל מההורים, שאתם דורשים שישתתפו באגרת שמירה? האם חסכתם לכם את כל הכספים שאתם מוציאים על דברי הבל, על מעשי הבל?

אתם מוציאים 1.3 מיליארד שקל דמי אבטלה. בשנה זו, שנת 1994, אתם תוציאו 1.3 מיליארד שקל דמי אבטלה לחינם; ואתם דורשים מההורים לשלם אגרת שמירה?

אתם מתכוונים להעביר 500 מיליון שקל מדי שנה בשנה לביטוח לאומי – אתם זוכרים, קצבת יוצא צבא, לערבים – 500 מיליון שקל, ואתם גורמים לאפליה בין הורים שהילד שלהם משרת בצבא לבין הורים שהילד שלהם לא משרת בצבא. הרי באנו לסייע להורים שהילד שלהם משרת בצבא, באנו לעזור להם ולסייע להם בקצבת יוצאי צבא. ואתם עכשיו משווים את הקצבאות. והיום צעיר ישראלי שווה לצעיר ערבי, אם הוא משרת בצבא ואם הוא לא משרת בצבא, כל המשפחות מקבלות אותו דבר. 500 מיליון שקל מדי שנה בשנה.

27.5 מיליון שקל דורשת ממשלת סדר העדיפויות החדש מההורים כאגרות שמירה. וכשלא משלמים זאת הם מתחילים לקצץ באבטחה של מוסדות החינוך. זאת התרופה – קיצוץ באבטחה ובשמירה של מוסדות חינוך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

באיזו צורה יהיה הקיצוץ?

זבולון המר (מפד"ל):

ההורים לא משלמים.

דוד מנע (הליכוד):

כשההורים לא משלמים, חבר הכנסת ויינשטיין, הרשויות המקומיות אומרות: אם ההורים לא משלמים את אגרת השמירה אנחנו נפסיק את השמירה, כי הממשלה לא משלמת את החלק של האזרחים.

אני קורא לממשלה לחדש מייד את השמירה בכל מוסדות החינוך ולשלם מייד את הכספים אשר הוטלו על ההורים. אל תשתמשו בתקנות שעת-חירום למקרה כגון זה. תקנות שעת-חירום באות לסייע לנו בביטחון ובשמירה על האזרחים. אל תשתמשו בתקנות שעת-חירום לתקן תקנות מעוותות מהסוג הזה. אסור לצמצם את השמירה בבתי-ספר. ביטחונם של הילדים במוסדות חינוך מוטל על הממשלה, לא על ההורים, ואתם חייבים לשאת בנטל. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מנע. חבר הכנסת זבולון המר, באותו נושא: קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר; בבקשה.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה לנשיאות הכנסת על שהכירה בדחיפות העלאת הנושא – על-ידי חבר הכנסת מנע ועל-ידי – על סדר-יומה של הכנסת.

בימים אלו שבהם אנו שומעים מראשי מערכות הביטחון שהטרור ילך ויגבר עם חתימת הסכם עזה-יריחו תחילה – והוא עלול לפגוע בנו, כך אומרים אנשי הביטחון, גם ביהודה, בשומרון ובעזה וגם בתוככי "הקו הירוק" – חובת הממשלה, העיריות והציבור להבטיח שבעתיים, שמוסדות החינוך שלנו, בתי-הספר וגני-הילדים, יהיו מוגנים בפני כל מחבל, כל זורע טרור.

למדנו בדרך הכואבת שהטרור האש"ף או ה"חמאסי" אינו בוחל בפגיעה בילדים, בטף, ולכן עלינו להבטיח את שלומם בכל מקום, ובפרט במוסדות החינוך שבהם מצויים הילדים יחד.

חברי הכנסת, הוסיפו על כך את 5,000 העצירים הפלשתינים חברי אש"ף ו"חמאס", שהממשלה בטובה שולחת לחופשי בחודש הקרוב, ואי-אפשר שלא להזכיר באותה הזדמנות את הנעדרים שלנו, שהממשלה, בכך שהיא משחררת עצירים אחרים ואותם לא, מפקירה את הנעדרים, וחלחלה תאחז בנו אם לא נדאג שהשמירה על ילדינו תהיה חזקה מכל משמר.

אדוני היושב-ראש, טוב עשתה הכנסת וטוב עשה משרד החינוך כאשר הגיעו למסקנה, שאין עוד טעם בשמירה של הורים וסבים וסבתות בבתי-הספר ובגני-ילדים, מפני ששמירה כזאת איננה יעילה ואיננה

מועילה. הרבה שנים משכנו זאת עם תקנות שעת-חירום וכל פעם אמרנו שנפסיק, וטוב שהוחלט להפסיק זאת.

טוב עשתה הממשלה כשהחליטה לפני כשנתיים להפעיל במוסדות החינוך שמירה מקצועית בשכר, החל משנת הלימודים התשנ"ג, אלא שהדברים לא נסגרו כראוי, ולכן צולעים סדרי השמירה ואינם מוסדרים, עד כדי סיכון ביטחוני וסיכון של קריסת המערכת.

עלות הפעלת השמירה לשנת התשנ"ד הוערכה בכ-110 מיליון שקל, ונטל השמירה היה אמור להתחלק, כפי שמסר פה חבר הכנסת מנע, בין הממשלה, באמצעות משרד החינוך – 55%, ההורים – 25% באמצעות אגרות שמירה, ו-20% על-ידי הרשויות המקומיות, כאשר הרשויות המקומיות מקבלות מענק השתתפות של משרד הפנים במימון מחצית עלות השמירה. זאת היתה התוכנית.

חברי הכנסת, החוק לא אושר בכנסת במלואו. הכנסת החליטה שהורים לא ישלמו בעד השמירה. לכן ההורים לא חייבים לשלם, והם לא משלמים. חלקן של המדינה ושל הרשויות המקומיות צריך אפוא לעלות כדי שיכסו את החסר, ואילו הרשויות טוענות שאין הן מסוגלות לכך. אבל גם הממשלה לא משלימה את התוספת, או לא מסדירה סופית את העניין שהכנסת כפתה עליה והיא לא נערכת לכך תקציבית. זה גורם לתקלות רבות במקומות שונים, והכנסת חייבת לדון ולהחליט כדי להביא את הממשלה להסדרת העניין, מפני שגם כאן נעשתה חצי עבודה, מאחר שלא הוחלט בבירור שעל הממשלה לכסות את היתרה במקום ההורים. הזנחת העניין וסחיבתו מסוכנות, כי הסדרי הביטחון רופפים ומקרעים על כרעי תרגולת, ומאוימים כל העת בהפסקתם.

מה שנדרש עכשיו, חברי הכנסת, הוא לכסות את חלקם של ההורים במימון אבטחת מוסדות החינוך על-ידי הממשלה בהעברת חלקו של משרד הפנים לרשויות מקבלות המענק, ולהעביר את כל נושא האבטחה לאחריות הממשלה והרשויות המקומיות ללא השתתפות ההורים בעתיד, מפני שהכנסת לא תאשר כנראה שההורים שותפים לכך.

אדוני היושב-ראש, הכנסת מאמינה שההורים לא צריכים לשלם בעד השמירה. ועל כן חובתנו לקרוא לממשלה לשלם. בכל פעם, בחודשים האחרונים, מאיימות הרשויות המקומיות להפסיק את השמירה שעולה נופל עליהן, והסחבת בפתרון העניין והבריחה מפתרון העניין עלולות להביא, חס ושלום, לאסון.

חברי הכנסת, אני קורא שבמאות רבות של גני-ילדים פרטיים אין כלל תנאי אבטחה בסיסיים, ואילו כל המערכת, כפי שאמרנו, רועדת והיא בסכנת התמוטטות.

אני פונה לסגן שר החינוך, כי אני מבין שהוא הממונה על הנושא במשרד: קבל על עצמך אחריות, מפני שממך יתבעו אותה אם, חס ושלום, יקרה משהו, והודע חד-משמעית שיש לכם פתרון למצוקת השמירה. זאת אומרת, קודם כול תקציב לכיסוי ההוצאות, כדי שלא נסכן את ילדינו, כדי שלא נגיע למצב שנצטער לאחר מעשה וכדי שלא נתעורר מאוחר רק כאשר נזדקק, חס ושלום, לוועדת חקירה.

הכנסת מקווה לשמוע תשובה ברורה ומספקת, שהממשלה מקבלת על עצמה את מימון השמירה בבתי-הספר ובגני-הילדים. אני מציע שהכנסת תדון בנושא בכובד ראש ותגיש את המלצותיה ודרישותיה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת זבולון המר.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם הוועדה לענייני ביקורת המדינה: הצעת חוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור (תיקון), התשנ"ד–1994; הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 20), התשנ"ד–1994; וכן הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 21), התשנ"ד–1994. תודה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כל החוקים האלה הועברו אתמול ולא נתנו זמן להגיש הסתייגויות. אתמול זה היה בדיון בכנסת. אני מבקש לבדוק את זה, כי הגשתי הסתייגויות והן לא נכנסו. אני מבקש לבדוק את זה בתקנון.

היו"ר ע' עלי:

אני אפנה את תשומת לבו של יושב-ראש הכנסת להערה שלך. אני מבין שהוועדות השונות שעסקו בכך דנו בנושא בכובד ראש, בהתאם לתקנון הכנסת, ואני מניח שהן פעלו בהתאם לתקנון.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מדבר על אתמול והיום.

שאול יהלום (מפד"ל):

האם זה נכון שמה שקראה סגנית מזכיר הכנסת הועלה כבר אתמול?

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, כן. אני דיברתי על זה אתמול.

שאול יהלום (מפד"ל):

איך יכול להיות דבר כזה?

היו"ר ע' עלי:

סגנית מזכיר הכנסת מביאה לתשומת לבי, ואני מביא את דבריה לתשומת לבכם, שהנושאים שמדובר בהם לא הועלו אתמול במליאת הכנסת, ולכן ההערה שלך, חבר הכנסת בא-גד, ביחס ללוח הזמנים, לא לגמרי מדויקת.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, לפחות אחד מהם, לפי התאריך – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו מנהלים כאן ויכוח ודיון ואני לא בקיא בפרטים. אני אפנה את תשומת לב יושב-ראש הכנסת להערה של חבר הכנסת בא-גד ואבקש ממנו לבדוק את העניין ולהשיב לנוגעים בדבר.

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל אפשר לבדוק מייד אם שלושת החוקים – – –

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, אתה חושב שאני אעשה עכשיו בירור מתי זימן יושב-ראש הוועדה את הוועדה ואם דנו בהסתייגויות או לא?

שאול יהלום (מפד"ל):

לא, רק מה שקראה סגנית המזכיר, האם זה הועלה אתמול. אם כן, נא להגיד לנו.

היו"ר ע' עלי:

סגנית מזכיר הכנסת אומרת לי שהנושאים עלו שלשום, לא אתמול.

יצחק לוי (מפד"ל):

שניים שלשום ואחד אתמול.

היו"ר ע' עלי:

טוב. אני אבקש מסגנית מזכיר הכנסת לבדוק את העניין ואודיע על כך בהמשך הדיון. רבותי, זה לא יהיה רציני לקיים כאן דיון בנושא הזה. אני לא מכיר את הפרטים. אני אבקש, חבר הכנסת לוי, שהדברים ייבדקו, ואני אודיע למליאת הכנסת את תוצאות הבירור.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני דורש שבעה ימים, או – – –

היו"ר ע' עלי:

עם כל הכבוד, חבר הכנסת בא-גד, יש תקנון הכנסת והוא לא מגביל לשבעה ימים.

יוסף בא-גד (מולדת):

כדאי לתקן.

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, הוא לא מגביל. השאלה היא אם הנוהל והתקנון כובדו בהתאם למתחייב. נבדוק את זה. זה הכול. אבל אין שום הגבלה של זמן.

הצעות לסדר-היום

קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החינוך, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שתי ההצעות לסדר-היום, של חבר הכנסת דוד מנע וחבר הכנסת זבולון המר, מתייחסות לאבטחת מוסדות החינוך ולקיצוץ תקציב ביישובים הסמוכים לחבל-קטיף.

קודם כול, אני רוצה להודיע מעל במת הכנסת, שאין שום צמצום בכל מה שקשור לאבטחת מוסדות החינוך. לא היתה כוונה לצמצם. אכן היתה הודעה של מרכז השלטון המקומי לפני שבועות מספר, שמאחר שהם לא מקבלים את מלוא הסכום מהממשלה, הם יפסיקו את האבטחה החל מתאריך מסוים. מייד לאחר ההודעה קיימתי קשר עם יושב-ראש מרכז השלטון המקומי, מר עדי אלדר, הבהרתי לו את הדברים וביקשתי לקיים פגישה אצל ראש הממשלה עם צוות השרים הנוגעים לעניין כדי להבהיר את הדברים ולהבטיח שלא יהיה קיצוץ, לא הפסקה ולא איום על חברות השמירה שמבצעות את האבטחה במערכת החינוך באמצעות הרשויות המקומיות – כשמשרד החינוך מעביר את הכספים באמצעות החברה למשק וכלכלה – שזכו במכרז והן מפעילות את האבטחה במרבית הרשויות, פרט לאותן רשויות, ובעיקר בתל-אביב הגדולה, שמפעילה את המערכת במכרז עצמאי שלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היתה פגישה אצל ראש הממשלה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

היתה פגישה אצל ראש הממשלה, ומייד אתייחס לדברים.

להיפך, כתוצאה מהאירועים האחרונים שקרו, החל ממערת המכפלה והאסונות בעפולה ובחדרה, הגברנו את מספר הניידות והוספנו כ-100 ניידות מעבר למה שהיה על-פי ההנחיה המקצועית. אתם יודעים שמשרד החינוך והתרבות הוא המבצע, אבל ההנחיה המקצועית בתוך "הקו הירוק" היא של משטרת ישראל, ומעבר ל"קו הירוק" – של צה"ל. אנחנו פועלים על-פי הנחיה מקצועית. במידה שיש צורך להגביר ולעשות פעולות כאלה ואחרות, אנחנו פועלים על-פי ההנחיות המקצועיות של גורמי הביטחון כדי לתת ביטחון מקסימלי למערכת החינוך במדינת ישראל.

עכשיו אני רוצה להתייחס, חבר הכנסת דוד מנע, להערות שלך. משרד הביטחון ומשרד החינוך נערכים מיידית להשלמת אמצעי הביטחון ביישובים הסמוכים לאזורים שיוחל בהם הסכם עזה ויריחו תחילה. לא רק שלא קוצצו תקציבים לנושא, אלא אושר על-ידי משרד הביטחון תקציב של מיליון ו-600,000 שקל ליישובים הסמוכים לגבולות האוטונומיה. כמו-כן, בעקבות בדיקת הנתונים על-ידי פיקוד העורף ומשרד החינוך, קיימת מגמה לאשר תקציב נוסף של עוד 3.5 מיליון שקלים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לשמירה או לחיזוק הגדרות?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני מדבר על חיזוק. כרגע אני מתייחס לאותם יישובים הסמוכים לעזה וליריחו, ואני עושה הפרדה לגבי האבטחה לכל מערכת החינוך בישראל.

זבולון המר (מפד"ל):

אתה מתייחס לבתי-הספר שם או בכלל להגנת האזור?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אני מדבר על מערכת החינוך. לגבי ההגנה המרחבית הכוללת, זו אחריות משרד הביטחון ופיקוד העורף. אני מתייחס למערכת החינוך באותם אזורים. יש המכללה של שער-הנגב, יש בתי-הספר של המועצה האזורית חוף-אשקלון, המועצה האזורית עזתה, המועצה האזורית חבל-אשכול, המועצה

האזורית שער-הנגב והמועצה האזורית חבל-קטיף, אבל אני מדבר גם על המועצות הסמוכות לה. קיימנו סיור, עשינו עבודת מטה של שני המשרדים יחד, גם משרד הביטחון וגם משרד החינוך, באמצעות פיקוד העורף, ונעשית שם פעולה.

דוד מנע (הליכוד):

אתה אומר שלא קיצצו בשום תקציב של המיגון או הביטחון?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לא רק שלא קיצצו, הוספנו תקציב, והדגשתי את זה. מחר בבוקר אנחנו נפגשים גם עם סגן שר הביטחון, גם עם פיקוד העורף, כדי להעלות דרישות נוספות, שהועלו על-ידי ראשי המועצות האזוריות, כדי לבקש דברים נוספים. אנחנו נפגשים מחר בבוקר בתל-אביב כדי להבטיח גם את הפניות הנוספות, על מנת למצוא פתרונות במידה שאפשר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

האם זה גם מוסדות ליד צירי תנועה מעזה – – – ?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

הדגשתי ואמרתי. כל המועצות האזוריות שאני הזכרתי – עזתה, חוף-אשקלון, חבל-אשכול – – –

קריאה:

וכפר-סילבר?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

כפר-סילבר זה חלק מהמועצה האזורית חוף-אשקלון. אתה גם התייחסת לזה כיושב-ראש של כפר-סילבר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה מאוד מדאיג.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

נכון.

בעיקרון אושרה מערכת GPS לאוטובוסים בעלות של 4 מיליוני שקל, אך המערכת הזאת תוכנס רק בעוד חודשים מספר, לאחר מכרז של משרד הביטחון. כעת מתקיימים דיונים נוספים על-ידי המומחים לגבי דרישת תקציב נוספת עבור אמצעי מיגון נוספים, כמו שהזכרתי.

אני רוצה גם להתייחס לשאלות ולהערות שהעיר חבר הכנסת המר. אכן, הממשלה מעבירה היום 56% לרשויות המקומיות, שזה 2,100 שקל עבור כל מאבטח לחודש, וזאת מהסך הכולל של עלות מאבטח. סכום זה מועבר לרשויות, שכבר סוכם עמן סופית תקן האבטחה.

לפני כשבועיים נדון, כפי שהזכרתי, הנושא של פרויקט אבטחת מוסדות חינוך אצל ראש הממשלה. בדיון השתתפו גם נציגי מרכז השלטון המקומי בראשותו של היושב-ראש מר עדי אלדר. בדיון סוכמו דרכים לפתרון הבעיה התקציבית של הפרויקט.

זבולון המר (מפד"ל):

מה הן?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אסביר אותן.

הטיפול ייעשה ישירות בין מר אלדר למר בייגה שוחט, שר האוצר, אשר נכח אף הוא בדיון.

יש לציין, כי עקב המצב הביטחוני תוגברו בתי-הספר שבהם פחות מ-100 תלמידים – דבר אשר לא היה עד לפני שבועות מספר – במאבטחים נוספים ונוספו 100 ניידות על 160 הקיימות לטובת גני-הילדים. כמו-כן נעשות פעולות שונות בתיאום עם משטרת ישראל להגברת פעולות הביטחון במוסדות החינוך ובסביבתם.

לגבי גני-הילדים כולנו יודעים. אני לא רוצה להרחיב את הדברים, חבר הכנסת המר מכיר את זה: הגברנו בפעולות נוספות, באמצעים מיוחדים, והעמדנו תקציבים להבטיח את הנדרש לגבי גני-הילדים, גם בניידות וגם באותם אמצעים.

בדיון שהיה אצל ראש הממשלה סוכם שלגבי שיטת האבטחה, גם אבטחת הלימודים בשנת הלימודים התשנ"ה תהיה זהה להתשנ"ד, כך שאין שום כוונה לקצץ באבטחה לגבי התשנ"ה.

זבולון המר (מפד"ל):

מי יממן את החלק של – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

לגבי הנושא של המימון: בימים אלה אנחנו דנים בוועדת החינוך בנושא הזה. רק אתמול התקיים בוועדת החינוך דיון בנושא הזה. חברי ועדת החינוך, כמו שנאמר כאן מעל במת הכנסת, מבקשים שלא לחייב את ההורים. אנחנו בודקים את העניין עכשיו גם לגבי הצד החוקי של האבטחה, אבל אין שום קשר בין אי-תשלום ההורים ובין הפסקה או צמצום האבטחה. לרשויות המקומיות יש התחייבות, מאותה ישיבה שהיתה אצל ראש הממשלה, שהם לא יגרמו להחלטה חד-צדדית בהפסקת אבטחה בלי דיון שיתקיים אצל שר האוצר כדי להבטיח פתרון כזה או אחר. זאת אומרת, לא יהיה מצב שישאירו את בתי-הספר בלי פתרון.

לכן אני מבקש גם מחבר הכנסת דוד מנע וגם מחבר הכנסת המר לראות בתשובה שלי סיום הנושא.

זבולון המר (מפד"ל):

לא, תעביר את זה לוועדת החינוך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' גולדמן:

אפשר להעביר את זה לוועדת החינוך אם מבקשים, אין לי התנגדות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לסגן שר החינוך.

חבר הכנסת מנע, אתה מסכים שזה יעבור לוועדת החינוך והתרבות?

דוד מנע (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצבעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני נרשמת, נא לא לשכוח אותי.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יוסף בא-גד ביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מנע.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, כבוד השרה, במשפט אחד. אני מודה לסגן השר שהבהיר לנו שהאחריות היא על הממשלה. אני רוצה לחזור ולהדגיש: הצורך בשמירה הוא תוצאה של מחדל הממשלה בהפקרת הביטחון במדינת ישראל. כשם שלא יעלה על הדעת שחולה יצטרך לשלם עבור שמירתו בבתי-החולים, כן לא יעלה על הדעת שאבא יצטרך לשלם עבור בנו. אני מבקש שתדאגו לביטחון במדינת ישראל ואז לא יצטרכו שמירות. אם לא, תשלמו את זה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת שאול יהלום מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זבולון המר.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, למותר לציין שהצעתי פורמלית ואני מזדהה עם כל דבריו של חבר הכנסת המר. אני פונה לנציג הממשלה סגן השר: כנציג הממשלה אתה שותף לדיונים בוועדת החינוך, ואני פונה אליך כאן, במליאת הכנסת. תראה איזה אבסורד, מספטמבר ועדת החינוך והכנסת ממילא, כפי שאמר חבר הכנסת המר, לא מקבלות את הצעתכם לחייב את ההורים. היום אנחנו בחודש מאי. ביוני

מסתיימת שנת הלימודים, ואתם עדיין באים לוועדה ולכנסת ואומרים: תקבלו חוק רטרואקטיבי שנה אחורה. אנא, תרדו מזה, לכבוד הממשלה, תפסיקו את ההתבזות הזאת ותממנו את העניין הזה לרשויות המקומיות, כי זה מה שיהיה בסוף בין כך ובין כך, ותבואו ותגידו: לא חייבנו הורים נוסף על כל הבעיות שיש להם בגלל בעיות ביטחון. דומה הדבר לכך שמחר תחייבו את החולים לשלם עבור בעיות הביטחון לבתי-חולים. תודה.

היו"ר ע' עלי:

את זה אמר חבר הכנסת בא-גד.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעות לסדר-היום על קיצוץ תקציבי השמירה בבתי-הספר, של חברי הכנסת מנע והמר, לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת לדיון נוסף?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תדונו גם במעונות היום.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת המר כבר העיר על כך.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 11, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הוחלט להעביר את הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, כולל נושא מעונות היום.

היו"ר ע' עלי:

כולל נושא מעונות היום. על כך העיר כבר חבר הכנסת המר, נדמה לי, בנאומו.

זבולון המר (מפד"ל):

נדמה לי שמעונות היום לא כלולים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

המעונות לא כלולים.

היו"ר ע' עלי:

אם כך, אני מבקש מהמציעים לקחת לתשומת לבם את הערתה של שרת העבודה והרווחה, ובדיון בוועדת החינוך והתרבות יהיה גם נושא מעונות היום.

דוד מנע (הליכוד):

מה אנחנו צריכים להציע במקומה? שהיא תציע בעצמה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני ביקשתי מחבר הכנסת המר.

היו"ר ע' עלי:

האם חבר הכנסת בא-גד עוד כאן?

הבטחתי להביא את תוצאות הבדיקה של סגנית מזכיר הכנסת.

ובכן, החוק שנדון היום והכנסת אישרה אותו אכן נתקבל אתמול בקריאה ראשונה. היום הודיע יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת דוד מגן, שאלה שהסתייגו הסירו את הסתייגויותיהם. בין היתר, חבר הכנסת דן תיכון הסיר את הסתייגותיו.

שלושת החוקים האחרים שהוכרז עליהם כעת על-ידי סגנית מזכיר הכנסת נדונו שלשום, לא אתמול, חבר הכנסת בא-גד. כך רשומים הדברים.

חבר הכנסת בא-גד, אם בכל זאת יש הערות, נא לפנות בעניין זה אל יושב-ראש הכנסת. אני, על כל פנים, הפנית את תשומת לבו להערות שלכם.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה היתה ההערה של חבר הכנסת בא-גד?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בא-גד לא התייחס לחוק שלך במיוחד, אלא התייחס באופן כללי לכך שהחוקים שנדונו אתמול במליאת הכנסת עברו בוועדה בחטף, בלי שהתאפשר לחברי הכנסת להשמיע את הסתייגויותיהם או להגיש הסתייגויות לדיון במליאה. הוא העיר את הערותיו ואני הפנית את תשומת לבו לכך שזה לא היה אתמול אלא שלשום.

דוד מגן (הליכוד):

היה רצוי שחבר הכנסת בא-גד ילמד את התקנון בעניין הגשת הסתייגות. למשל, הוא לא יכול להגיש הסתייגויות לחוקים שנדונים בוועדה לענייני ביקורת המדינה כל עוד אינו חבר בה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מגן, אתה צודק, אכן כך הדבר. כל הסתייגות כזאת צריכה להיות נדונה בוועדה, והוועדה צריכה לדחות אותה ורק לאחר מכן לאפשר לחבר הכנסת להביא אותה בפני מליאת הכנסת. אין ויכוח.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר כנסת לא יכול להגיש הסתייגות לוועדה אחרת?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בא-גד, אני לא מתכוון להעביר כרגע שיעורים בתקנון הכנסת; בעיקר לא בשעה מאוחרת זו. אתה הערת הערה, השמענו את הדברים, ואם תרצה שיעורים פרטיים תוכל לקבל אותם אצל חבר הכנסת דוד מגן – – –

דוד מגן (הליכוד):

או אצל יושב-ראש הישיבה.

היו"ר ע' עלי:

או אצלי, אחר כך, אחרי הישיבה.

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי ונכסי ההסתדרות

היו"ר ע' עלי:

אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, שמספרה 3973: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת כספי ונכסי ההסתדרות. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעתי להקים היום ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הנכסים והכספים של ההסתדרות הכללית היא הצעה שנייה. לפני כשנה כמעט העליתי הצעה דומה, והיא נפלה ברוב קולות.

היום אני מציע זאת פעם נוספת, כאשר ההצבעה היום לא תהיה על הקמת הוועדה, אלא האם לאפשר דיון בתוך 28 ימים ואז לקיים את ההצבעה.

אני חושב שצריך לקיים דיון, וצריך לקיים גם הצבעה לאחר מכן.

נושא ועדת החקירה הוא נושא חשוב ממדרגה ראשונה. הוא חייב לבוא לידי ביטוי גם בפעולת הכנסת. כאשר אני חושב על ההסתדרות הכללית, אני רואה אותה כאורגן חשוב מאוד בחיי המדינה, אורגן אשר הנחיצות שלו גדולה מאוד, מאחר שהשפעתו על אורחות חיינו רבה. ההסתדרות הכללית מטפלת כך בחיי היום-יום ומביאה אותך למצב, שאני חושב שכדאי יהיה לבדוק מה קורה עם אותם 2.5 מיליארדי שקלים.

אדוני היושב-ראש, את כל הדברים שיש לי לומר אומר בפעם הבאה, ואני מבקש ממך לעבור להצבעה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה. אף אחד לא משיב?

סילבן שלום (הליכוד):

אף אחד לא משיב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, היה צלצול?

היו"ר ע' עלי:

האם עברו חמש דקות?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, לא.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, האמן לי שאני שומר על התקנון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה שאלת בקול רם ואני ענית.

היו"ר ע' עלי:

אני שאלתי את סגנית מזכיר הכנסת.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לדעתי הצלצול החל כאשר התחלתי לדבר.

היו"ר ע' עלי:

סגנית מזכיר הכנסת, נאמנה עלי עדותה, היא אומרת שהיא לא צלצלה.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל היא צלצלה.

היו"ר ע' עלי:

כמה זמן עוד נותר?

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

עוד שלוש דקות.

היו"ר ע' עלי:

סגנית מזכיר הכנסת אומרת שנותרו עוד שלוש דקות. נמתין שלוש דקות.

דוד מנע (הליכוד):

שחבר הכנסת סילבן שלום ידבר עוד שלוש דקות.

היו"ר ע' עלי:

האם יש למישהו משהו להעיר במסגרת של שלוש דקות? חבר הכנסת מגן? תנצל את הזמן. חבר הכנסת זיסמן, אתה רוצה להעיר משהו במסגרת של דקה? תעיר אחרי חבר הכנסת מגן.

בבקשה, חבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הממשלה לא מתפקדת, ובנושא חשוב כזה כנראה גם אין לה עמדה.

אני רוצה לברך את חבר הכנסת סילבן שלום. אני משוכנע שחברי הכנסת, בכל מה שקשור בבדיקת דרכים לטיפול בעניינים, ואתה מבקש כאן לבדוק עניינים כספיים כבדי משקל, בוודאי יתאחדו ויתמכו ברעיון הטוב הזה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, במסגרת של דקה, ולאחר מכן ניגש להצבעה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעוד שישה ימים ההסתדרות הכללית, שהיא ההסתדרות הגדולה ביותר בישראל, תקיים פעם נוספת בחירות דמוקרטיות.

יש אפשרות לשינויים. חבר הכנסת סילבן שלום אחוז שנה עיוורת להסתדרות הכללית, לפועלה, למעשיה ולהישגיה. הוא רודף תמיד את ההסתדרות הכללית. הוא איננו מאמין אפילו שחברו שמאי יכול להיות שיזכה, ואם הוא יזכה, הרי הוא יערוך את הבדיקה.

ההסתדרות בודקת את עצמה, גם הציבור יבדוק אותה ביום שלישי בשבוע הבא.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, נא לשבת, אנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום? לפי סעיף 94(ב), הכנסת צריכה לכלול את הנושא בסדר-יומה ובתוך 30 יום להצביע על כך. מי בעד – 'צביע בעד; מי נגד – 'צביע נגד.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – 8

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

שבעה בעד, שמונה נגד, ההצעה לא נתקבלה.

סילבן שלום (הליכוד):

לא יכול להיות.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, רגע אחד, נא לשבת.

מיכה גולדמן (העבודה):

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו שמונה בעד.

יעקב שפי (העבודה):

איך שמונה בעד?

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לשבת. תרשו לי רגע. מה קרה? אף אחד לא מתכוון לשנות הצבעה. אני אלמד אותך פרק בדמוקרטיה ובהלכות ניהול כנסת. אני מבקש, נא לשבת. אני לא מבין, האם יש למישהו טענה על כך שהצבעתו לא נקלטה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בידי דף המחשב. כתוב כאן שחבר הכנסת הירשזון לא השתתף בעוד הוא כן השתתף.

היו"ר ע' עלי:

אתה הצבעת?

אברהם הירשזון (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' עלי:

בלאו הכי זה לא משנה את התוצאה, גם אם נצרף את הצבעתו. ההצעה לא נתקבלה. ומאחר שכך, זה לא משנה. ההחלטה היא שההצעה לא נתקבלה ובזה נגמר העניין. ביררנו את זה ברוח טובה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אנחנו ביררנו את הנושא הזה ברוח טובה, ובלי שום טענות. התוצאה נשארה אותה תוצאה. הכול בסדר. גמרנו. כדאי שסגן שר החינוך ילמד איך להתנהג כאן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חשוב לדעת ש-50% הצביעו בעד.

סילבן שלום (הליכוד):

זה היום האחרון שלכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו פעם 50% ליברלים ונשאר 1%. מרוב שנאה – – –

סילבן שלום (הליכוד):

עוד שבוע כולכם תיעלמו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתה אחוז שנאה לעובדים, לפועלים ולמפעל גדול שכולו למען העובדים.

סילבן שלום (הליכוד):

אתם בולשביקים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה כבר שעה אומר את זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה שאתה עושה בכנסת – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיסמן, הרי אפשרתי לך ביוזמתי לדבר. אנא ממך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, 50% מהעם.

דוד מנע (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך לגשת למזנון ולדבר שם.

היו"ר ע' עלי:

גמרנו, אני מבקש שהסערה תחלוף.

הצעה לסדר-היום

עשרות מפעלים מקבלים היתר לעבודה בשבת

היו"ר ע' עלי:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 3966, של חבר הכנסת שמואל הלפרט: עשרות מפעלים מקבלים היתר לעבודה בשבת. זה הנושא האחרון שיידון היום. בבקשה, חבר הכנסת הלפרט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם ישראל לדורותיו שמר תמיד על אחד הערכים הנעלים ביותר, על קדושת השבת, במסירות נפש. שבת קודש היתה לאות ברית בין הקדוש-ברוך-הוא לבין עם ישראל, כפי שכתוב: "ביני ובין בני ישראל אות היא לעלם".

בארץ-ישראל ובתפוצות הגולה, תחת שלטון אוהד ומול לחץ נוגשים ואויבים, שבת קודש נשמרה בהקרבה ובמסירות נפש נעלה על-ידי העם היהודי בכל אתר ואתר.

כיליד מדינה בעלת משטר קומוניסטי, ראיתי במו עיני מה היו יהודים מוכנים לעשות למען שמירת שבת. רבים הסכימו לסבול חרפת רעב, למנוע לחם מעולליהם, ובלבד שלא תחולל השבת.

מטרת השלטון הקומוניסטי היתה ללחום נגד הדת, נגד כל סממן של אמונה, וכמובן, נגד שמירת שבת. לא ניתן היה להשיג עבודה בלי לחלל שבת, ובכל זאת, למרות כל הקשיים והניסיונות האיומים, לא נכנעו היהודים ושמרו על השבת כעל בבת עינם.

כך, דור אחר דור, נוצרה שרשרת זהב נהדרת ומזהירה של אבות, בנים, נכדים ונינים העומדים על משמרת קדושת השבת.

גם כאשר התחדש היישוב היהודי בארץ-ישראל בדורות האחרונים, עם גלי העלייה שהגיעו לארץ הקודש, היתה שמירת השבת ערך נעלה ומקובל.

כמי שהתגורר בתל-אביב לפני שנים רבות, עדיין זכורה לי אווירת השבת שהורגשה ברוב חלקי העיר לפני 30 שנה, ושרת העבודה והרווחה, הגברת אורה נמיר, בוודאי תסכים אתי שהאוירה באותן שנים היתה שונה לגמרי מזו הקיימת היום. אז, כאשר בעלך המנוח, מר מרדכי נמיר, זכרו לברכה, היה ראש העיר, הוא ידע לשמור על אווירת קדושת השבת בפרהסיה ועל צביון השבת ולא הרשה פתיחת בתי-קולנוע ואתרי בידור בשבת בצורה כה המונית, כואבת ופוגעת, כפי שהדבר נעשה, למרבית הצער, בשנים האחרונות על-ידי שלמה להט.

חילולי השבת כואבים ופוגעים לא רק ביהודים שומרי תורה ומצוות. כל יהודי מכבד ומוקיר את השבת כערך נעלה; חלק – על-ידי הדלקת הנרות, קידוש על היין. כל אלה הפכו חלק בלתי נפרד מאוצר הערכים של כל יהודי באשר הוא.

דווקא בגלל זה כואב כל כך לראות את חילולי השבת, את הפגיעות בקדושת יום השבת, כאשר פעמים רבות הדבר נעשה למען בצע כסף ולמטרת רווחים מפוקפקים.

לפני ימים מספר התפרסמו בעיתונות ידיעות על עשרות מפעלים המקבלים מדי שנה היתרים להמשיך בעבודה כמו בימות החול. כמו-כן התפרסם שבת-משפט אינם ממצים את הסמכות לקנוס מפעלים שעבדו בשבת בסכום של 4,500 שקל לכל עובד, בהתאם לחוק. אשתקד הוגשו בסך הכול 40 תביעות משפטיות נגד מפעלים שהפרו את החוק.

אולם, כבוד שרת העבודה והרווחה, הבעיה האמיתית איננה מספר היתרי העבודה שניתנו. הבעיה היא המצב העובדתי בשטח, המציאות, האווירה הכללית של לית דין ולית דין, שאפשר לפתוח מפעלים ובתי-עסק באין מפריע.

לדוגמה, מפעלי "תפן" בגן התעשייה, מפעל לא חיוני, פועל בשבת בלי היתר עבודה; רכבת ישראל בונה רציף מפלגים לחיבור מסילות בין חיפה לתל-אביב, והעבודה נמשכת מדי שבת; ה"סופר-פארם" ברמת-השרון וברמת-אביב פועל במסווה של בית-מרקחת, בהונאה.

בשעתו, כאשר שר הבריאות דאז, חיים רמון, הביא את הצעת החוק לאפשר פתיחת בתי-מרקחת בתוך חנויות גדולות כמו "סופר-פארם", הזהרנו שזו תרמית ומאחורי בתי-המרקחת יפתחו לרווחה שערי ה"סופר-פארם", ולפי בקשתנו התקבלה תוספת לפקודת הרוקחים. בסעיף 64(ו) כתוב: "בית-מרקחת שנקבעה לו תורנות לפי סעיף זה והוא נמצא במקום שבו מתנהל עסק אחר, לא יפתח בעת התורנות אלא אותו חלק המשמש כבית-מרקחת". שר הבריאות, באישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע סעיף קטן זה, והכוונה בתוספת היתה ששר הבריאות רשאי להתקין תקנות כך שאם בית-מרקחת ינוצל לחילול שבת הוא ייסגר. משפטנים אמרו לי, שפתיחת "סופר-פארם" במסווה בית-מרקחת זו עבירה פלילית. האם טרח מישור לסגור את ה"סופר-פארם", אף שמדובר בעבירה פלילית?

בנוה-אילן, ליד טלז-סטון, שכונה חרדית, פועלים אולפני הסרטה, סטודיו אוניברסלי, מלווה בחילול שבת גדול, ועוד ועוד. כמעט כל תחנות הדלק פועלות בשבת. לצערנו, יש מקומות עבודה שבהם מונעים קידום עובד שמסרב לעבוד ולחלל את השבת.

כבוד השרה, אחת הסיבות לכל הדברים הללו היא, שלכל האגף לפיקוח על עבודה יש שני מפקחים בלבד, בחצאי משרה, ורק רכב אחד עומד לרשותם. מה מסוגלים לעשות שני אנשים לנוכח מאות ואלפי מסעדות, בארים, בתי-קפה ומפעלים הפתוחים בשבת?

לכן אני פונה אלייך, כבוד השרה, לתגבר את האגף ולהוסיף לפחות עשרה מפקחים – לא-יהודים, כמובן – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה לא אגף, זו יחידה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

יחידה, לא משנה.

ולהוסיף לפחות עשרה מפקחים לא-יהודים – ואלה בעצם רק חמש משרות – ולהוסיף, הכוונה רק בשבת, שמונה כלי רכב כדי לאפשר פיקוח מינימלי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לחלל את השבת?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מדובר על דרוזים, לא יהודים. אני הדגשתי: לא-יהודים.

כיום לא חוששים לפתוח מפעל בשבת, כאשר הסיכוי להיתפס ולהיענש על העבירה על החוק הוא מינימלי, כאשר בתי-משפט מקילים מאוד בהענשה על חילול שבת.

רצוני לציין, כי המצב של חוסר אכיפת חוקים קיים לא רק לגבי חוקים הקשורים בשמירת שבת. גם בחוקים אחרים שיש להם ריח של דת, כמו החוק נגד הפלות, החוק האוסר פרסומי תועבה, החוק נגד תחבורה ציבורית בשבת ועוד – כל אלה נאכפים בצורה סלקטיבית ומכוונת.

אני פונה אלייך, שרת העבודה, הגברת נמיר, דווקא כמי שמכיר ומעריך את יחסך למסורת ישראל: אל תאפשרי חילול השבת ועקירת קדושתה מעם ישראל וממדינת ישראל. דווקא כעת, כאשר הגעת למלכות, ואת יכולה לקבוע, אני מצפה ממך שתנהגי בהתאם למצפונך ולא תאפשרי מתן היתרי עבודה בשבת, בוודאי לא מסיבות כלכליות. תפעילי את השפעתך לאכיפת חוקי העזר ואל תיתני יד לחילול שבת בפרהסיה.

המדרש על חומש שמות אומר: אילו היו ישראל שומרים אפילו שבת אחת כהלכתה, מייד בן-דוד בא והיו נגאלין. ומדוע? מכיוון ששבת שקולה כנגד כל המצוות.

דווקא בימים אלו חשוב שנזכור כי "יותר מששמרו ישראל את השבת, שמרה השבת על ישראל". תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת הלפרט. שרת העבודה והרווחה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אתכבד להשיב על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת שמואל הלפרט.

בדברי ההסבר להצעתו וגם בדברים שאמר כאן עתה מעל הדוכן אומר חבר הכנסת הלפרט, שמנהל האגף לפיקוח על חוקי העבודה במשרד העבודה והרווחה גילה כי עשרות מפעלים מקבלים היתר לעבוד בשבת כדי שיוכלו להתאושש מבחינה כלכלית. אני מבקשת לקבוע בראשית דברי – – –

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

זה התפרסם בעיתונות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני בדקתי את העניין, ומייד אתן לך גם כמה דוגמאות, חבר הכנסת הלפרט.

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת לקבוע בראשית דברי, כי אין לדברים האלה כל בסיס. השיקולים המנחים את משרד העבודה והרווחה למתן היתר לעבודה בשבת מעוגנים בחוק שעות עבודה ומנוחה. בסעיף 12א לחוק נאמר אומנם כי שר העבודה רשאי להתיר עבודה בשבת אם הוא משוכנע שהפסקת העבודה עלולה לפגוע פגיעה רבה בכלכלה. אך בפועל, חבר הכנסת הלפרט, בשנה וחצי האחרונה ניתן אישור אחד על בסיס זה, וזה היה לפני שאני הגעתי למשרד העבודה והרווחה.

רבותי חברי הכנסת, חוק שעות עבודה ומנוחה מבטא את הרצון של המחוקק לאזן בין זכות העובד למנוחה שבועית, הצרכים החיוניים של חברה מודרנית ואופיה היהודי של מדינת ישראל. באופן מעשי איזון זה בא לידי ביטוי בסטטוס-קוו הקיים. כפי שהבהרתי פעמים מספר בעבר, ובנושא הזה, חבר הכנסת הלפרט, אני נוהגת על-פי דרכו ורוחו של בעלי המנוח מרדכי נמיר, שהיה גם שר וגם ראש עיריית תל-אביב-יפו – אני מחויבת לשמירתו של הסטטוס-קוו. אני גם מקבלת את הכיבוד ההדדי שאנחנו מחויבים זה כלפי זה, חילונים כלפי דתיים, דתיים כלפי חילונים.

בשנים האחרונות, לרבות השבוע, מייד אספר לך ולבית, פעלתי במקרים מספר למנוע ולהגביל מתן היתרי עבודה בשבת, כאשר שוכנעתי שיש במתן ההיתר, גם אם הוא היה היתר ישן, הפרה מיותרת של הסטטוס-קוו.

יתירה מכך, כל מקרה שיועבר לידיעתך, ואני מדברת על מקרים ספציפיים מיוחדים עם שם, עם כתובת, עם טלפון, בדבר הפרה של חוק שעות עבודה ומנוחה, ייבדק לגופו.

לעומת זאת, אני סבורה שזה המקום וזה הזמן, ואין לי שום כוונה לעשות זאת, כי אני זוכרת דיונים כאלה בכנסת, לשוב ולנהל מלחמת תרבות בעניין שמירת השבת.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת הלפרט, אני באתי למשרד ומצאתי את היחידה. נכון שבתקופת קודמי, פקחים שהיו ממונים על ביצוע חוק שכר מינימום וחוק עובדים זרים הועברו לפקח על חוק השבת. אני מצאתי יחידה, לא הקטנתי ולא הגדלתי אותה. השארתי אותה כפי שהיתה. בראשה עומד אדם דתי, חובש כיפה.

אני רוצה לספר לך על שני מקרים, חבר הכנסת הלפרט. היה מקרה של פתיחת משרד לסקרי דעת קהל של אחת מרשתות הטלוויזיה הישראליות בבני-ברק. אני לא זוכרת אם אתה הייתי בין המטלפנים אלי. טלפן אלי חבר הכנסת רביץ, טלפן אלי חבר הכנסת פרוש. אני פשוט נדהמתי. הרמתי טלפון אל המפקח הראשי ואמרתי: בבני-ברק? והוא אמר: כן, נתתי. אני לא האמנתי למשמע אוזני. אמרתי: בבני-ברק בשבת? ואני אדם חילוני. הוא אומר לי: אבל אף אחד לא רואה ואף אחד לא שומע. בעיר שכולה או רובה עיר חרדית, דווקא שם מוכרחים לתת היתר לפתוח משרד בשבת? ההיתר בוטל.

מקרה שני היה השבוע. אתה הזכרת את אולפני ההסרטה ג.ג. לפני זמן מה טלפן אלי ראש מועצת קריית-יערים דוד יפרח וסיפר לי, כי בשבת יורים שם, יש פיצוצים, ומצלמים סרטים, והוא אמר לי שזה לא היה כך מעולם. שלחתי את היחידה וביקשתי להפסיק. הפסיקו.

לפני שבועיים טלפן אלי דוד יפרח ואמר לי: חזרו השבת עם אותו דבר. נשלחה יחידה, בדקה ומצאה שזה נכון. הם אמרו שהם רוצים להתדיין אתי על חוק כזה או חוק אחר, על חוק מפעלי שעשועים, מוסדות שעשועים, בתי-שעשועים. אמרתי: הסטטוס-קוו יישמר, ולא יעשו בשבת מה שלא עשו לפני כן.

הייתי שם השבוע, אומנם בקשר לשידור בטלוויזיה. ביקשתי ממנכ"ל החברה, אורי פורת, שיחכה לי ויפגוש אותי שם. אמרתי לו: אני מציעה לך הצעה חברית, לא ללכת להתדיינות אתנו בבתי-משפט, לא להביא אותנו שוב לחיכוכים. אם אתם רוצים שאפשר יהיה לקיים את המוסד שבו אתם עובדים, אני מבקשת לא לעשות זאת בשבת. כי כבר נתתי הנחיה לתבוע אותם בבית-הדין. אני קיבלתי את הבטחתו, ואנחנו נבדוק ונראה. אני מאמינה שהוא יקיים זאת, כי בנוכחותי הוא נתן הוראה שלא לעשות זאת.

אתן לך דוגמה שלישית. לפני זמן מה, רק באתי למשרד, אדוני היושב-ראש, באו אלי וסיפרו לי שרוצים לעשות בשבתות מירוצי סוסים במעיין-חרוד. אני עוד זוכרת מה היה בכנסת הקודמת, דומני, סביב מירוצי הסוסים ליד קיבוץ שפיים, בגעש. אמרתי: חברים יקרים, אני זוכרת את הוויכוח שהיה אז, ויכוח ציבורי, הוא כמעט הפך למלחמת תרבות. רוצים מירוצי סוסים? יעשו זאת ביום שישי, ביום ראשון, בכל זמן שרוצים. אני לא מאשרת לעשות זאת בשבת.

מה שאני באה לומר לך כאן הוא, שכל מקרה שהובא לידיעתי, ויש בו הפרת הסטטוס-קוו, אני לא מתירה לעשות זאת. אני לא מדברת על מקרים של פיקוח נפש. הייתי יחד אתך בבית-החולים היפהפה שהקימותם בבני-ברק. מנהל בית-החולים סיפר לי כיצד בית-החולים עובד. על מקרים כאלה אנחנו לא מתווכחים. אבל מקרים שמובאים אלי ויש בהם הפרה של הסטטוס-קוו, אני אינני מאשרת, או שאני פוסלת אותם, גם אם המפקח הראשי שלנו, שהוא אדם דתי, נתן אישור לעשות זאת.

אני חשבת, אדוני היושב-ראש, לבקש מחבר הכנסת הלפרט שיסתפק בהודעתי זאת וימסור לי על כל מקרה. אבל חבר הכנסת הלפרט, ששוחחתי אתו לפני הדיון, ביקש שהנושא יעבור לוועדה. אין לי שום התנגדות, חבר הכנסת הלפרט, שהעניין יועבר לוועדה. אין לנו מה להסתיר. אנחנו לא מחביאים שום דבר, לא מסתירים שום דבר, ואני מודיעה לך כאן שאני מסכימה בחפץ לב להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה והרווחה, כי זה חוק שעות עבודה ומנוחה. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשרת העבודה והרווחה. חבר הכנסת יהלום מבקש להסיר. דקה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמובן בקשתי היא פורמלית. אני מקבל כל מלה ומלה שאמר חבר הכנסת הלפרט. אבל לאחר דברי שרת העבודה והרווחה, תרשי לי להעיר הערה.

את משיבה מעל במת הכנסת, שכל מקרה שיובא לידיעתך יטופל. ואני מביא מקרים לידיעתך, הם מונחים לפניך. משום שיש לי דקה אני לא אמנה את המקומות. מונחת לפניך ערמת מכתבים שמדובר בהם על חילולי שבת בשל פתיחת עסקים; מכתבים מחודש דצמבר וחודש מרס ושאלות, ולא נעשתה לגביהם ולו פעולה אחת. הדברים הולכים ומתדרדרים. רובם על פתיחת בתי-עסק וחנויות בשבת.

דבר שני, גברתי, לא ייתכן שבשנת 1992 הוגשו 260 כתבי אישום ובשנת 1993 רק 19 כתבי אישום. אינני יודע על שנת 1994, את זה נברר בסוף השנה.

היו"ר ע' עלי:

חזרו בתשובה.

שאול יהלום (מפד"ל):

כ. אנחנו רואים ברחובותינו וגם במכתבים שלי שאין כאן חזרה בתשובה. הרי ברור שהיחס בין 260 כתבי אישום בשנה ל-19 כתבי אישום בשנה הוא יחס נורא שמוכיח מצב של מתירנות.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה, חבר הכנסת יהלום.

שאל יהלום (מפד"ל):

עד שהשרה עולה להשיב. גברתי השרה, את אמרת שאת לא נותנת היתרים. אני מאמין לך, אבל מדובר בהגשת כתבי אישום.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך. חבר הכנסת יהלום, המכתב הראשון שקיבלתי ממך היה על מקומות מספר, 29 מקומות, בלי שמות ובלי כתובות. בעיר פלונית יש 29 מקרים.

שאל יהלום (מפד"ל):

לא היה ולא נברא.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני, אני יכולה להגיד מה שאני יודעת. אני לא יכולה להעיד על יושר של אף אחד. אחר כך היו לך פניות ספציפיות. אני זוכרת שתיים עם כתובות. נתתי הנחיה לבדוק הכול ולהשיב.

שאל יהלום (מפד"ל):

לא הושב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תסלח לי. אני שוב מודיעה כאן לכנסת: האיש שמנהל את היחידה הזאת, ואין לי שום טענה, עושה את עבודתו נאמנה. הוא אדם דתי.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תסלח לי, חבר הכנסת הלפרט. תרשה לי לדבר. אין במשרד שלי שום אווירה אנטי-דתית. אתה עצמך אמרת זאת. חבר הכנסת הלפרט, בוא לא נעשה מזה מלחמת אחים. אין לי שום התנגדות; להיפך, יתקיים דיון בוועדת העבודה והרווחה. 'בוא מר כחלון, 'פתחו את כל התיקים. 'בוא היועץ המשפטי של המשרד, מי שאתם רוצים. 'בוא, ותדונו לגופו של עניין. מבחינתי הכול יהיה פתוח.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לשרת העבודה והרווחה. האם חבר הכנסת הלפרט מסכים שהנושא יידון בוועדת העבודה והרווחה?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כן.

היו"ר ע' עלי:

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הלפרט לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

פה-אחד, חמישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים, הוחלט שהנושא יידון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

רבותי חברי הכנסת, אני מפנה את תשומת לבכם לכך שבשבוע הבא יתקיימו ישיבות הכנסת בימים שני, רביעי וחמישי. ישיבת הכנסת הבאה תתקיים, אם ירצה השם, ביום שני, כ"ט באייר התשנ"ד, 9 במאי 1994, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:15.